

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka

- OPINIOWANIE / UZGADNIANIE -

WYKONAWCA:

REFUNDA Maciocha i Wspólnicy sp. k.

ul. Sikorskiego 3H/36, 53-659 Wrocław
www.refunda.pl
email: kontakt@refunda.pl
tel. 71 371 79 90 lub 793 992 996

AUTORZY OPRACOWANIA:

Katarzyna Helińska
Karolina Witkowska

Ostrów Mazowiecka, 14.01.2026 r.

OŚWIADCZENIE

Ja, niżej podpisana **KATARZYNA HELIŃSKA** – kierująca zespołem autorów Prognozy oddziaływania na środowisko do Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 74a ust 2 oświadczam, iż:

- ukończyłam studia wyższe, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym, nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi,
- posiadam ponad 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i prognozy oddziaływania na środowisko przy czym uczestniczyłam w więcej niż 5 opracowaniach tego typu.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Ostrów Mazowiecka, 14.01.2026 r.

/-/ Katarzyna Helińska

SPIS TREŚCI

OŚWIADCZENIE	3
1. Wstęp	6
1.1. Podstawy prawne	6
1.2. Cel sporządzenia prognozy	6
1.3. Zakres merytoryczny, stopień szczegółowości i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	6
1.3.1. Zakres merytoryczny i stopień szczegółowości prognozy	6
1.3.2. Metody zastosowane przy sporządzeniu prognozy	7
2. Zawartość, główne cele Planu Ogólnego i powiązaniu ich z innymi dokumentami.....	10
2.1. Przedmiot i główne cele Planu Ogólnego.....	10
2.2. Związek między ustaleniami projektu planu ogólnego a innymi dokumentami.....	13
2.2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	13
2.2.2. Strategia Rozwoju Gminy / Strategia Rozwoju Ponadlokalnego	14
3. Diagnoza stanu istniejącego środowiska	15
3.1. Położenie	15
3.2. Warunki klimatyczne	16
3.3. Powietrze	19
3.4. Hałas	20
3.5. Pola elektromagnetyczne	23
3.6. Zasoby wodne – wody powierzchniowe, podziemne i zagrożenie powodzią	27
3.7. Geologia	37
3.8. Gleby	42
3.9. Flora	46
3.10. Fauna	51
3.11. Formy ochrony przyrody	52
3.12. Obszary i obiekty posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego	54
4. Istotne problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.....	56
5. Adaptacja do zmian klimatu oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych	58
6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Planu Ogólnego	59
7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także środowisko	60
7.1. Oddziaływanie na biotyczne elementy środowiska (różnorodność biologiczną, zwierzęta oraz siedliska roślinności, grzybów i porostów).....	60
7.2. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 i pozostałe formy ochrony przyrody..	67

7.3.	Oddziaływanie na korytarze ekologiczne.....	74
7.4.	Oddziaływanie na ludzi.....	78
7.5.	Oddziaływanie na wody.....	79
7.6.	Oddziaływanie na powietrze.....	80
7.7.	Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne	81
7.8.	Oddziaływanie na klimat i jego zmiany	82
7.9.	Oddziaływanie na dobra materialne, zabytki i krajobraz.....	83
7.10.	Oddziaływania skumulowane.....	85
8.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	86
9.	Rozwiązania alternatywne	88
10.	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko.....	88
11.	Napotkane trudności i luki w wiedzy	89
12.	Przewidywane metody analizy skutków realizacji Planu Ogólnego	89
13.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	90
14.	Spis tabel.....	92
15.	Spis rysunków	93

1. Wstęp

1.1. Podstawy prawne

Prognoza wykonana została w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, którą reguluje ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.), zwana dalej ustawą ooś. Celem tej procedury jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt. 1 ustawy ooś „Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga projekt: planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający

ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymagane jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” i przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dalej nazywana SOOŚ.

1.2. Cel sporządzenia prognozy

Procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowi formalny proces oceny oddziaływania na środowisko dokumentu pn. „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka”. W ramach tej procedury określone jest jak realizacja zapisów

analizowanego dokumentu wpłynie na środowisko. Należy przy tym mieć na uwadze, że SOOŚ nie jest odrębnym dokumentem, a procedurą, w trakcie której powstają ściśle określone dokumenty, w tym prognoza oddziaływania na środowisko.

1.3. Zakres merytoryczny, stopień szczegółowości i metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

1.3.1. Zakres merytoryczny i stopień szczegółowości prognozy

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 25 września 2025 roku, znak pisma WOOŚ-III.411.348.2025.PL określił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko do dokumentu pn. „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka”, zgodnie z art. 51, z uwzględnieniem art. 52 ustęp 1 i 2 ustawy ooś, z uwzględnieniem uwag przytoczonych w piśmie. Również Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Ostrowi Mazowieckiej, pismem z dnia 28 sierpnia

2025 roku, znak ZNS.7040.160.2025.HC uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 51 i 52 ust 1 i 2 ustawy ooś.

Zakres Prognozy oddziaływania na środowisko powinien odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 cytowanej ustawy, według kolejności ustalonej w tym przepisie oraz przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust.1 i 2 ww. ustawy.

1.3.2. Metody zastosowane przy sporządzeniu prognozy

W prognozie analizie zostało poddane oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach projektu dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami.

Zgodnie z zapisami ustawy oos informacje zawarte w Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowana została przy wykorzystaniu poniższych metod:

- desk reserch - to metoda badawcza polegająca na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł (np. GUS, bazy GIOŚ/WIOŚ, Raporty GIOŚ/WIOŚ, Bazy danych GDOŚ), a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu.
- analizy statystyczne – badane dane zestawione zostały w formie tabelarycznej i opatrzone wnioskami z wykonanej analizy,
- analizy przestrzenne i wizualizacje kartograficzne – metoda ta polega na analizie danych przestrzennych mająca na celu ujawnienie lub uzyskanie nowej informacji przestrzennej, zwłaszcza geograficznej. Analiza przestrzenna umożliwia modelowanie złożonych zjawisk, relacji i procesów geograficznych, służąc ich monitorowaniu i prognozowaniu. Przeanalizowane przestrzenie i zwizualizowane kartograficznie zostały informacje dotyczące pakietów zadań i korytarzy transportowych na tle obszarów cennych przyrodniczo,
- metody opisowe – metoda ta polega na opisie danych statystycznych uzyskanych podczas badania statystycznego. Celem stosowania metod statystyki opisowej jest podsumowanie zbioru danych i wyciągnięcie pewnych podstawowych wniosków i uogólnień na temat zbioru.

Wykorzystane zostały materiały kartograficzne, opracowania archiwalne, planistyczne i strategiczne

z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym terenie oraz przeanalizowane zostały ustalenia projektu dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka”. Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na kompleksowej analizie oddziaływania potencjalnie możliwych do realizacji działań i charakteru wykorzystania terenu w ramach poszczególnych stref planistycznych wyznaczonych w projekcie dokumentu, porównaniu obecnego stanu środowiska przyrodniczego na analizowanym terenie i symulacji wpływu skutków ustaleń Planu Ogólnego na poszczególne komponenty środowiska oraz środowiska jako całości.

Kluczową część analizy Prognozy stanowi matryca oceny oddziaływania na środowisko i zadań w poszczególnych celach strategicznych projektu dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” (przyjęty stopień analizy odpowiadający poziomowi szczegółowości dokumentu jako całości). W matrycy przyporządkowano każdej grupie wskazanych zadań kategorię potencjalnego oddziaływania na środowisko. Następnie, zgodnie z zapisami ustawy oos, poddano poszczególne ustalenia planu ogólnego ocenie poszerzonej obejmującej rodzaj, skalę i charakter oddziaływania na poszczególne elementy środowiska.

W trakcie prac nad Prognozą przeanalizowane zostały również liczne dokumenty strategiczne dotyczące planowania zagospodarowania terenu powiązane z dokumentem pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” - rozdział 2.2..

Informacje na temat lokalnych uwarunkowań środowiskowych obszaru oraz stanu i jakości środowiska czerpano z danych Rocznika Statystycznego GUS, publikacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, publikacji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, publikacji GEOSERWISU (Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska), publikacji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, publikacji specjalistycznej literatury eksperckiej w zakresie oddziaływania i zagrożeń dla stanu środowiska związanych z rozwojem zintegrowanym. Przeanalizowana została również treść uchwał Sejmiku Województwa Mazowieckiego dotyczących ochrony przed hałasem oraz programów ochrony powietrza.

SOOŚ odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. Inaczej niż w przypadku oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć nie ma tu możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych. Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego dokumentu.

Dyrektywa 2001/42/WE przy sporządzaniu prognozy oddziaływania dokumentów strategicznych kładzie nacisk w szczególności na:

- Zebranie i przedstawienie danych na temat stanu środowiska, aktualnych problemów i ich prawdopodobnej przyszłej ewolucji,
- Przewidywanie znaczących oddziaływań środowiskowych ocenianego dokumentu,
- Wskazanie środków łagodzących i sposobu ich monitorowania,
- Konsultacje społeczne z odpowiednimi władzami, jako część procesu oceny,
- Monitoring oddziaływań środowiskowych podczas wdrażania dokumentu.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt.3 lit. b ustawy ooś (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 1112 ze zm.) prognoza oddziaływania na środowisko projektu dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” powinna przedstawiać

rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W ramach Prognozy dokonana została analiza wariantu podstawowego, którego planowane ustalenia planistyczne zostały poddane szczegółowej analizie. W rozdziale nr 6 przeanalizowano również skutki tzw. „wariantu 0” – polegającego na niezrealizowaniu projektu dokumentu pn.: „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka” oraz jego potencjalne skutki zarówno dla stanu rozwoju terytorialnego, jak również skutki środowiskowe (podwyższone koszty środowiskowe).

Ostatecznie przyjęte rozwiązania są wynikiem szczegółowej analizy wariantów i wyboru tych, które w największym stopniu odpowiadają potrzebom gminy, zapewniając zrównoważony rozwój oraz harmonijne współistnienie przestrzeni inwestycyjnych, mieszkaniowych i przyrodniczych. Dzięki uwzględnieniu różnych scenariuszy zagospodarowania przestrzeni możliwe było wypracowanie optymalnej koncepcji, uwzględniającej zarówno uwarunkowania środowiskowe, jak i potrzeby mieszkańców oraz przedsiębiorców.

Zaplanowane ustalenia planistyczne będą oddziaływać w większości lokalnie (na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka).

Procedura oceny oddziaływania obejmowała etapy przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Etapy SOOŚ projektu dokumentu pn. „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka”

Etap SOOŚ	Cel
Ustalenie kontekstu i celów, określenie aktualnego stanu, zdecydowanie o zakresie Prognozy.	
Zidentyfikowanie innych ważnych planów lub programów i celów ochrony środowiska	Ocena, w jaki sposób na zawartość Planu Ogólnego ma wpływ ustalenie dokumentów wyższego rzędu, jak istniejące ograniczenia zewnętrzne mogą być uwzględnione oraz pomocne w określaniu celów SOOS
Zebranie informacji bazowych o stanie środowiska	Dostarczenie dowodów dla istniejących problemów środowiskowych, prognozowania oddziaływań na środowisko, zakresu monitoringu, pomoc w określeniu celów SOOS
Zidentyfikowanie problemów środowiskowych	Pomocne przy precyzowaniu oceny i jej pośrednich etapów, uwzględniając dane bazowe, określenie celów SOOS,

Etap SOOS	Cel
	prognozowaniu oddziaływań, określaniu zakresu monitoringu
Określenie celów SOOS	Dostarczenie instrumentów/środków służących do oszacowania wpływu Planu Ogólnego na środowisko
Określenie i doprecyzowanie alternatyw i oszacowanie oddziaływań	
Porównanie ustaleń Planu Ogólnego z celami SOOS	Identyfikacja potencjalnych synergii i niespójności pomiędzy celami Planów Ogólnych i celami SOOS
Rozwój strategicznych rozwiązań alternatywnych	Określenie i sprecyzowanie ewentualnych strategicznych alternatyw
Przewidywanie oddziaływań Planu Ogólnego uwzględniając alternatywy	Określenie znaczących środowiskowych oddziaływań programu i jego alternatyw
Oszacowanie efektów ustaleń Planu Ogólnego, uwzględniając ewentualne alternatywy	Walidacja przewidywanych oddziaływań Planu Ogólnego i jego alternatyw
Środki łagodzące oddziaływania niekorzystne	Zapewnienie, że oddziaływania niekorzystne zostały zidentyfikowane i potencjalne środki łagodzące zostały rozważone (uwzględnione)
Propozycja wskaźników monitorowania oddziaływań środowiskowych wdrożenia Planu Ogólnego	Wyznaczenie szczegółów, dla których wpływ środowiskowy Planu Ogólnego może zostać oszacowany
Przygotowanie prognozy oddziaływania	
Przygotowanie prognozy oddziaływania	Prezentacja przewidywanych oddziaływań środowiskowych ustaleń Planu Ogólnego, uwzględniając alternatywy, w formie odpowiedniej dla konsultacji społecznych i decydentów
Konsultacja projektu Planu Ogólnego i prognozy oddziaływania	
Konsultacje społeczne, konsultacje z odpowiednimi organami projektu Planu Ogólnego oraz prognozy oddziaływania	Zapewnienie udziału społeczeństwa i organów konsultujących oraz możliwości wyrażenia opinii do wniosków płynących SOOS
Zestawienie i rozpatrzenie uwag, które wpłynęły w ramach konsultacji społecznych i podjęcie decyzji o ich ujęciu lub odrzuceniu	Zapewnienie, że uwarunkowania środowiskowe jakichkolwiek poważnych zmian w projekcie Planu Ogólnego na tym etapie są określone i wzięte pod uwagę. Dostarczenie informacji, w jaki sposób wyniki oceny oddziaływania i konsultacji społecznych zostały wzięte pod uwagę w ostatecznej wersji dokumentu
Monitoring znaczących oddziaływań na środowisko wdrożenia Planu Ogólnego	
Zdefiniowanie celów i metod monitoringu	Aby określić efekt środowiskowy Planu Ogólnego należy określić gdzie prognozowane oddziaływania są takie jak

Etap SOOŚ	Cel
	w rzeczywistości, pomoc w identyfikacji oddziaływań niekorzystnych
Reakcja na oddziaływania niekorzystne	Przygotowanie odpowiedniej reakcji tam, gdzie zostały stwierdzone oddziaływania niekorzystne

Źródło: opracowanie własne

2. Zawartość, główne cele Planu Ogólnego i powiązaniu ich z innymi dokumentami

2.1. Przedmiot i główne cele Planu Ogólnego

Plan ogólny zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym sporządza się dla obszaru całej gminy z wyłączeniem terenów zamkniętych innych niż ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu. Opracowanie obejmuje obszar gminy Ostrów Mazowiecka, zlokalizowanej w powiecie ostrowskim w województwie mazowieckim. W granicach gminy Ostrów Mazowiecka występują tereny zamknięte, które wyznaczone zostały zgodnie z Decyzją nr 91/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z dnia 29 lipca 2024 r. poz. 115 ze zm.), które wyłączone zostały z granic opracowania, wobec czego opracowanie obejmuje obszar o łącznej powierzchni 28 142,783 ha.

Plan ogólny jest dokumentem planistycznym o fundamentalnym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego Gminy. Jego wprowadzenie, wraz z nową Strategią Rozwoju Lokalnego, ma na celu zastąpienie dotychczasowych Studiów Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (SUiKZP), czyniąc Plan ogólny obligatoryjnym aktem prawa miejscowego. Oznacza to, że postanowienia zawarte w Planie ogólnym będą miały charakter wiążący, zarówno w kontekście uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). W praktyce oznacza to, że decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wyznaczonych w Planie ogólnym, co ma na celu ograniczenie niekontrolowanego rozwoju zabudowy oraz zapewnienie zorganizowanego i spójnego kształtowania przestrzeni gminnej.

Ustalenia Planu ogólnego zostały sporządzone z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego Gminy, które wynikają m.in. z Planu Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego, obszarów chronionych występujących na obszarze opracowania, rozmieszczenia istniejącej lub planowanej infrastruktury Gminy.

Plan ogólny w formie danych przestrzennych, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym tworzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 67b w/w ustawy obejmuje określone strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne, obszar uzupełnienia zabudowy oraz obszar zabudowy śródmiejskiej. Wyznaczanie stref planistycznych determinowano biorąc pod uwagę obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, dla których wyznaczono funkcję mieszkaniową oraz obszary uzupełnienia zabudowy w ramach już istniejącej zgodnie z art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dodatkowo wzięto pod uwagę zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz obszary uzupełnienia zabudowy w ramach już istniejącej.

Plan ogólny gminy Ostrów Mazowiecka określa strefy planistyczne zgodnie z art. 13c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wyznaczając ich profil funkcjonalny oraz określając maksymalne dopuszczalne wskaźniki związane z nadziemną intensywnością zabudowy, wysokością zabudowy, udziałem powierzchni zabudowy

oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, z zachowaniem przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Opracowanie Planu ogólnego zostało wykonane w formie danych przestrzennych, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 3a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które obejmują m.in.: lokalizację przestrzenną obszaru objętego aktem w postaci wektorowej, atrybuty zawierające informacje o akcie, wskazanie granic stref planistycznych i obszarów uzupełnienia zabudowy, zbiór atrybutów zawierających informacje o obiektach przestrzennych ww.

Podczas wyznaczania stref planistycznych priorytetowo uwzględniono obowiązujące w Gminie Ostrów Mazowiecka miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ze szczególnym naciskiem na obszary, na których określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej. W Planie ogólnym Gminy Ostrów Mazowiecka wyznacza się w sposób rozłączny następujące strefy planistyczne:

a) SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową wielorodzinną została wyznaczona dla obszarów, na których planowana jest nowa zabudowa mieszkaniowa wielorodzinną w ramach obszaru uzupełnienia zabudowy oraz zabudowa wynikająca z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy, uwzględniając aktualne uwarunkowania przestrzenne oraz zachowując zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka. Wskaźniki urbanistyczne wyznaczonych stref z zabudową mieszkaniową wielorodzinną wynikają z obowiązujących miejscowych planów oraz uwzględniają możliwość ich ewentualnej rozbudowy, w celu poprawy warunków zagospodarowania.

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej..

b) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną zostały wyznaczone na terenach, gdzie znajduje się już istniejąca zabudowa mieszkaniowa

jednorodzinna oraz na podstawie obszarów wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach. Do tych stref zakwalifikowano także tereny usługowe, które będą zlokalizowane w ramach planowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodziną obejmują również nowe tereny wyznaczone w granicach obszarów uzupełnienia zabudowy, które zachowują zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

c) SZ - strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową zostały wyznaczone na terenach, na których znajduje się już zabudowa zagrodowa wyznaczona zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi oraz zgodnie z istniejącą zabudową. Do tych stref zakwalifikowano także tereny usługowe, które będą zlokalizowane w ramach planowanej zabudowy zagrodowej oraz określone w profilu dodatkowym. Planowane strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową obejmują również tereny, które wyznaczone zostały poprzez granice obszarów uzupełnienia zabudowy, uwzględniając aktualne uwarunkowania przestrzenne oraz zachowując zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

d) SU - strefy usługowe zostały wyznaczone na terenach istniejącej zabudowy usługowej oraz na obszarach przewidzianych do rozwoju tej funkcji, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy, zachowując zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

e) SP - strefy gospodarcze zostały wyznaczone na terenach, na których znajduje się już zabudowa produkcyjna lub produkcyjno-usługowa oraz na obszarach przewidzianych do rozwoju tej funkcji, jako polityki przestrzennej gminy. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy, zachowując zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

f) SR - strefy produkcji rolniczej zostały wyznaczone na terenach istniejącej produkcji w gospodarstwach rolnych oraz na obszarach przewidzianych do rozwoju tej funkcji, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy, zachowując zgodność z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

g) SI - strefy infrastrukturalne zostały wyznaczone na terenach infrastruktury technicznej zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego oraz z istniejącym stanem zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy.

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych.

h) SN – strefy zieleni i rekreacji zostały wyznaczone na podstawie terenów wyznaczonych w miejscowych planach oraz na podstawie istniejących obszarów zieleni urządzonej. Określone standardy urbanistyczne stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

i) SC – strefy cmentarzy wyznaczone zostały na terenach istniejących czynnych i nieczynnych cmentarzy.

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

j) SG – strefa górnictwa została wyznaczona na terenach, które w dotychczasowych dokumentach planistycznych były przeznaczone do eksploatacji złóż. W granicach tej strefy znajdują się udokumentowane złoża, a wskazane ustalenia stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy.

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

j) SO – strefy otwarte zostały wyznaczone na terenach o cennych walorach przyrodniczych, zlokalizowanych poza obszarami zabudowy, w celu ochrony naturalnych ekosystemów i zachowania bioróżnorodności. Na terenie gminy wyznaczone zostały również strefy, które w profilu dodatkowym otrzymały przeznaczenie pod elektrownie wiatrowe oraz słoneczne zgodnie z polityką przestrzenną gminy Ostrów Mazowiecka.

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

k) SK – strefa komunikacyjna została wyznaczona na terenach drogi głównej ruchu przyspieszonego oraz dróg klasy głównej.

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Dla wszystkich stref planistycznych oprócz SI, SN, SC, SK i SG ustalono obowiązkowo wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz maksymalnej wysokości zabudowy. Dla wybranych stref określono również profile dodatkowe. Wykaz stref planistycznych w formie graficznej stanowi załącznik do Planu Ogólnego.

2.2. Związek między ustaleniami projektu planu ogólnego a innymi dokumentami

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Plan ogólny jest aktem prawa miejscowego i jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i musi być zgodny z tymi przepisami prawa. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych a określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy.

Ustalenia „Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka” realizują następujące istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowanie wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;

- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);
- ochrona udokumentowanych złóż kopalin oraz zapewnienie obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ochrona walorów krajobrazowych środowiska.

Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka realizuje wymienione powyżej cele i umożliwia rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na jej terenie.

2.2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Obszar gminy Ostrów Mazowiecka w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, przyjętym przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r. został włączony do wiejskich obszarów funkcjonalnych uczestniczących w procesach rozwojowych

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego wyznaczone zostały postulaty i rekomendacje dotyczące kierunków zagospodarowania przestrzennego z zakresu:

- Sieci TEN-T,
- Transportu kolejowego,
- Transportu drogowego,
- Transportu zbiorowego,
- Transportu rowerowego,
- Transportu lotniczego,
- Ochrony środowiska i zasobów przyrody,
- Opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej.

Dla gminy Ostrów Mazowiecka zostały wyszczególnione zadania i kierunki działania w postaci:

- uwzględnienia budowy drogi S61 Ostrów Mazowiecka – Obwodnica Augustów, odc. Ostrów Mazowiecka – Szczuczyn.
- uwzględnienia kształtowania profilu poprzecznego koryta rzeki Wymakracz w km 29+355-33+585,
- uwzględnienia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (rzeka Brok),
- uwzględnienia w zakresie kształtowania atrakcyjności turystycznej zintegrowanej sieci tras i szlaków turystycznych, w tym kulturowy regionalny (Szlak Książąt A1 mazowieckich);
- określenia w zakresie kształtowania systemu ochrony przyrody, działań polegających na utrzymaniu potencjału przyrodniczego i krajobrazowego obszarów cennych przyrodniczo - Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 (Puszcza Biała PLB140007);

- wskazania w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego: krajobrazu osadnictwa drobnoszlacheckiego oraz strefy ochrony wartości krajobrazów przyrodniczo-kulturowych w pasmach rzecznych.

Na terenie gminy Ostrów Mazowiecka w Planie Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego nie zostały wyznaczone inwestycje celu publicznego, natomiast taka inwestycja ma miejsce w bliskim sąsiedztwie ponieważ w mieście Ostrów Mazowiecka i jest to inwestycja o znaczeniu ponadlokalnym.

W planie ogólnym uwzględniono wskazane zapisy poprzez przyporządkowanie każdej z nich do najbardziej odpowiedniej strefy funkcjonalnej, odpowiadającej obowiązującemu profilowi podstawowemu, z jednoczesnym określeniem profili dodatkowych

2.2.2. Strategia Rozwoju Gminy / Strategia Rozwoju Ponadlokalnego

Art. 10a ust.1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r, o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazuje konieczność przeprowadzenia w zakresie strategii rozwoju gminy diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych. Gmina Ostrów Mazowiecka posiada Strategię Rozwoju Gminy Ostrów Mazowiecka na lata 2016-2024 (Uchwała nr XV/135/16 Rady Gminy Ostrów Mazowiecka z dnia 20 maja 2016 r.), która stworzona została na podstawie poprzednich przepisów, zatem w planie ogólnym nie uwzględniono zapisów Strategii, ze względu na brak elementów wynikających z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym art.10 e pkt .3

Strategia rozwoju województwa to dokument, który wyznacza wizję przyszłości, cele oraz główne metody ich realizacji, uwzględniając istniejące uwarunkowania. W ramach realizacji polityki rozwoju, dokument ten stanowi kluczowy plan działań dla władz samorządowych. Strategia Rozwoju Województwa

Mazowieckiego 2030+ wskazuje cztery główne cele strategiczne oraz dla każdego z tych celów strategicznych określono cele operacyjne, do których przypisano konkretne kierunki działań:

1. Innowacyjne Mazowsze: Strategia ma na celu wprowadzenie innowacji w różnych sektorach, co ma przyczynić się do wzrostu gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców.
2. Zrównoważony rozwój: Dokument wskazuje na potrzebę zrównoważonego rozwoju, który uwzględnia zarówno aspekty społeczne, jak i środowiskowe. Wskazuje na działania mające na celu ograniczenie wykluczenia społecznego oraz bezrobocia.
3. Spójność terytorialna: Nadrzędnym celem strategii jest zmniejszenie dysproporcji rozwojowych w regionie, co ma przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

3. Diagnoza stanu istniejącego środowiska

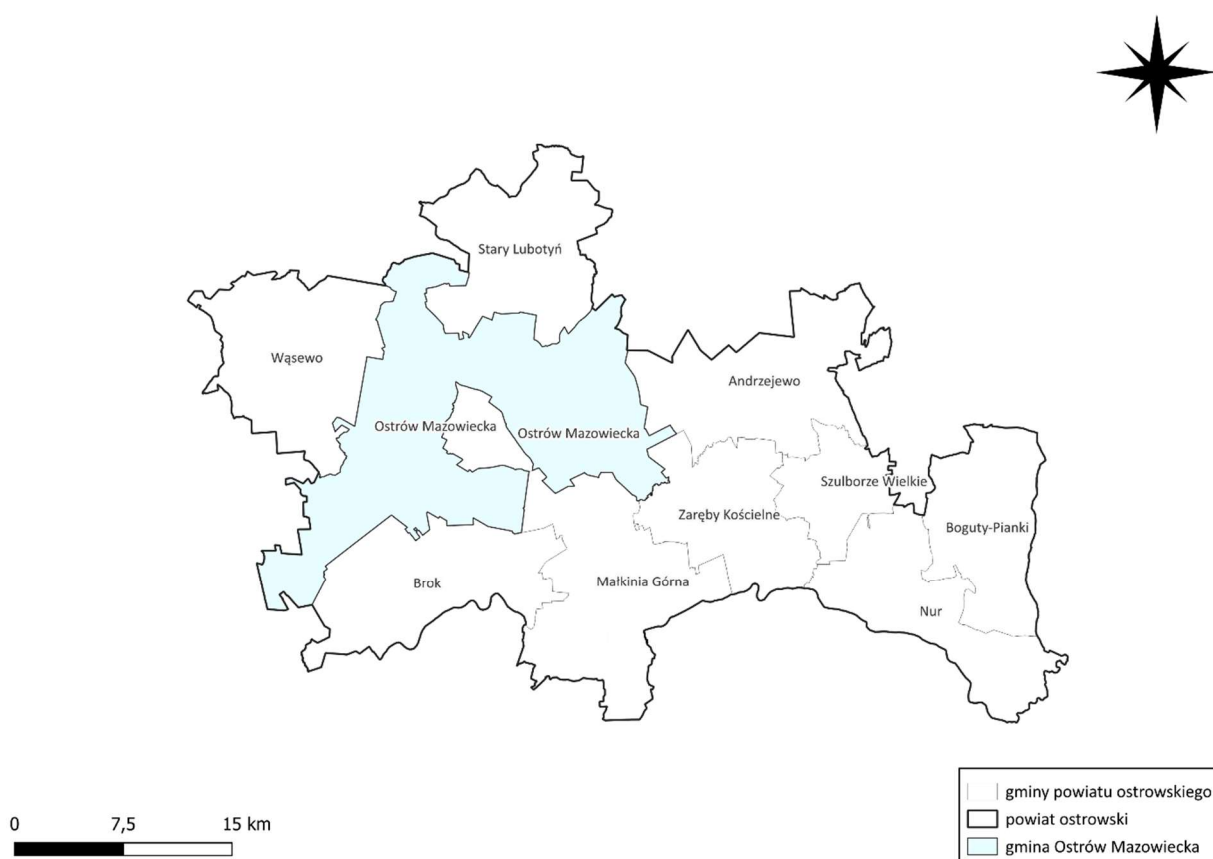
W rozdziale tym analizie poddano aktualny stan wszystkich komponentów środowiska. Dokonując analizy bazowano na danych GUS, Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim, Raporcie

wojewódzkim za rok 2024, publikacji GIOŚ „Stan środowiska w województwie mazowieckim, Raport 2024”, bazy danych GDOŚ dotyczącej form ochrony przyrody.

3.1. Położenie

Gmina Ostrów Mazowiecka to jednostka wiejska zlokalizowana w powiecie ostrowskim, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, otaczająca miasto Ostrów Mazowiecka. Jej powierzchnia wynosi 284 km². Atutem gminy jest dogodne położenie komunikacyjne oraz nowoczesna infrastruktura drogowa.

Główną arterią transportową jest droga ekspresowa S8, nosząca nazwę Trasy im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920, która przebiega przez jej teren. Ważną rolę odgrywa także droga ekspresowa S61, znana jako Via Baltica.

Rysunek 1. Położenie administracyjne gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie PRG

Gmina Ostrów Mazowiecka składa się z 41 sołectw: Antoniewo, Biel, Budy-Grudzie, Dybki, Fidury, Nowa Grabownica, Stara Grabownica, Guty-Bujno, Jasienica, Jelenie, Jelonki, Kalinowo, Kalinowo-Parcele, Komorowo, Koziki, Koziki-Majdan, Kuskowizna, Lipniki, Nowe Lubiejewo, Stare Lubiejewo, Nagoszewka, Nagoszewo, Nieszków, Nowa Osuchowa, Stara Osuchowa, Pałapus,

Podborze, Popielarnia, Pólki, Prosienica, Przyjmy, Przyjmy k. Poręby, Rogóźnia, Sielc, Smolechy, Stok, Sulęcín-Kolonia, Ugniewo, Wiśniewo, Zakrzewek, Zalesie oraz jednego Osiedla Wojskowego Komorowo.

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną, gmina Ostrów Mazowiecka położona jest w następujących jednostkach:

- Megaregion: Pozaalpejska Europa Środkowa (3);
 - Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31);
 - Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318);
 - Makroregion: Nizina Północnomazowiecka (318.6);
 - Mezoregion: Międzyrzecze Łomżyńskie (318.67);
- Megaregion: Niż Wschodnioeuropejski (8);
 - Prowincja: Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84);
 - Podprowincja: Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie (843);
 - Makroregion: Nizina Północnopolaska (843.3);
 - Mezoregion: Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35).

3.2. Warunki klimatyczne

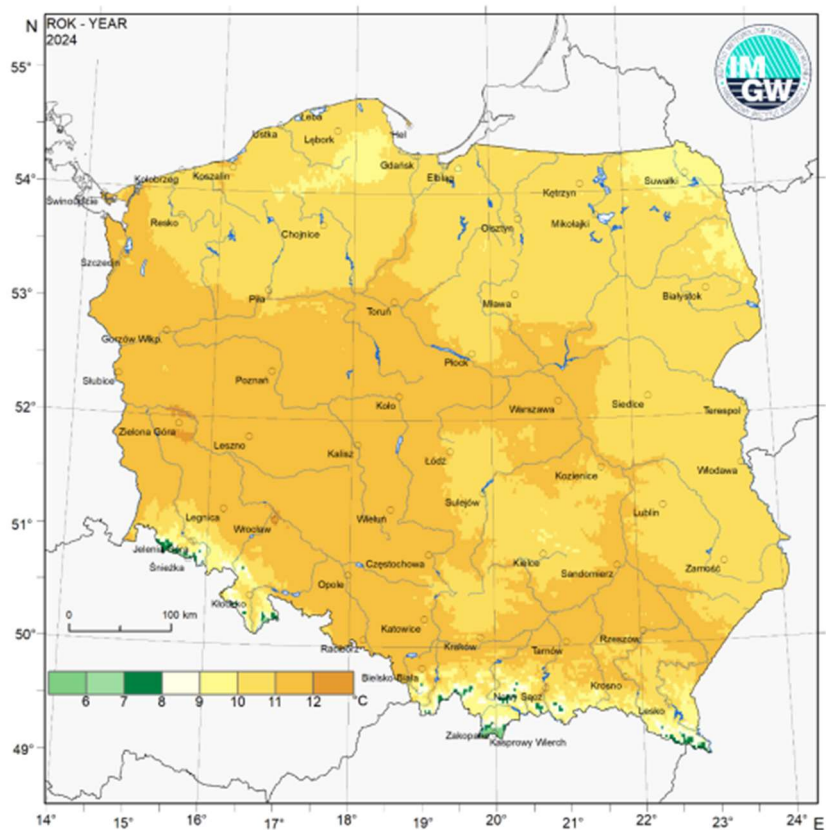
Na podstawie regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego Gmina Ostrów Mazowiecka należy do dzielnicy środkowej. Obszar należy do regionu mazowiecko-podlaskiego o klimacie umiarkowanym chłodnym, sprzyjającym gospodarce rolniczej i leśnej, z przewagą zagospodarowania rolniczego.

W analizie klimatu oparto się na źródłach opartych na danych z pobliskich stacji meteorologicznych, ponieważ

na terenie samej gminy Ostrów Mazowiecka nie ma oficjalnej stacji IMGW-PIB. Wykorzystano dane meteoblue dla Miasta Ostrów Mazowiecka, które są danymi pochodzącymi z modelu klimatycznego udostępnionego przez meteoblue.com i obrazują zmiany temperatur w skali regionalnej. Porównano dane regionalne z danymi krajowymi ujętymi przez IMGW w raporcie Rocznik Meteorologiczny 2024.

Według Rocznika Meteorologicznego IMGW średnia roczna temperatura powietrza w Polsce w 2024 roku wyniosła ok. 11–12°C. Dane z modelu ERA5T opracowane przez meteoblue pozwalają określić przebieg temperatury. Najzimniejsze miesiące to styczeń i luty, gdy średnia dzienna minimalna temperatura spada odpowiednio do około –5°C i –3°C, a maksymalna utrzymuje się w granicach 0–2°C. Wiosną wartości temperatur stopniowo rosną – w maju średnie wynoszą ok. 8°C w nocy i 19°C w dzień.

Najcieplejszy okres przypada na lipiec i sierpień, kiedy średnia dzienna maksymalna temperatura osiąga 24°C, a minimalna utrzymuje się na poziomie 13–14°C. Od września następuje stopniowe ochłodzenie, które w grudniu sprowadza temperatury do ok. 1°C w dzień i –3°C w nocy. Na wykresie uwzględniono również wartości ekstremalne, zaznaczone liniami przerywanymi. Najgorętsze dni lata przekraczały 30°C, a najzimniejsze noce zimą spadały poniżej –15°C.

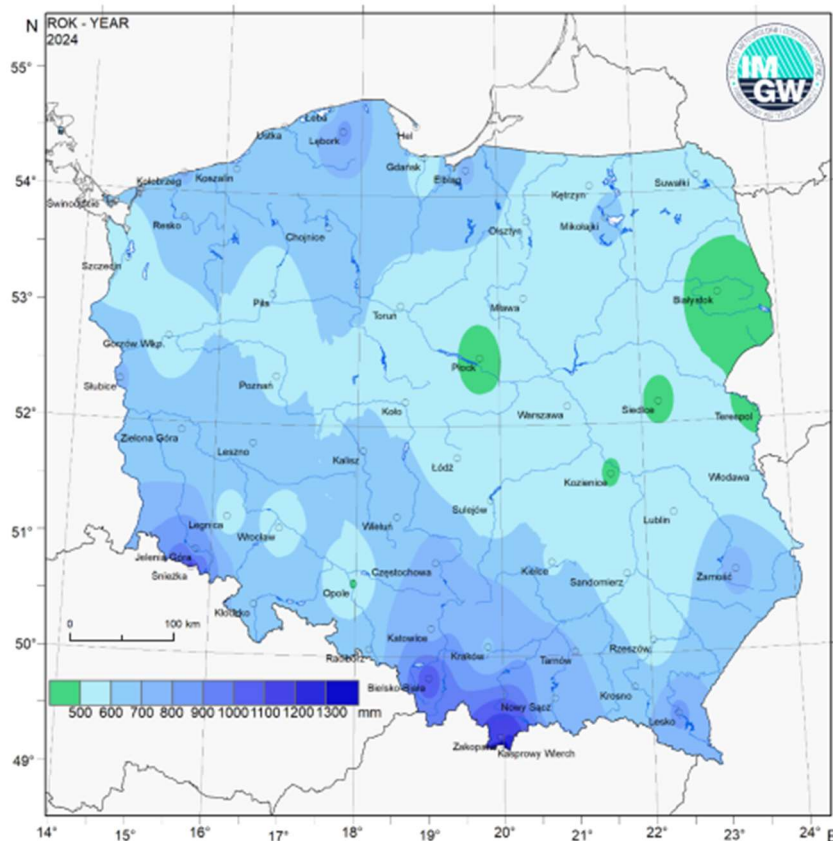

Rysunek 2. Średnia roczna wartość temperatury powietrza w 2024 roku

Źródło: IMGW Rocznik Meteorologiczny 2024

Według Rocznika Meteorologicznego IMGW średnia roczna suma opadów w 2024 roku na terenie centralnej Polski, w tym w rejonie Ostrowi Mazowieckiej, wynosiła 500–600 mm. Dane z modelu ERA5T opracowane przez meteoblue pozwalają określić ilość opadów w Ostrowi Mazowieckiej w ciągu roku, uwzględniając sezonowość klimatu. Dane ERA5T wskazują, że:

- zima i wczesna wiosna (styczeń–marzec) to okres najmniejszych opadów – średnio poniżej 40 mm miesięcznie,
- lato (czerwiec–sierpień) charakteryzuje się maksimum opadów – średnio do 75 mm miesięcznie, co wiąże się z występowaniem burz i krótkotrwałych, ale intensywnych deszczy,
- jesień (wrzesień–listopad) przynosi opady umiarkowane, w granicach 45–55 mm miesięcznie,
- w grudniu ilość opadów ponownie spada do poziomu zimowego, ok. 40 mm.

Rysunek 3. Suma opadów w ciągu roku 2024 roku

Źródło: IMG IMGW Rocznik Meteorologiczny 2024

Dla systemu przewietrzania Gminy Ostrów Mazowiecka kluczowe znaczenie ma kierunek i prędkość napływu mas powietrza, które wpływają bezpośrednio na rozprzestrzenianie i stężenie zanieczyszczeń powietrza. Na przepływ i regenerację powietrza oddziałują zarówno czynniki zewnętrzne (globalna

cyrkulacja atmosferyczna), jak i lokalne uwarunkowania – ukształtowanie terenu, zabudowa, zieleń i sieć dróg.

Na terenie gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka dominują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Powyższa charakterystyka elementów klimatu odnosi się w sposób ogólny do obszaru całej gminy i jej okolic. Klimat lokalny na terenie gminy kształtuje wiele czynników naturalnych jak wielkość cieków, poziom zalegania wód gruntowych, szata roślinna, występowanie terenów otwartych, leśnych czy też rzeźba terenu, choć w minimalnym stopniu oraz wynikających z działalności człowieka – zagospodarowanie terenu, w tym rodzaj i intensywność zabudowy, które łącznie wpływają na warunki atmosferyczne w danym obszarze. Lokalne zróżnicowanie warunków klimatycznych obserwuje się na terenach położonych w dolinach cieków, na terenach zwartej zabudowy czy też terenach leśnych.

Terenami o korzystnym mikroklimacie są tereny leśne i zadrzewione, które cechują się wysokimi zdolnościami regeneracyjnymi. Powietrze przepływając ponad obszarami leśnymi ulega oczyszczeniu z substancji pochodzenia antropogenicznego, zostaje wzbogacone w tlen i aerozole. Las łagodzi stany ekstremalne pogody, obniża prędkość przepływu mas powietrza w stosunku do terenów otwartych. Niekiedy niesie znaczne ilości pyłków drzew, co może być uciążliwe dla alergików. Niemniej generalnie wpływ lasów na stan atmosfery ocenia się korzystnie.

Do terenów o korzystnych warunkach topoklimatycznych zalicza się również tereny otwarte, rolne, zajęte głównie przez roślinność niską. Takie uwarunkowania sprzyjają możliwości przewietrzania

znacznej części obszaru gminy oraz zwiększeniu nasłonecznienia, wpływając jednocześnie na zmniejszenie wilgotności. Są to tereny korzystne dla rozwoju osadnictwa.

Średnio korzystne warunki klimatyczne występują na terenach zwartej zabudowy wiejskiej. Są to tereny, gdzie ze względu na występowanie źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza dochodzi do ich koncentracji, co w połączeniu z utrudnionymi warunkami przewietrzania wpływa na lokalne pogorszenie warunków topoklimatycznych.

Mało korzystne warunki topoklimatyczne występują na terenach położonych w dolinach rzek oraz większych obniżeniach terenu, gdzie na kształtowanie lokalnego klimatu największy wpływ ma obecność wód powierzchniowych, niski poziom zalegania wód gruntowych oraz występowanie terenów otwartych, łąkowych zajętych przez niską zieleń i zarośla. Są to tereny, które charakteryzują się dobrymi warunkami do

przewietrzania, a jednocześnie notuje się tam wzrost wilgotności powietrza, co może wpływać na częstsze występowanie mgieł i ich dłuższe zaleganie. Tereny dolinne ze względu na okresowe zaleganie wychłodzonego, zawilgoconego powietrza i występowanie lokalnych inwersji termicznych, a także pełnienie istotnej funkcji w systemie przyrodniczo-klimatycznym gminy i znacznej roli w jej przewietrzaniu, stanowią tereny o mało korzystnych warunkach dla rozwoju osadnictwa.

Najmniej korzystne warunki klimatyczne występują na terenach położonych w sąsiedztwie głównych arterii komunikacyjnych, gdzie w wyniku spalania paliw w silnikach pojazdów dochodzi do wzmożonej emisji zanieczyszczeń i pyłów do powietrza. Tereny te umożliwiają dość swobodne przemieszczanie się zanieczyszczonych mas powietrza, co może skutkować niekorzystnymi warunkami aerosanitarnymi w ich najbliższym sąsiedztwie.

3.3.Powietrze

W rozumieniu założeń do ustawy Prawo ochrony środowiska, przygotowywanych w związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy w sprawie jakości i czystszej powietrza dla Europy przyjmuje się, że od stycznia 2010 r. dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie, strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy;
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy;

- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji i miast.

Ocenę jakości powietrza dla roku 2024 w województwie mazowieckim wykonano dla czterech stref: aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom, strefa mazowiecka z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i ma być podstawą do podjęcia działań powodujących zmniejszenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia w 2024 roku

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	Pył PM _{2,5} ¹⁾	Pył PM ₁₀	B(a)P	As	Cd	Ni	Pb	O ₃ ²⁾
PL1404 mazowiecka	A	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2024

1) - Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} - poziom dopuszczalny I fazy, strefa uzyskała klasę A

2) - Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

W rocznej ocenie jakości powietrza dla strefy mazowiecką w 2024 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla celów ochrony zdrowia, stwierdzono:

- w przypadku ozonu dla poziomu celu długoterminowego strefę łódzką zaliczono do klasy D2;
- w przypadku benzopirenu strefę mazowiecką zaliczono do klasy C;
- W przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} strefa łódzką została sklasyfikowana jako C1, a w I fazie oceny uzyskała klasę A, co świadczy o poprawie jakości powietrza i spełnieniu dopuszczalnych norm.

Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka, pomimo braku stałych stacji monitoringu jakości powietrza, ocenę stanu zanieczyszczenia przeprowadzono w oparciu o modelowanie wykonane przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB). Zgodnie z opracowaniem w 2024 roku na terenie gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka stwierdzono przekroczenia:

- benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ (B[a]P) – ponad poziom docelowy,
- ozonu (O₃) – ponad poziom celu długoterminowego.

Tabela 3. Statystyki wybranych wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOS-PIB w Gminie Ostrów Mazowiecka

PM ₁₀ średnia roczna [µg/m ³]		PM _{2,5} średnia roczna [µg/m ³]		B(a)P średnia roczna [ng/m ³]	
max	średnia	max	średnia	max	średnia
21,7	16,6	13,2	9,4	2,54	0,43

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2024

Zanieczyszczenia powietrza pochodzą z trzech głównych źródeł: punktowych, które wprowadzają duże ilości zanieczyszczeń, ale mają mniejszy wpływ lokalny; powierzchniowych, związanych głównie z rolnictwem i indywidualnym ogrzewaniem, zwłaszcza paliwami stałymi; oraz liniowych, wynikających z ruchu drogowego, które są skoncentrowane wzdłuż głównych dróg i wykazują dużą zmienność w ciągu dnia.

Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka obowiązują programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych:

- uchwała nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony

powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu,

- uchwała nr 134/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2023 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy mazowieckiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki w powietrzu.

Ochrona roślin

Strefa mazowiecka uzyskała klasę A w zakresie SO₂, NO_x i O₃ w ramach klasyfikacji stref pod kątem ochrony roślin, co wskazuje na korzystny stan jakości powietrza w tym regionie.

3.4. Hałas

Hałas to każdy dźwięk o częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz, zwykle o nadmiernym natężeniu (odczuwalne jako zbyt głośne) w danym miejscu i czasie. Z fizycznego punktu widzenia hałas, czyli odbierane jako dokuczliwe, przykre i szkodliwe dźwięki, to drgania mechaniczne ośrodka sprężystego, najczęściej powietrza. Zmiana ciśnienia gazu w stosunku do ciśnienia atmosferycznego wywołana tymi drganiami, przenosi się w postaci

następujących po sobie lokalnych rozrzedzeń i zagęszczeń cząstek ośrodka w przestrzeni otaczającej źródło drgań, tworząc falę akustyczną. Różnica między wartością chwilową ciśnienia w ośrodku przy przejściu fali akustycznej a wartością ciśnienia atmosferycznego zwana jest ciśnieniem akustycznym. Ciśnienie akustyczne opisuje natężenie dźwięku i wyrażane jest w paskalach. W związku z faktem, że słuch ludzki reaguje

na bodźce w sposób logarytmiczny, ciśnienie akustyczne wyraża się często w skali logarytmicznej – w decybelach (dB).

Długotrwałe narażenie na hałas może powodować negatywne skutki zdrowotne. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego, w szczególności przez obniżenie hałasu

przynajmniej do stanu normatywnego i utrzymywanie go na jak najniższym poziomie. Dopuszczalne poziomy emisji hałasu do środowiska, uzależnione są od formy zagospodarowania terenu i pory dnia, zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Tabela 4. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 h	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8-miu najmniej korzystnym godz. dnia	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 poz. 112.)

Klimat akustyczny gminy kształtowany jest głównie przez hałas drogowy. Droga S8, prowadząca do miasta Ostrów Mazowiecka od północnego zachodu i północnego wschodu, stanowi najbardziej uciążliwe źródło hałasu.

Inne istotne źródła hałasu to:

- Droga S61 – na północy gminy,
- Droga krajowa nr 8,
- Droga krajowa nr 60 – na zachodzie gminy,
- Droga krajowa nr 50 – na zachodzie gminy,

- Droga wojewódzka nr 627 – przebiega północno-wschodnią częścią gminy,
- Droga wojewódzka nr 677.

Z analiz przeprowadzonych przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) w 2018 r., zawartych w opracowaniu pt. „*Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie – województwo mazowieckie*”, wynika, że na terenie gminy Ostrów Mazowiecka, odnotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników hałasu LDWN (dla pory dziennej, wieczornej i nocnej) oraz LN (dla pory nocnej) wzdłuż drogi S8.

Tabela 5. Opis i usytuowanie terenów zagrożonych hałasem na drodze S8 w gminie wiejskiej Ostrów Mazowiecka

Miejscowość	Przekroczenia LDWN	Przekroczenia LN
Przyjmy	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 3 budynków chronionych	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 3 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB nie sięgają zabudowy chronionej.
Kalinowo	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB nie sięgają zabudowy chronionej	Brak przekroczeń
Podborze	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 9 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 1 budynku chronionego. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB sięgają 1 budynku chronionego.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 3 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB sięgają 2 budynków chronionych.
Prosienica	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB nie sięgają zabudowy chronionej. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB nie sięgają zabudowy chronionej. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB nie sięgają zabudowy chronionej.	Przekroczenia w zakresie od 1 dB do 5 dB sięgają 5 budynków chronionych. Przekroczenia w zakresie od 5 dB do 10 dB nie sięgają zabudowy chronionej. Przekroczenia w zakresie od 10 dB do 15 dB nie sięgają zabudowy chronionej. Przekroczenia powyżej 15 dB nie sięgają zabudowy chronionej.

Źródło: *Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie – województwo mazowieckie 2022*

Na terenie gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka obowiązuje uchwała nr 49/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 16 lipca 2024 r., dotycząca Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa mazowieckiego. Program ten określa działania mające na celu monitorowanie, ograniczanie i redukcję hałasu, w szczególności wzdłuż głównych dróg i w rejonach zabudowy mieszkaniowej.

Hałas kolejowy

Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka przebiega jedna linia kolejowa o mniejszej randze do Siedlec i Ostrołęki i nie stanowi pod względem hałasu uciążliwości dla mieszkańców.

Rysunek 4. Linie kolejowe w gminie wiejskiej Ostrów Mazowiecka

Źródło: geoportal.pl

Hałas przemysłowy

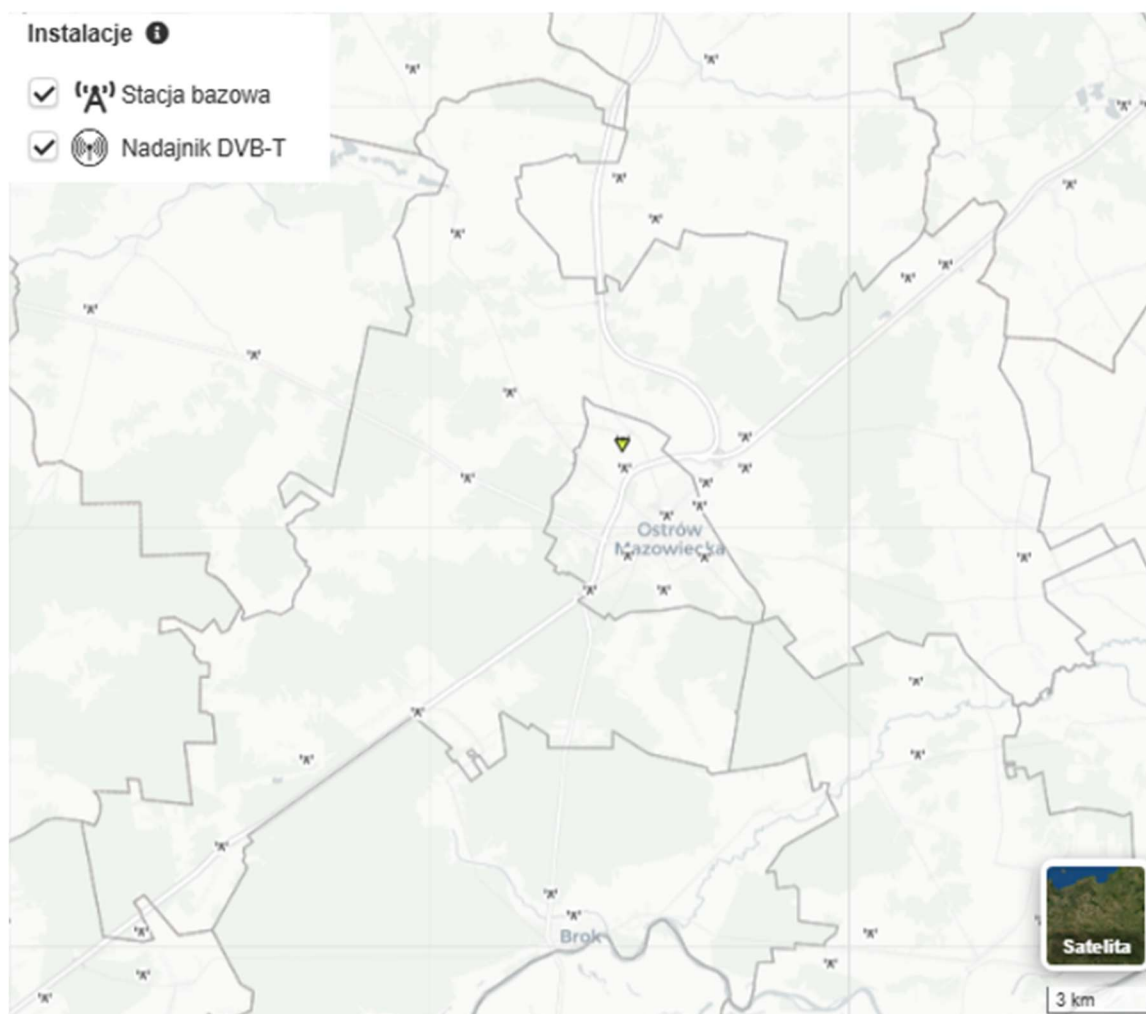
Hałas przemysłowy na obszarze województwa mazowieckiego ma charakter lokalny. Na ponadnormatywny hałas narażona jest ludność

mieszkająca w bezpośrednim sąsiedztwie podmiotów posiadających uciążliwe źródła hałasu. Na terenie Gminy nie było zlokalizowanych punktów pomiarowych hałasu przemysłowego w ramach oceny WIOŚ.

3.5. Pola elektromagnetyczne

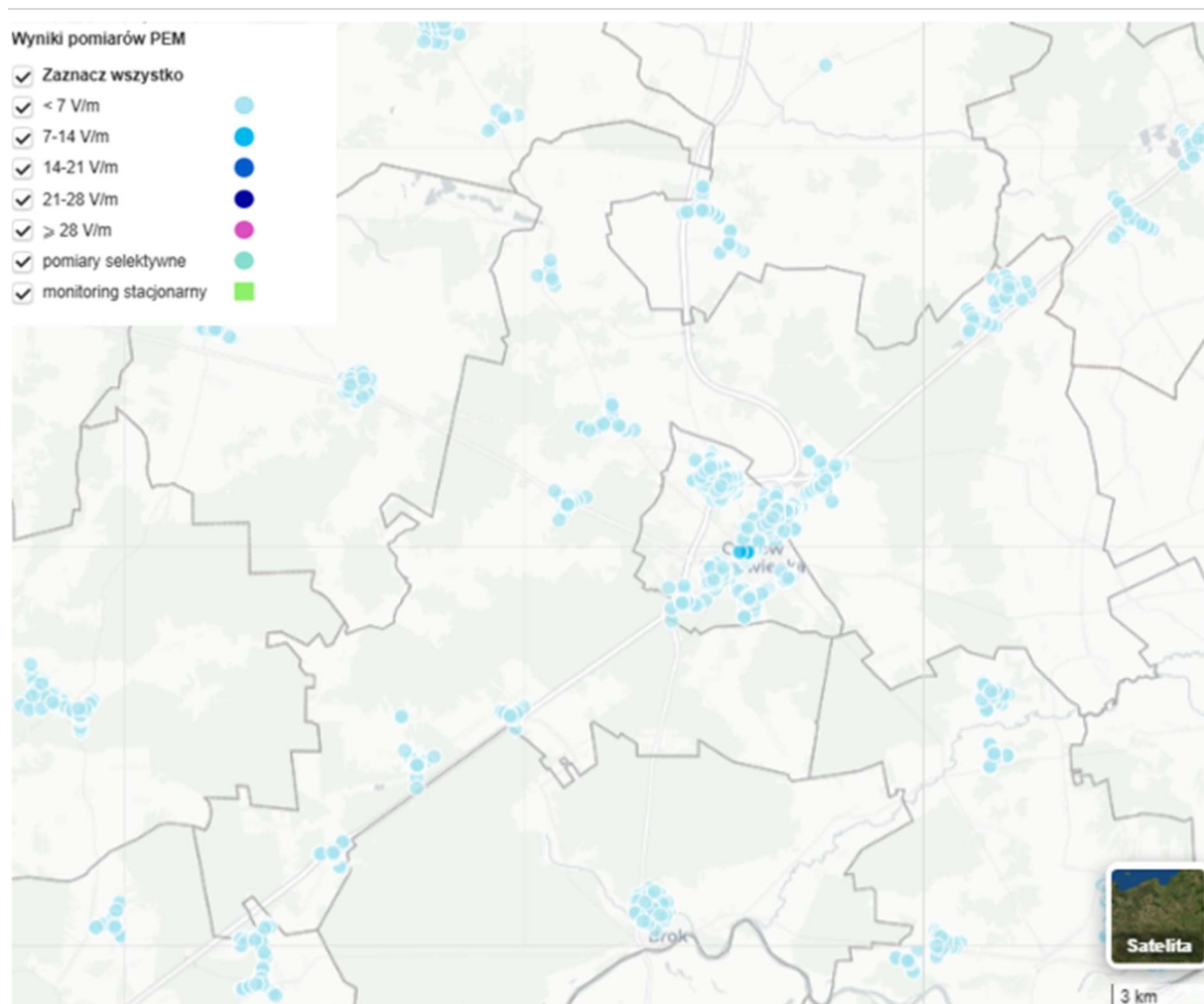
Pole elektromagnetyczne może negatywnie oddziaływać na komponenty środowiska, a w szczególności na organizmy żywe. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są również anteny telefonii komórkowej, które są zlokalizowane w kilku miejscach w formie stacji bazowych telefonii komórkowej lub w formie anten nadawczych i przekaznikowych. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

Rysunek 5. Stacje bazowe na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: si2pem.gov.pl

Rysunek 6. Wyniki pomiarów stacji bazowych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: si2pem.gov.pl

Tabela 6. Wykaz stacji bazowych w Gminie Ostrów Mazowiecka

Sieć	Miejscowość	Adres	ID stacji
Play (26006)	Komorowo - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / On Tower - dz. nr 310	OSK3306
Play (26006)	Nagoszewka Druga - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / Play - dz. nr 305	OSK4410
Play (26006)	Prosienica - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / Play - dz. nr 151/4	OSK4411
Play (26006)	Podborze - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / On Tower - dz. nr 681	OSK3302
T-Mobile (26002)	Podborze - gm. Ostrów Mazowiecka	własna wieża - dz. nr 589/6	23231
Orange (26003)	Podborze - gm. Ostrów Mazowiecka	własna wieża - dz. nr 589/6	94045

Sieć	Miejscowość	Adres	ID stacji
Orange (26003)	Podborze - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża własna (dawnego Centertela NMT)	474
Orange (26003)	Sielc - gm. Ostrów Mazowiecka	własna wieża koło DK60	94136
Orange (26003)	Jelenie - gm. Ostrów Mazowiecka	Jelenie 66 - dach budynku Interchemall Zespół Młynów Jelonki	94036
Orange (26003)	Dybki - gm. Ostrów Mazowiecka	Dybki 11 - wieża Orange	94100
Orange (26003)	Osuchowa Nowa - gm. Ostrów Mazowiecka	ul. Leśna 7 - własna wieża	94040
Orange (26003)	Nagoszewka Druga - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / Play - dz. nr 305	94232
Orange (26003)	Prosienica - gm. Ostrów Mazowiecka	Prosienica 74 - własna wieża	94044
T-Mobile (26002)	Podborze - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża własna (dawnego Centertela NMT)	21586
T-Mobile (26002)	Sielc - gm. Ostrów Mazowiecka	własna wieża koło DK60	26441
T-Mobile (26002)	Dybki - gm. Ostrów Mazowiecka	Dybki 11 - wieża Orange	24782
T-Mobile (26002)	Osuchowa Nowa - gm. Ostrów Mazowiecka	ul. Leśna 7 - własna wieża	23205
T-Mobile (26002)	Nagoszewka Druga - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / Play - dz. nr 305	26822
Plus (26001)	Prosienica - gm. Ostrów Mazowiecka	wieża Cellnex / Play - dz. nr 151/4	BT14847
Plus (26001)	Nagoszewka Druga - gm. Ostrów Mazowiecka	Nagoszewka Druga 102 - wieża Cellnex	BT11189
T-Mobile (26002)	Prosienica - gm. Ostrów Mazowiecka	Prosienica 74 - własna wieża	23227
T-Mobile (26002)	Jelenie - gm. Ostrów Mazowiecka	Jelenie 66 - dach budynku Interchemall Zespół Młynów Jelonki	23199

Źródło: mapa.btsearch.pl

Zgodnie z obowiązującym w 2020 roku rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2007 r. Nr 221, poz. 1645), ustalone zostały zasady prowadzenia pomiarów pól elektromagnetycznych, których badania obejmowały pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz. Każdego roku

wyznaczano po 15 punktów pomiarowych w każdym z trzech obszarów:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.;
- pozostałe miasta;
- tereny wiejskie.

W latach 2020-2024 roku w miejscowości Ostrów Mazowiecka nie było prowadzonego nie prowadzono monitoringu PEM na terenie gminy.

3.6. Zasoby wodne – wody powierzchniowe, podziemne i zagrożenie powodzią

Obszar znajduje się w regionie mazowiecko-podlaskim. Tereny odwadniane są głównie przez lokalne cieki i dopływy większych rzek (Bug, Narew), przy czym rzeźba terenu w dużej mierze odzwierciedla działalność wód roztopowych, procesy glacialne i erozyjne. W dolinach rzek powszechnie występują tarasy nadzalewowe i zalewowe, często wykorzystywane rolniczo, a także torfowiska i łąki, tworzące typowe mokradła dla regionu.

Zgodnie z art. 315 pkt 1) ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, jednym z kluczowych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami są plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Dokumenty te stanowią podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych oraz określają zasady ich gospodarowania w przyszłości.

Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka obowiązuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły [Dz.U. 2023 poz. 300].

Zgodnie z tymi aktami prawnymi, na omawianym terenie zidentyfikowano cztery Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP).

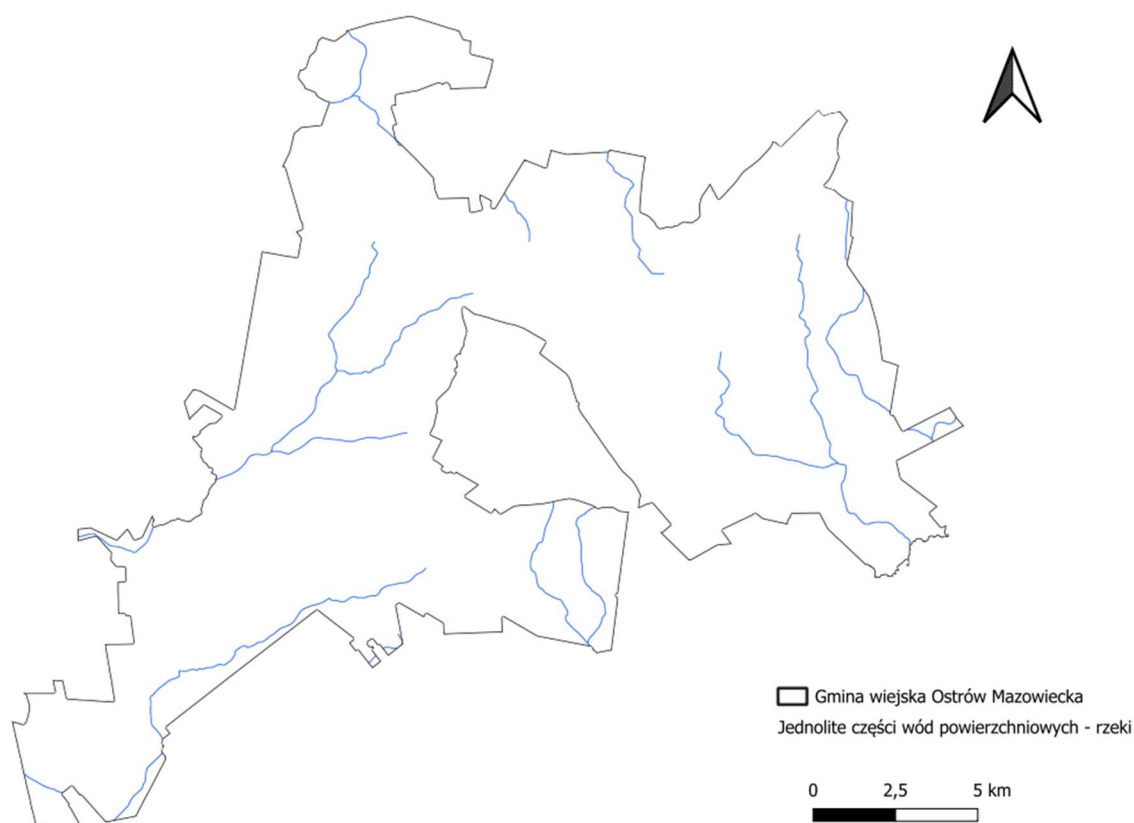
Gmina Ostrów Mazowiecka położona jest w obrębie dwóch regionów wodnych: regionu wodnego Narwi oraz regionu wodnego Bugu, stanowiących część dorzecza Wisły. Obszar ten znajduje się pod administracją Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, które odpowiada za gospodarowanie zasobami wodnymi.

Na poziomie regionalnym właściwe są dwa zarządy: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie, obejmujące swoim zasięgiem doliny rzek Narwi i Bugu. W strukturze zarządzania wodami szczególną rolę pełnią jednostki terenowe. Na obszarze związanym z gminą Ostrów Mazowiecka działają:

- Zarząd Zlewni w Ostrołęce,
- Zarząd Zlewni w Sokołowie Podlaskim.

Dodatkowo funkcjonują lokalne jednostki nadzorujące gospodarkę wodną:

- Nadzór wodny w Ostrołęce,
- Nadzór wodny w Ostrowi Mazowieckiej,
- Nadzór wodny w Wysokiem Mazowieckiem.

Rysunek 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy

Źródło: opracowanie na podstawie danych PIG-PIB

Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka

Lp.	Kod JCWP w cyklu planistycznym	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP
1.	RW200010265651	Orz do Dopływu z Wiśniewa	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
2.	RW200010265729	Wymakracz	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
3.	RW200010265749	Struga	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
4.	RW20001026714772	Turka	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
5.	RW20001126714769	Brok od Siennicy do ujścia	RzN - Rzeka nizinna	NAT
6.	RW20001226714799	Bug od Broku do Liwca	RwN - Wielka rzeka nizinna	NAT
7.	RW200010267147669	Brok Mały	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
8.	RW200010267147689	Struga	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	SZCW
9.	RW200010267147789	Tuchelka	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT
10.	RW2000102671476729	Trzcianka	PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty	SZCW

SZCW - silnie zmieniona część wód NAT – naturalna część wód

Źródło: karty.apgw.gov.pl

Celem monitoringu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie wód, koniecznej do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu oraz ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Zadania te powinny być ukierunkowane na zapewnienie ochrony przed eutrofizacją wywołaną wpływem źródeł bytowo-komunalnych i rolniczych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego. Uzyskanie spójnego i kompletnego obrazu stanu lub potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz stanu wód w badanych jednolitych częściach wód powierzchniowych jest wypełnieniem obowiązków zapisanych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW) w art. 8 Dyrektywy 2000/60/WE.

Monitoring diagnostyczny i operacyjny przeprowadza się w punkcie pomiarowo-kontrolnym reprezentatywnym dla ocenianej JCWP. Badania w ramach monitoringu badawczego i monitoringu obszarów chronionych prowadzone są w miejscu zależnym od występowania badanego zjawiska/zdarzenia/skażenia oraz od umiejscowienia danego obszaru chronionego.

Zakres i częstotliwość pomiarów i badań wskaźników w ramach poszczególnych rodzajów monitoringu ustala się dla każdego punktu pomiarowo-kontrolnego zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem monitoringowym z uwzględnieniem aktualnego wykazu JCWP określającego status, typologię, cele środowiskowe, zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz rodzaj presji oddziaływującej na JCWP. Tworzenie nowej sieci monitoringowej polega na weryfikacji sieci istniejącej w poprzednim 6-letnim cyklu gospodarowania wodami. Sieć punktów pomiarowo kontrolnych, na które składają się reprezentatywne punkty diagnostyczne i operacyjne, stanowi podstawę oceny stanu jednolitych części wód.

W latach 2014-2019 prowadzony był monitoring jakości jednolitych części wód powierzchniowych, uwzględniający klasyfikację i ocenę stanu JCWP. Natomiast w latach 2022-2023 została wykonana wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód. W tabeli poniżej zestawiono ostatnie wyniki przeprowadzone w ramach monitoringu, uwzględniające JCWP rzecznych.

Tabela 8. Monitoring jakości JCWP rzecznych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka (2016-2021)

Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego (2022-2027)	Klasa i stan/potencjał ekologiczny	Stan chem.	Ocena stanu JCWP
				w latach 2016-2021		
1	RW200010265651	Orz do Dopływu z Wiśniewa	PL01S0701_3721	B.d.	B.d.	B.d.
2	RW200010265729	Wymakracz	PL01S0701_0541	B.d.	2	B.d.
3	RW200010265749	Struga	PL01S0701_0542	B.d.	2	B.d.
4	RW20001026714772	Turka	PL01S0701_0560	B.d.	2	B.d.
5	RW20001126714769	Brok od Siennicy do ujścia	PL01S0701_1228	5	>2	5
6	RW20001226714799	Bug od Broku do Liwca	PL01S0701_0762	4	>2	5
7	RW200010267147669	Brok Mały	PL01S0701_0588	B.d.	B.d.	B.d.
8	RW200010267147689	Struga	PL01S0701_1229	3	B.d.	5
9	RW200010267147789	Tuchetka	PL01S0701_0593	B.d.	2	B.d.

Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego (2022-2027)	Klasa i stan/potencjał ekologiczny	Stan chem.	Ocena stanu JCWP
				w latach 2016-2021		
10	RW2000102671476729	Trzcianka	PL01S0701_0589	B.d.	B.d.	B.d.

2 – dobry, >2- poniżej dobrego, 3 – umiarkowany, 4 – słaby, 5 -zły, b.d. – brak danych

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 metodą przeniesienia – tabela

Tabela 9. Monitoring jakości JCWP rzecznych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka (2022-2024)

Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego (2022-2027)	Klasa elementó w biolog.	Klasa elementó w fizykochem. (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)
				w latach 2022-2024		
1	RW200010265651	Orz do Dopływu z Wiśniewa	PL01S0701_3721	3/4	>2	B.d.
2	RW200010265729	Wymakracz	PL01S0701_0541	4	2	B.d.
3	RW200010265749	Struga	PL01S0701_0542	4	>2	B.d.
4	RW20001026714772	Turka	PL01S0701_0560	3	>2	B.d.
5	RW20001126714769	Brok od Siennicy do ujścia	PL01S0701_1228	5	>2	1
6	RW20001226714799	Bug od Broku do Liwca	PL01S0701_0762	5	>2/1	1
7	RW200010267147669	Brok Mały	PL01S0701_0588	5	>2	B.d.
8	RW200010267147689	Struga	PL01S0701_1229	4	>2	B.d.
9	RW200010267147789	Tuchetka	PL01S0701_0593	3	>2	B.d.
10	RW2000102671476729	Trzcianka	PL01S0701_0589	4	>2	B.d.

1 - bardzo dobry, 2 – dobry, >2- poniżej dobrego, 3 – umiarkowany, 4 – słaby, 5 -zły, b.d. – brak danych

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2022-2024

Stan chemiczny wód powierzchniowych jest zróżnicowany. Część mniejszych cieków osiąga poziom dobry, jednak kluczowe rzeki – Brok i Bug – pozostają poniżej dobrego, co istotnie obniża ich jakość i wskazuje na występowanie poważnych presji

środowiskowych. Dodatkowo dla wielu JCWP wciąż brakuje wyników monitoringu, co utrudnia pełną ocenę sytuacji.

W zakresie potencjału ekologicznego większość jednolitych części wód nie została oceniona z powodu

braku danych. Spośród dostępnych wyników Struga (PL01S0701_1229) uzyskała stan umiarkowany, Bug oceniono jako słaby, a Brok – jako zły.

Ogólna ocena potwierdza, że stan wód powierzchniowych na analizowanym obszarze jest niezadowolający. Szczególnie niepokojąca jest sytuacja głównych rzek, które osiągają stan zły, co wymaga pilnych działań naprawczych w zakresie poprawy jakości środowiska wodnego, ograniczenia presji antropogenicznych i skuteczniejszego monitorowania.

W latach 2022-2024 Wyniki wskazują, że stan wód w większości cieków jest umiarkowany do słabego. Elementy biologiczne oceniono głównie na poziomie 3–5, a fizykochemiczne najczęściej gorzej niż dobre (>2). Dla zanieczyszczeń specyficznych brak danych, poza rzekami Brok i Bug, gdzie uzyskano ocenę dobrą (1). Najgorszy stan biologiczny odnotowano w Broku i Bugu, natomiast nieco lepszy w Wymakraczu

i Trzciance. Ogólnie konieczne są działania naprawcze, szczególnie w zakresie poprawy jakości biologicznej i fizykochemicznej.

Analiza porównawcza wyników monitoringu w latach 2016–2021 oraz 2022–2024 wskazuje, iż stan jednolitych części wód powierzchniowych na omawianym obszarze nie uległ istotnej poprawie. W pierwszym okresie oceny w wielu przypadkach odnotowano brak danych, natomiast tam, gdzie były one dostępne (m.in. rzeka Brok i Bug), stwierdzono zły stan wód. Wyniki najnowszego cyklu pomiarowego potwierdzają utrzymywanie się niekorzystnych tendencji – elementy biologiczne i fizykochemiczne w większości przypadków nie osiągają wartości pozwalających na uzyskanie dobrego stanu, a w ocenie chemicznej dominują wyniki wskazujące na przekroczenia. Największe problemy jakościowe dotyczą rzek Brok i Bug.

Tabela 10. Presje zidentyfikowane dla JCWP na obszarze Gminy Ostrów Mazowiecka

JCWP		Presja				Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
		troficzna	zasalające	hydromorfologiczna	chemiczna	
RW200010265651	Orz do Dopływu z Wiśniewa			x		zagrożona
RW200010265729	Wymakracz			x		zagrożona
RW200010265749	Struga			x		zagrożona
RW20001026714772	Turka			x		zagrożona
RW20001126714769	Brok od Siennicy do ujścia	x			x	zagrożona
RW20001226714799	Bug od Broku do Liwca	x		x	x	zagrożona
RW200010267147669	Brok Mały			x		zagrożona
RW200010267147689	Struga	x	x	x		zagrożona
RW200010267147789	Tuchelka			x		zagrożona
RW2000102671476729	Trzcianka			x		zagrożona

Źródło: karty.apgw.gov.pl

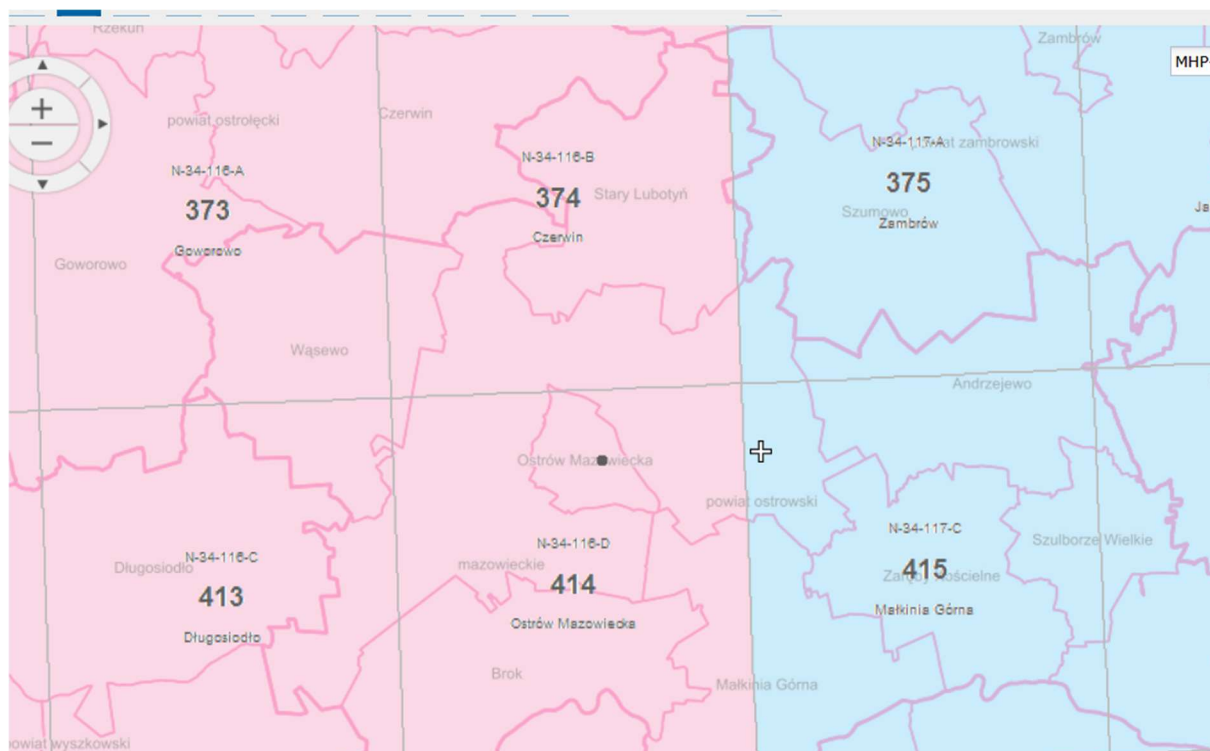
Na większości jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) występują różnorodne presje środowiskowe, przy czym dominującą jest presja hydromorfologiczna. Wszystkie analizowane JCWP zostały sklasyfikowane jako zagrożone nieosiągnięciem

celu środowiskowego. Oznacza to, że istnieją poważne ryzyka, iż wody nie osiągną wymaganego stanu dobrego ekologicznego i chemicznego w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 stanowi podstawowe źródło informacji o budowie geologicznej, warunkach hydrogeologicznych oraz potencjale zasobowym wód podziemnych. Na poniższym rysunku zaprezentowano arkusze obejmujące obszar gminy

wiejskiej Ostrów Mazowiecka, położonej w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Jest to teren o istotnym znaczeniu rolniczym, z rozwiniętą siecią hydrograficzną i zróżnicowaną budową geologiczną, która wpływa na warunki występowania wód podziemnych.

W granicach gminy znajduje się pięć arkuszy MHP: 373 – Goworowo, 374 – Czerwin, 375 – Zambrów, 413 – Długosiodło oraz 415 – Małkinia Górna. Podział ten umożliwia szczegółową analizę warunków hydrogeologicznych w kontekście geologii, klimatu, systemu wód podziemnych i powierzchniowych oraz sposobów eksploatacji zasobów. Uwzględnienie poszczególnych arkuszy pozwala na precyzyjne rozpoznanie lokalnych możliwości użytkowych, ocenę jakości wód oraz wskazanie obszarów wymagających ochrony i racjonalnego gospodarowania zasobami.

Rysunek 8. Mapa hydrogeologiczna Polski – arkusze w granicach gminy wiejskiej Ostrowi Mazowieckiej

Źródło: epsh.pgi.gov.pl

Na obszarze gminy wiejskiej Ostrów Mazowiecka wody podziemne występują głównie w osadach czwartorzędowych, natomiast piętra trzeciorzędowe mają ograniczone znaczenie użytkowe i są słabiej rozpoznane. Utwory kredy górnej w większości nie zawierają wód zwykłych. Piętro czwartorzędowe, obejmujące utwory piaszczysto-żwirowe o różnej

genezie (glacjalne, wodnolodowcowe, sandrowe), jest najważniejsze użytkowo. Wydajność studni waha się od 30 do 120 m³/h, przy czym najlepsze warunki występują w dolinie Bugu. Zwierciadło wód ma charakter swobodny lub napięty, a czwartorzędowe piętro wodonośne zapewnia zaspokojenie potrzeb w zakresie wody pitnej i przemysłowej.

Arkusz	Piętra wodonośne	Główne poziomy
Długosiodło (413)	czwartorzędowe, trzeciorzędowe	główny poziom użytkowy
Czerwin (374)	czwartorzędowe	4 poziomy różnowiekowe
Zambrów (375)	czwartorzędowe	3 poziomy glacjalne i wodnolodowcowe
Małkinia Górna (415)	czwartorzędowe	piaszczysto-żwirowe

Ostrów Mazowiecka (414)	czwartorzędowe, trzeciorzędowe	sandrowy, międzymorenowy, ferdynandowski
-------------------------	--------------------------------	--

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 1576) w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych, wyróżnia się dwa rodzaje monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych, tj. monitoring diagnostyczny i operacyjny. W ramach monitoringu diagnostycznego zakres badań obejmuje elementy fizyczno-chemiczne takie jak:

- ogólne: odczyn pH, temperatura, przewodność elektrolityczna właściwa, tlen rozpuszczony, ogólny węgiel organiczny;
- nieorganiczne: jon amonowy, antymon, arsen, azotany, azotyny, bor, chlorki, chrom, cyjanki,

fluorki, fosforany, glin, kadm, magnez, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, sód, srebro, wapń, wodorowęglany, żelazo.

Natomiast monitoring operacyjny obejmuje ocenę stanu chemicznego Jednolitych Części Wód Podziemnych, które zostały wskazane jako zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz stwierdzenia występowania dużych lub utrzymujących się trendów wzrostowych zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

W 2022 roku na terenie gminy działał jeden punkt monitoringu diagnostycznego (PLGW200055). Przeprowadzone badania wykazały stan umiarkowany (III) pod względem jakości wód podziemnych.

Tabela 11. Monitoring diagnostyczny PLGW200055 na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka z 2022 roku

Numer JCWPd (wg podziału na 174 części)	55
Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	PLGW200055
Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 174 części)	PLGW200055_014
Miejscowość	Nagoszewo
Nazwa dorzecza	dorzecze Wisły
RZGW	Lublin
Stratygrafia	Q
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	2,30
Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	6,90-10,90
Zwierciadło wody	Zwierciadło swobodne
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	piezometr
Użytkowanie terenu	4. Zabudowa wiejska
Klasa jakości 2022 końcowa	III

Źródło: monitoring diagnostyczny 2022 GIOŚ

Ocenę jakości JCWPd dokonano w ramach w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych Rozporządzenia MGMIŻŚ z dnia 11.10.2019 r. części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148).

Tabela 12. Monitoring jakości JCWPd na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka

	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW200051	Dobry	Dobry	Dobry	niezagrożona
GW200055	Dobry	Dobry	Dobry	niezagrożona

Źródło: Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMIŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)

Na terenie analizowanego obszaru oceniono dwa punkty monitoringowe wód podziemnych: GW200051 i GW200055. Zarówno w przypadku stanu chemicznego, jak i ilościowego wód, wyniki wskazują na dobry stan. Ocena ogólna JCWPd również jest dobra, a ryzyko

nieosiągnięcia celu środowiskowego zostało określone jako niezagrożone.

Monitoring diagnostyczny i operacyjny

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie

z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,

- IV klasa – wody niezadowalającej jakości,
- V klasa – wody złej jakości.

Dane uzyskane podczas badań monitoringowych w 2022 roku posłużyły do oceny stanu jednolitych części wód podziemnych, która została wykonana zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) w podziale na 174 JCWPd.

Tabela 13. Monitoring diagnostyczny JCWPd na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka w 2022 roku

Numer JCWPd (wg podziału na 174 części)	55
Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	PLGW200055
Identyfikator UE punktu pomiarowego (wg podziału JCWPd na 174 części)	PLGW200055_014
Miejscowość	Nagoszewo
RZGW	Lublin
Stratygrafia	Q
Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	2,30
Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t.]	6,90-10,90
Zwierciadło wody	Zwierciadło swobodne
Typ ośrodka wodonośnego	porowy
Rodzaj punktu pomiarowego	piezometr
Użytkowanie terenu	4. Zabudowa wiejska
Klasa jakości 2022 końcowa	III

Źródło: mjwp.gios.gov.pl

Wskaźnik jakości wody w 2022 roku zaklasyfikowano jako III, co oznacza średnią jakość – woda nadaje się do ograniczonego wykorzystania lub wymaga uzdatniania przed spożyciem.

Wezbrania należą do naturalnych zjawisk reżimu systemu rzek. Stanowią odpowiedź zlewni hydrograficznej, na zwiększone zasilanie powierzchniowe lub podziemne, wynikające najczęściej z intensywnych lub długotrwałych opadów atmosferycznych lub roztopów. Czasem wezbrania mają charakter ekstremalny, przyczyniając się do powstawania szkód. Negatywne konsekwencje powodzi rozpatruje się najczęściej w kategoriach, ujętych w Dyrektywie Powodziowej: zdrowie i życie ludzkie, działalność gospodarcza, środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe. Podejmowane działania, które mają na celu ochronić ludność i ich zasoby, ujmowane są obecnie w formie zarządzania ryzykiem powodziowym i starają się minimalizować negatywne konsekwencje poprzez:

- odsunięcie powodzi od ludzi;
- odsunięcie ludzi od powodzi;

- naukę obcowania z powodziami.

Pierwszy ww. polega głównie na działaniach technicznych, które umożliwiają retencjonowanie nadmiaru wody np. w zbiornikach i na polderach lub ochronę terenów zalewowych poprzez budowę np. wałów przeciwpowodziowych czy bulwarów. Kolejne podejście może uwzględniać rozwiązania ukierunkowane na oddawanie rzekom ich naturalnych terenów zalewowych, np. poprzez usuwanie niepotrzebnych wałów lub relokowanie zabudowy. Trzeci sposób zwykle ma charakter systemowy (np. przygotowywanie planów zarządzania kryzysowego czy działalność edukacyjna) lub techniczny (np. indywidualne zabezpieczenia budynków zagrożonych zalaniem). Tak ukształtowane zarządzanie ryzykiem powodziowym ma trzy podstawowe cele – zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, minimalizowanie istniejącego (obecnego) ryzyka, a także poprawę systemu zarządzania nim. Zagrożenia hydrologiczne zazwyczaj związane są z występowaniem powodzi lub suszy, czyli z okresowym nadmiarem lub niedoborem wody.

Państwa Członkowskie UE zobowiązane są zapisami Dyrektywy Powodziowej do przygotowania czterech opracowań – Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego (WORP), Map Zagrożenia Powodziowego (MZP), Map Ryzyka Powodziowego (MRP) oraz Planów Obszary zagrożone powodzią wód gruntowych

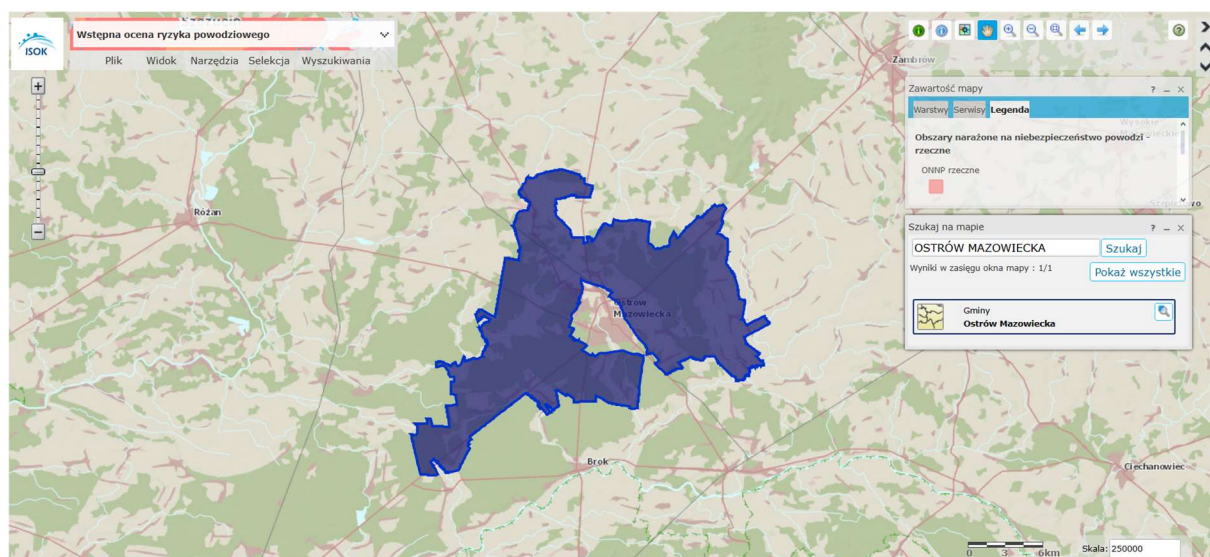
Na terenie gminy nie występują obszary zagrożone powodzią wód gruntowych.

Wstępna Ocena Ryzyka Powodziowego

Głównym celem WORP jest wyznaczenie Obszarów Narażonych na Niebezpieczeństwo Powodzi (ONNP), m.in. w oparciu o analizę powodzi występujących w przeszłości (historycznych) i prawdopodobnych, a także ankietyzację jednostek samorządu terytorialnego.

Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP). Są one poddawane regularnemu przeglądowi i aktualizacji w cyklu 6-letnim i stanowią podstawę strategicznego systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego nie zidentyfikowano obszary Obszarów Narażonych na Niebezpieczeństwo Powodzi (ONNP) rzecznych wzdłuż rzeki. Oznacza to, że analiza ryzyka wskazała na brak potencjalnego zagrożenia powodziowego na tym terenie.

Rysunek 9. Wstępna ocena ryzyka powodziowego dla Gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: wody.isok.gov.pl

Mapy Zagrożenia Powodziowego i Mapy Ryzyka Powodziowego

MZP i MRP są opracowywane dla odcinków rzek wyznaczonych jako ONNP w ramach WORP. MZP przedstawiają m.in. strefy (zasięg) i głębokości zalewu wodami wezbraniowymi dla powodzi w trzech wariantach powodzi – o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 10 lat ($p=10\%$), raz na 100 lat ($p=1\%$) i raz na 500 lat ($p=0,2\%$). MRP przedstawiają natomiast potencjalne straty powodziowe na zalanych terenach, obliczone głównie na podstawie użytkowania terenu. Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego

Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach przedstawiane są obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q\ 0,2\%$);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q\ 1\%$);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q\ 10\%$),

- w przypadku MZP wskazuje się także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego (budowli ochronnych pasa technicznego - według ustawy Prawo wodne, obowiązującej przed 12 lipca 2014 r.).
- Mapy Zagrożenia Powodziowego (MZP) oraz Mapy Ryzyka Powodziowego (MRP),
- Obecnie trwa drugi cykl planistyczny PZRP, obejmujący przegląd i aktualizację wcześniejszych planów przyjętych przez Radę Ministrów w 2016 r.

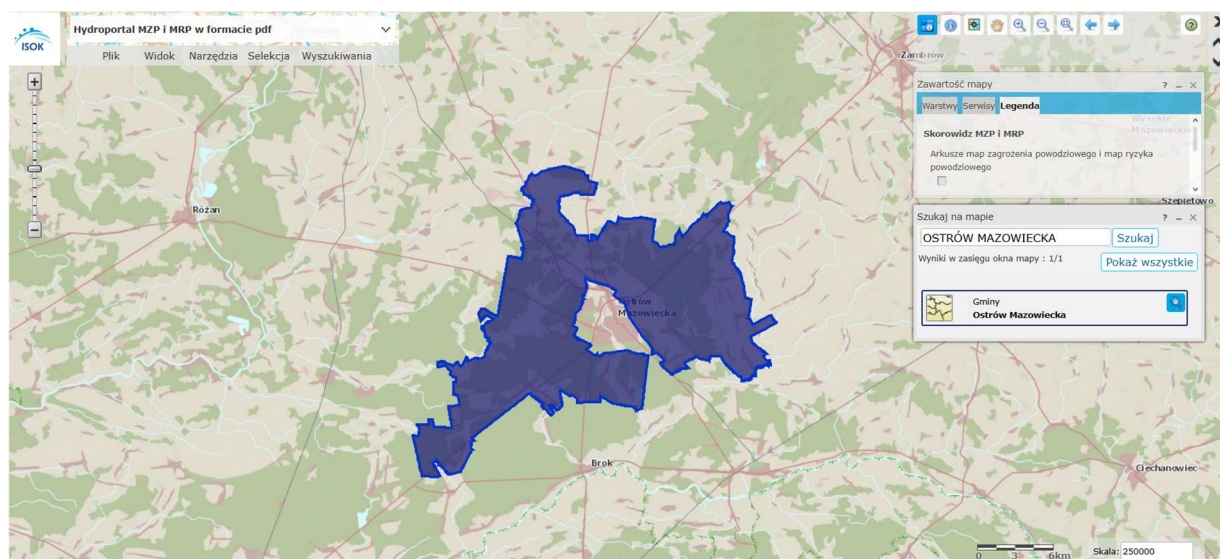
Dla Gminy Ostrów Mazowiecka nie wykonano Map Zagrożenia Powodziowego oraz Map Ryzyka Powodziowego ze względu na występujące na tym terenie zagrożenie powodziowe. Na terenie gminy

Ostrów Mazowiecka nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodziowego, co oznacza, że nie zidentyfikowano terenów bezpośrednio narażonych na zalanie wodami powodziowymi o wysokim prawdopodobieństwie.

W związku z tym w gminie nie sporządzono Map Zagrożenia Powodziowego (MZP) oraz Map Ryzyka Powodziowego (MRP). Brak takich opracowań wynika z faktu, że obszar gminy nie jest zaliczony do terenów objętych istotnym zagrożeniem powodziowym. W dokumentacji hydrograficznej dla tego obszaru odnotowane są jedynie arkusze map:

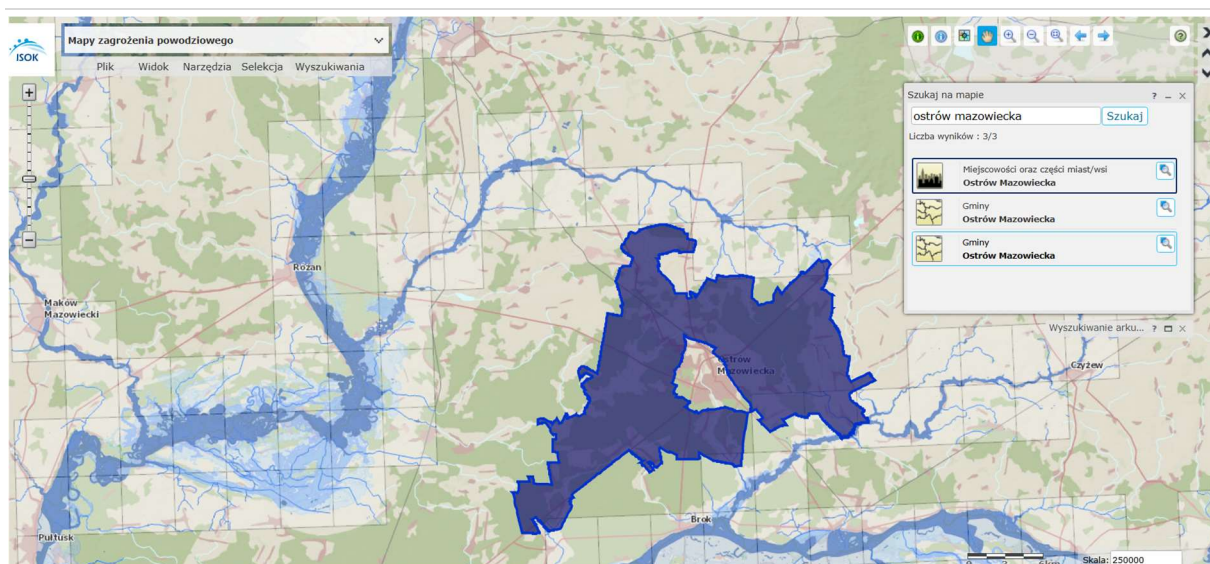
- N-34-116-B-d-1,
- N-34-116-B-d-2,
- N-34-116-B-d-2,

kóre jednak nie wykazują zagrożeń powodziowych na terenie gminy Ostrów Mazowiecka.

Rysunek 10. Skorowidz MZP i MRP dla Gminy Ostrów Mazowiecka – brak zagrożenia powodziowego w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: wody.isok.gov.pl

Rysunek 11. Mapy zagrożenia powodziowego – jedynie arkusze map:N-34-116-B-d-1, N-34-116-B-d-2, N-34-116-B-d-2,

Źródło: wody.isok.gov.pl

3.7.Geologia

Budowa geologiczna gminy Ostrów Mazowiecka ma wyraźnie polodowcowy charakter i odzwierciedla złożoną historię ostatniego zlodowacenia.

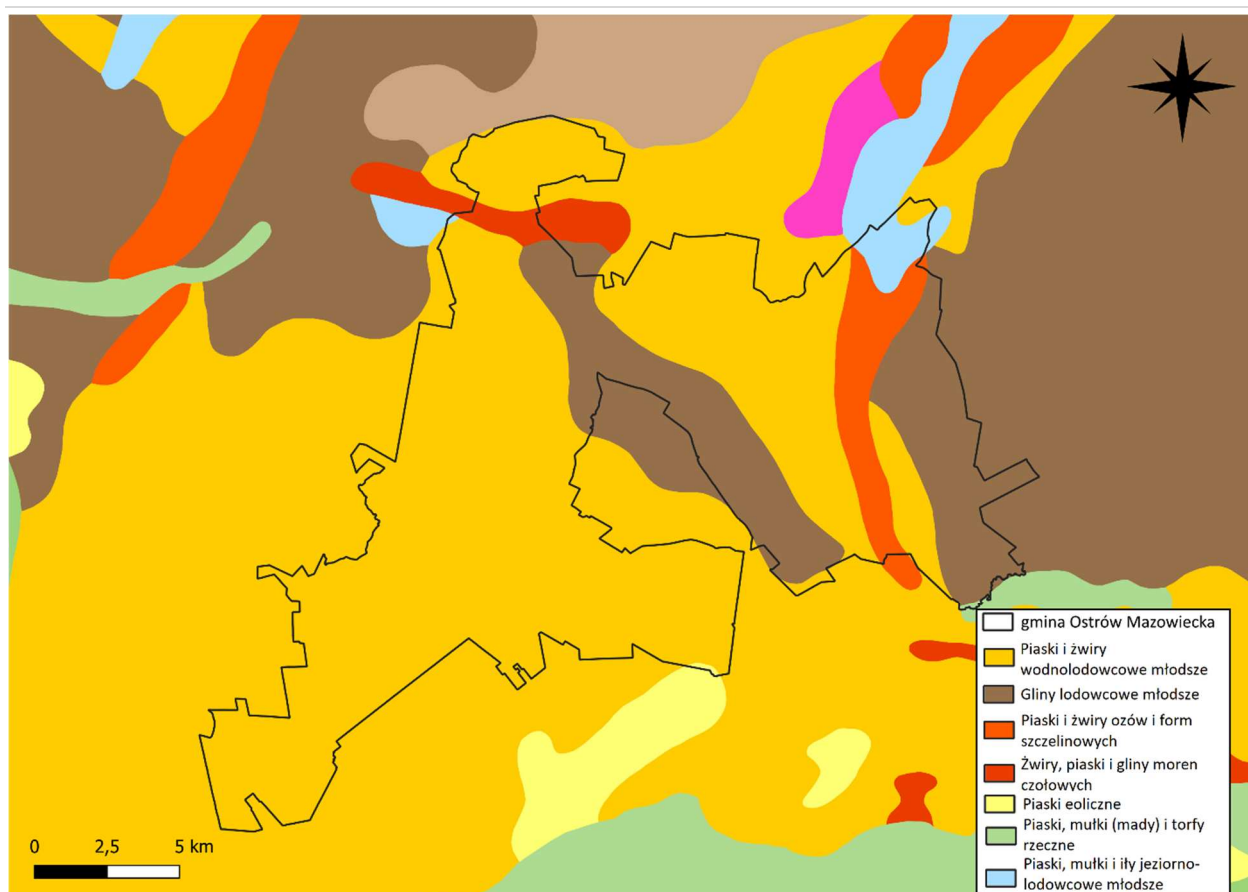
Zasadniczą część powierzchni gminy, zwłaszcza w jej centralnej, zachodniej i południowej części, zajmują utwory wodnolodowcowe w postaci piasków i żwirów. Są to rozległe równiny sandrowe, które nadają terenowi stosunkowo wyrównany charakter. W południowej części gminy miejscami pojawiają się także piaski eoliczne, związane z procesami wydmowymi, oraz niewielkie obszary zbudowane z piasków, mułków i torfów rzecznych, świadczące o lokalnych dolinach i obniżeniach terenu.

We wschodniej części gminy występują gliny lodowcowe młodsze, które tworzą pas biegnący z północy na południe. Tworzą one wyniesienia o bardziej urozmaiconej rzeźbie i większej odporności na erozję. Towarzyszą im miejscami formy szczelinowe – ozy i kemy, zbudowane z piasków i żwirów, widoczne

zwłaszcza w północno-wschodniej i wschodniej części gminy.

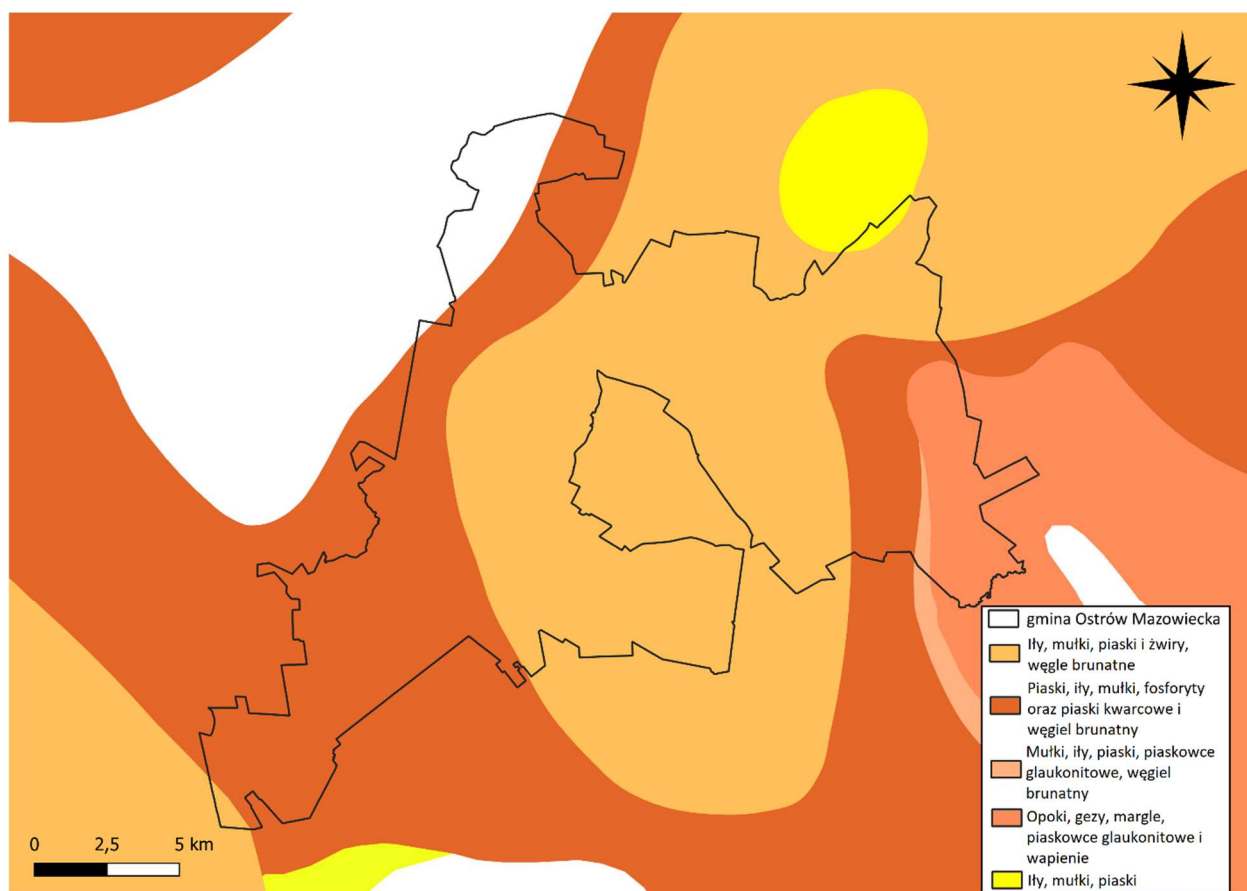
Na północy, przy granicy gminy, obecne są także żwiry, piaski i gliny moren czołowych, układające się w pasy związane z dawną pozycją czoła lądolodu. Świadczą one o intensywnym modelowaniu rzeźby w czasie stagnacji i cofania się lodowca. Lokalne obniżenia na północy i północnym wschodzie wypełniają piaski, mułki i ropy jezioro-lodowcowe, będące pozostałością dawnych zbiorników wód polodowcowych.

Budowa geologiczna gminy Ostrów Mazowiecka jest zdominowana przez utwory wodnolodowcowe, które tworzą szeroką równinę sandrową w części centralnej i południowej. Ku wschodowi i północy pojawiają się gliny zwałowe, ozy, kemy oraz pasma moren czołowych, a lokalnie także osady jeziorne i rzeczne. Układ tych utworów dobrze ilustruje kierunek i dynamikę procesów glacialnych, które kształtowały teren podczas zlodowacenia środkowopolskiego.

Rysunek 12. Wydzielenia geologiczne czwartorzędu w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych; PIG

Rysunek 13. Wydzielenia geologiczne paleogenu i neogenu w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych; PIG

Budowa geologiczna gminy Ostrów Mazowiecka w odniesieniu do utworów paleogenu i neogenu jest dość zróżnicowana, a jej układ dobrze pokazuje kierunki rozprzestrzeniania się osadów w tym okresie.

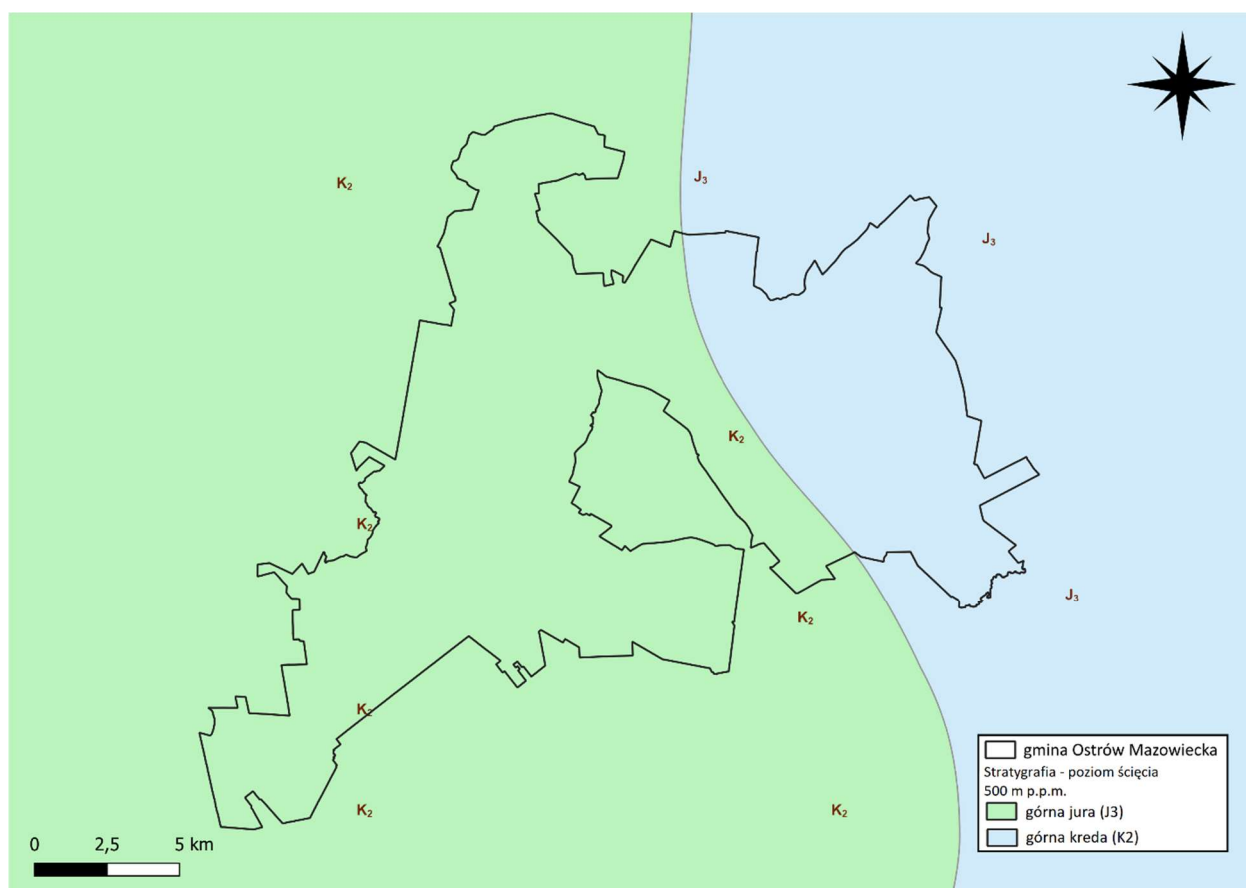
W centralnej części gminy dominują osady mułków, ilów oraz piasków z domieszką piaskowców glaukonitowych i węgla brunatnego. Jest to jednostka o szerokim zasięgu, zajmująca większą część obszaru, która wskazuje na osadzanie się osadów w środowisku wodnym z warunkami sprzyjającymi powstawaniu nagromadzeń materii organicznej. W północno-wschodnim fragmencie gminy pojawia się wydzielenie utworów zbudowanych z piasków, ilów i mułków, w których występują również fosforyty oraz piaski kwarcowe i pokłady węgla brunatnego. Tego rodzaju osady świadczą o zmiennym środowisku sedimentacyjnym, w którym okresy spokojnej akumulacji przeplatały się z epizodami intensywniejszego transportu materiału mineralnego.

Na południu gminy, wzdłuż granic administracyjnych, występują niewielkie enklawy osadów w postaci opok, gezy, margli, a także piaskowców glaukonitowych

i wapieni. To wydzielenie wiąże się z warunkami sedimentacji w środowisku morskim i odróżnia się od bardziej klastycznego charakteru osadów w centralnej i północnej części gminy.

Na północnym wschodzie oraz w niewielkich enklawach na południu obecne są także wydzielienia ilów, mułków i piasków, które stanowią prostsze zespoły litologiczne pozbawione węgla brunatnego i fosforytów. Ich obecność wskazuje na lokalne zróżnicowanie środowiska akumulacji.

Budowa geologiczna paleogenu i neogenu w gminie Ostrów Mazowiecka jest zdominowana przez ily, mułki, piaski i piaskowce glaukonitowe z wkładkami węgla brunatnego, a miejscami także fosforytów. Ku południowi pojawiają się bardziej zwięzłe skały – opoki, margle i wapienie. Układ wydzieleni pokazuje wyraźne zróżnicowanie środowisk sedimentacyjnych – od spokojnych akwenów sprzyjających akumulacji drobnoziarnistych osadów i węgla, po obszary o bardziej dynamicznych warunkach, w których powstawały grubsze piaski i zwięzłe skały węglanowe.

Rysunek 14. Mapa ścienia poziomego (500 m p.p.m.) dla gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych; PIG

Podłoże geologiczne gminy Ostrów Mazowiecka, przedstawione na mapie ścienia poziomego na głębokości 500 m p.p.m., zbudowane jest z utworów dwóch jednostek stratygraficznych – górnej jury (J_3) i górnej kredy (K_2). Granica pomiędzy tymi formacjami przebiega przez środkową część gminy w kierunku południkowym, co wskazuje na wyraźny podział litologiczny obszaru.

Wschodnia część gminy związana jest z utworami górnourajskimi, reprezentowanymi głównie przez wapienie i margle. Powstały one w płytkim środowisku morskim i cechują się dobrą przepuszczalnością szczelinową, co sprawia, że pełnią istotną rolę hydrogeologiczną jako potencjalne zbiorniki wód podziemnych. Ich występowanie dowodzi, że obszar ten w okresie jury znajdował się pod wpływem rozległego morza, w którym odkładały się osady węglanowe.

Większą część gminy, obejmującą centrum, zachód i południe, zajmują utwory górnokredowe. Są to margle, wapienie i kreda pisząca, powstałe w warunkach morskiej transgresji w późnej kredzie. Skąy te, podobnie jak wapienie jurajskie, są zasobne w węglan wapnia

i odgrywają dużą rolę w budowie hydrogeologicznej regionu. Dzięki podatności na krasowienie tworzą lokalne struktury ułatwiające gromadzenie i przepływ wód podziemnych, co ma znaczenie dla gospodarki wodnej gminy.

Analizując mapę, można stwierdzić, że gmina Ostrów Mazowiecka leży na styku dwóch dużych jednostek mezozoicznych. Ta sytuacja geologiczna sprzyja zróżnicowaniu warunków hydrogeologicznych i wskazuje na obecność wartościowych utworów węglanowych o dużym potencjale zasobów wodnych. Współczesny krajobraz kształtowany jest wprawdzie przez młodsze osady czwartorzędowe, jednak to właśnie starsze podłoże jurajskie i kredowe stanowi podstawę geologiczną i determinuje cechy głębszych struktur geologicznych regionu.

Gmina Ostrów Mazowiecka posiada bardzo zróżnicowaną budowę geologiczną, która stanowi zapis długiej ewolucji środowiska – od mezozoiku, przez kenozoik, aż po najmłodsze osady czwartorzędowe.

Najgłębsze podłoże budują utwory górnej jury i górnej kredy. Wschodnia część gminy związana jest z jurą

górną, gdzie dominują wapienie i margle osadzone w płytkim morzu. Jednostki te charakteryzują się dobrą przepuszczalnością szczelinową i odgrywają istotną rolę hydrogeologiczną jako potencjalne zbiorniki wód podziemnych. Zdecydowaną większość obszaru zajmują jednak skały kredowe – margle, wapienie i kreda piaszczysta – powstałe w warunkach późnokredowej transgresji morskiej. Dzięki wysokiej zawartości węgla wapnia są one podatne na procesy krasowe, a tym samym istotne dla cyrkulacji wód podziemnych. Granica pomiędzy kredą a jurą przebiegająca przez gminę wyznacza ważny podział litologiczny i hydrogeologiczny obszaru.

Na tych utworach mezozoicznych zalegają osady paleogenu i neogenu, które dokumentują zmienne warunki sedymentacji. W centralnej i północno-wschodniej części dominują ropy, mułki i piaszki, w których występują pokłady węgla brunatnego oraz fosforytów, świadczące o spokojnym środowisku akumulacji z epizodami intensywniejszego transportu materiału. Na południu pojawiają się zwięzłe skały węglanowe – opoki, gezy, margle i wapienie – powstałe w środowisku morskim. Utwory te mają znaczenie surowcowe i hydrogeologiczne: ropy i mułki tworzą warstwy izolacyjne, natomiast skały węglanowe stanowią potencjalne kolektory wód.

Najmłodsza część budowy stanowią osady czwartorzędowe, które ukształtowały obecny krajobraz gminy. Przeważają piaszki i żwirzy wodnolodowcowe budujące rozległe równiny sandrowe oraz gliny zwałowe formujące faliste wysoczyzny. W północnej i wschodniej części obecne są pasy moren czołowych oraz formy szczelinowe, takie jak ozy i kemy, będące świadectwem stagnacji i cofania się lądolodu. W obniżeniach i dolinach występują holocenne osady rzeczne i torfowe, które sprzyjają powstawaniu obszarów podmokłych i pełnią istotną rolę w retencji wód. Czwartorzędowa pokrywa nadaje krajobrazowi równinny charakter i determinuje wysoką przydatność rolniczą terenu.

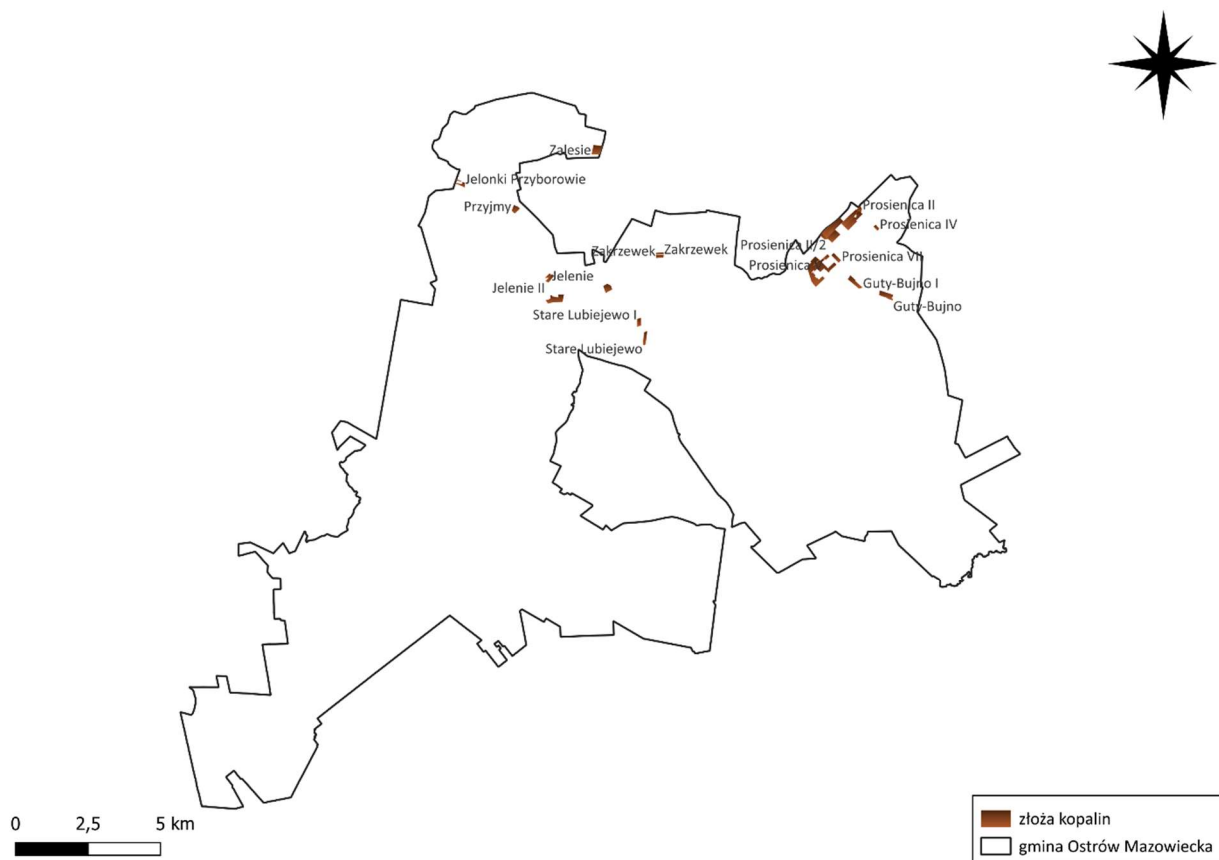
Budowa geologiczna gminy Ostrów Mazowiecka jest wielowarstwowa i ukazuje zapis procesów zachodzących od mezozoiku po czasy współczesne. Skały jury i kredy stanowią fundament geologiczny i ważne zbiorniki wodne, osady paleogenu i neogenu dokumentują środowiska sprzyjające akumulacji surowców mineralnych, a najmłodszy czwartorzęd uformował krajobraz równinny oraz stworzył zasoby kruszywa i torfów. To zróżnicowanie czyni obszar gminy interesującym

zarówno z naukowego, jak i gospodarczego punktu widzenia.

Na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zidentyfikowano 24 udokumentowane złoża kopalin:

- „Guty-Bujno”, złożo piasków i żwirów, eksploatacja złoża zaniechana,
- „Guty-Bujno I”, złożo piasków i żwirów, złożo eksploatowane okresowo,
- „Jelenie”, złożo piasków i żwirów, złożo zagospodarowane,
- „Jelenie II”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Jelonki Przyborowie”, złożo piasków i żwirów, eksploatacja złoża zaniechana,
- „Komorowo”, złoża piasków i żwirów, złożo skreślone z bilansu zasobów,
- „Komorowo I”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Koziki”, złożo piasków i żwirów, złożo skreślone z bilansu zasobów,
- „Prosienica II”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane wstępnie,
- „Prosienica II/1”, złożo piasków i żwirów, złożo eksploatowane okresowo,
- „Prosienica II/2”, złożo piasków i żwirów, złożo zagospodarowane,
- „Prosienica III”, złożo piasków i żwirów, złożo eksploatowane okresowo,
- „Prosienica IV”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Prosienica Kolonia”, złożo piasków i żwirów, złożo skreślone z bilansu zasobów,
- „Prosienica V”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Prosienica VI”, złożo piasków i żwirów, złożo eksploatowane okresowo,
- „Prosienica VII”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Przyjmy”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Rynoły II”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Stare Lubiejewo”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,
- „Stare Lubiejewo I”, złożo piasków i żwirów, złożo rozpoznane szczegółowo,

- „Stare Lubiejewo II”, złoża piasków i żwirów, złoża rozpoznane szczegółowo,
- „Zakrzewek”, złoża piasków i żwirów, złoża rozpoznane szczegółowo,
- „Zalesie”, złoża piasków i żwirów, złoża rozpoznane szczegółowo.

Rysunek 15. Złóża kopalin na terenie gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CBDG

Na terenie gminy Ostrów Mazowiecka znajduje się 7 aktualnych obszarów i terenów górniczych:

- „Prosiénica III/1”, nr w rejestrze: 10-7/9/912, złożo: Prosiénica III KN 8114;
- „Jelenie”, nr w rejestrze: 10-7/12/1254, złożo: Jelenie KN 18177;
- „Prosiénica II/1”, nr w rejestrze: 10-7/12/1255, Prosiénica II/1 KN 18031;

Okręgowe Urzędy Górnicze, w granicach ich właściwości miejscowej, wykonują zadania wymienione w przepisach określających kompetencje dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, działając pod bezpośrednim

- „Prosiénica IV”, nr w rejestrze: 10-7/12/1249, Prosiénica IV KN 11725;
- „Prosiénica II/2”, nr w rejestrze: 10-7/12/1252, Prosiénica II/2 KN 18148;
- „Guty Bujno I”, nr w rejestrze: 10-7/10/1011, złożo: Guty-Bujno I KN 14451;
- „Prosiénica VI”, nr w rejestrze: 10-7/14/1453, złożo: Prosiénica VI KN 19359.

kierownictwem tych dyrektorów. Dla gminy Ostrów Mazowiecka, Okręgowy Urząd Górniczy zlokalizowany jest w Warszawie.

3.8. Gleby

Zgodnie z danymi uwzględnionymi w Powszechnym Spisie Rolnym (2020 r.), użytki rolne w dobrej kulturze na terenie gminy objęły 10 907,35 ha, co stanowiło ponad

98% wszystkich użytków rolnych na omawianym obszarze. Pod zasiewamy znalazło się 6 986,78 ha, natomiast uprawy trwałe wyniosły 47,62 ha. Obsiew

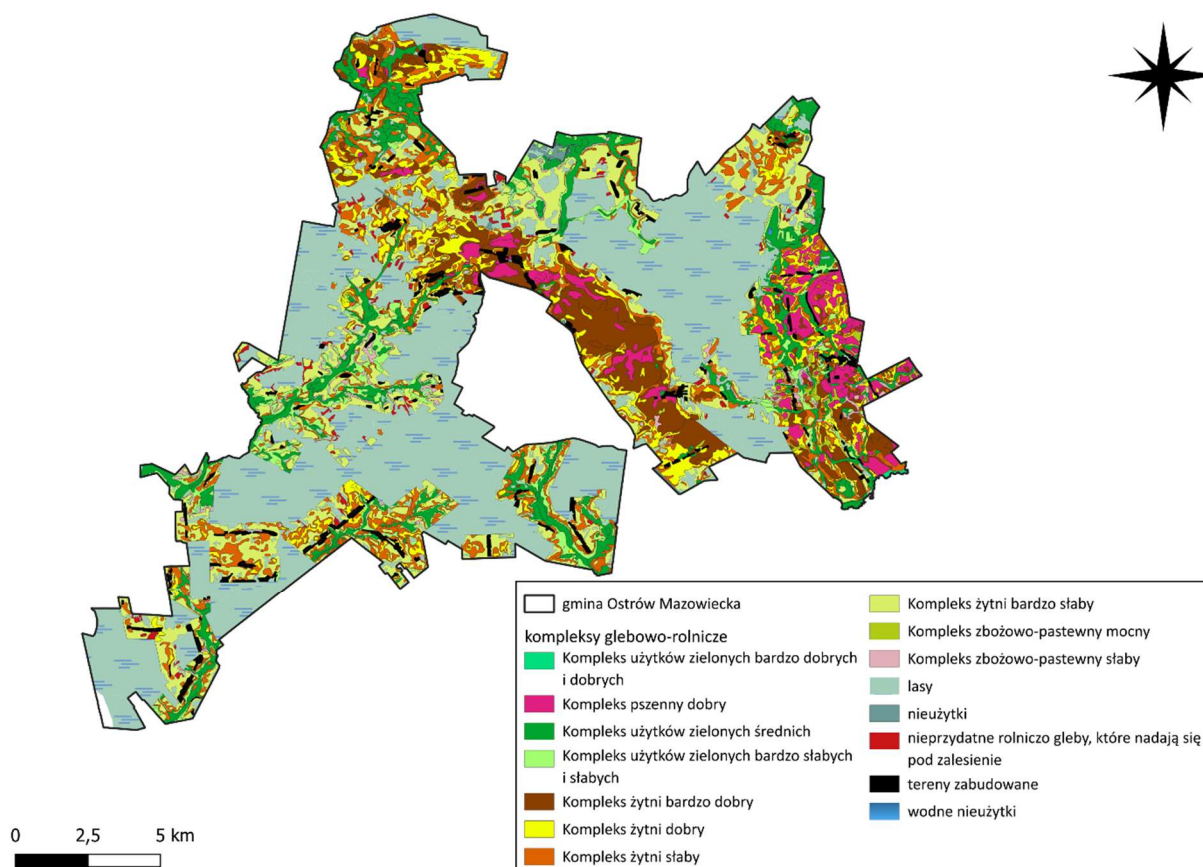
zbożami stanowił ponad 75% wszystkich zasiewów, a najczęściej uprawianymi zbożami były: żyto ozime i pszenżyto ozime. Wśród wszystkich gospodarstw rolnych (1 427 sztuk), dominowały te o powierzchni upraw wynoszących od 1 do 5 ha. Spośród wszystkich gospodarstw, 1 003 stosowało środki ochrony roślin do oprysku zbóż, a łączne zużycie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych wyniosło 1 346 ton. Wśród nawozów naturalnych dominowały: obornik i gnojówka.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest dokumentem planistycznym, w którym wskazano obszary zagrożone suszą hydrologiczną, atmosferyczną, rolniczą i hydrologiczną. Dodatkowo określono również listę zadań inwestycyjnych służących zwiększaniu retencji oraz wspieraniu przeciwdziałania skutkom suszy. Na tej podstawie tereny gminy Ostrów Mazowiecka zakwalifikowano jako:

- ekstremalnie zagrożone suszą rolniczą: przeważający obszar w gminie,

- silnie zagrożone suszą rolniczą: południowa część gminy, północne i zachodnie krańce,
- umiarkowanie zagrożone suszą rolniczą: niewielki obszar na południu, większy obszar przy północno-wschodniej granicy,
- słabo zagrożone suszą rolniczą: centralna część gminy oraz rejony na północy.

Wodoprzepuszczalność to inaczej przepuszczalność hydrauliczna gruntów, która polega na zdolności gruntów do przepływu przez nie wody grawitacyjnie lub pod ciśnieniem. Jest bardzo ważną cechą hydrogeologiczną, ponieważ zależy od niej prędkość przepływu wody przez grunt oraz zasobność podłoża w wodę. Na stopień przepuszczalności mają wpływ: struktura i tekstura gruntu, wielkość i kształt porów, skład mineralny, geneza gruntu, skład granulometryczny, rodzaj spoiwa, temperatura i lepkość wody oraz ciśnienie hydrostatyczne.

Rysunek 16. Kompleksy glebowo-rolnicze dla gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza dla powiatu ostrowskiego

Warunki glebowo-rolnicze w gminie Ostrów Mazowiecka mają charakter wyraźnej mozaiki, ale w skali całego obszaru przeważają grunty orne klasy średniej – kompleksy żytnie (dobry i słaby) oraz zbożowo-pastewne (zwłaszcza słaby). Najlepsze gleby orne – kompleks pszenno-dobry i kompleks żytni bardzo dobry – pojawiają się płaszczyźnie, przede wszystkim w pasie biegnącym przez środek gminy z północnego zachodu ku południowemu wschodowi oraz miejscami na wschodnim skraju. Są to miejsca o wyższym udziale frakcji gliniastej, na których możliwa jest uprawa bardziej wymagających zbóż i rzepaku.

Wzdłuż tego samego pasa środkowego oraz na wschodnich rubieżach zaznacza się udział kompleksów zbożowo-pastewnych (mocnego i słabego). To grunty dobre dla mieszanek zbożowo-pastewnych i kukurydzy na kiszonkę; ich jakość rolnicza rośnie na łagodnych wyniesieniach, natomiast w obniżeniach – przy wyższym uwilgotnieniu – spada.

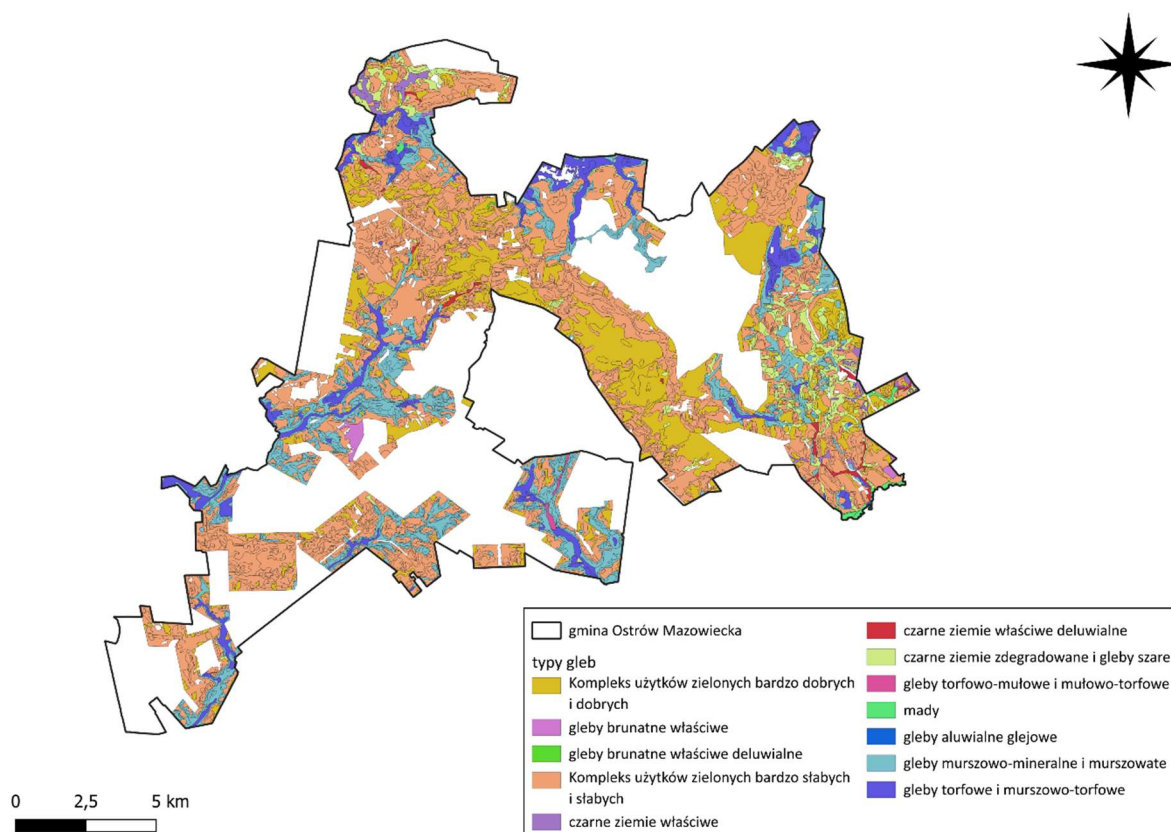
Kompleksy żytnie dobry i słaby tworzą największe powierzchnie w części zachodniej oraz na południu gminy, a także w rozproszeniu na północy. Są to głównie gleby lżejsze, korzystne dla żyta, ziemniaka i upraw ekstensywnych; lokalnie – na bardziej piaszczystych płatach – przechodzą w kompleks żytni bardzo słaby, gdzie produkcja towarowa jest obciążona wyższym ryzykiem suszy glebowej i wymaga wapnowania oraz nawożenia materią organiczną.

Użytki zielone o najwyższej wartości (kompleks „bardzo dobre i dobre”) koncentrują się w dolinach i obniżeniach terenu – szczególnie w strefie północno-wschodniej oraz

wzdłuż środkowego korytarza biegnącego z północnego zachodu ku południowemu wschodowi. Otaczają je pasma użytków zielonych średnich, a w bardziej podmokłych partiach – słabych i bardzo słabych. Te ostatnie wymagają zabiegów melioracyjnych, a bez poprawy stosunków wodnych najlepiej sprawdzają się w użytkowaniu pastwiskowym.

Lasy i grunty zalecane do zalesienia układają się przede wszystkim pasmowo na północy, wschodzie i południu, często pokrywając płaty gleb piaszczystych lub okresowo przewilgoconych. Tereny zabudowane skupiają się głównie w centralnej części gminy (wokół miasta wydzielonego administracyjnie), a niewielkie „wodne nieużytki” i nieużytki gruntowe występują punktowo w obniżeniach.

Najlepsze rolniczo płaty (pszenno-dobry i żytni bardzo dobry) warto przeznaczać pod uprawy intensywne, z dbałością o retencję wodną i erozję na stokach. W zachodniej i południowej części – gdzie dominują kompleksy żytnie – optymalny będzie kierunek zbożowo-ziemniaczany z zielonkami, z naciskiem na poprawę żyzności (wapnowanie, nawozy organiczne). W dolinach i obniżeniach priorytetem są użytki zielone oraz ewentualne melioracje; na najsłabszych glebach oraz w strefach trwałego przewilgocenia sensowne jest zalesienie lub ekstensyfikacja użytkowania. Całościowo gmina dysponuje dużym udziałem gleb przeciętnych do dobrych, z czytelnym pasem lepszych warunków rolniczych w osi północny zachód – południowy wschód i gorszymi, bardziej piaszczystymi płacami na zachodzie i w części południowej.

Rysunek 17. Typy gleb w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: Mapa glebowo-rolnicza dla powiatu ostrowskiego

Warunki glebowe w gminie Ostrów Mazowiecka są silnie związane z układem wysoczyzn oraz dolin. Trzon pokrywy glebowej stanowią gleby brunatne właściwe, zajmujące głównie obszary międzydolinne w części zachodniej, środkowej i południowej. Na ich stokowych obrzeżach częste są gleby brunatne deluwialne – głębsze, z domieszką materiału spływowego, na ogół żyzniejsze, ale okresowo bardziej uwilgotnione. Na tych powierzchniach dominują dobre warunki dla rolnictwa ornego; przy pełnym potencjale plonotwórczym wymagają one jednak systematycznego wapnowania i dbałości o materię organiczną.

Wzdłuż głównych korytarzy dolinnych biegnących przez środek gminy z kierunku północno-zachodniego ku południowo-wschodniemu, a także w dolinach i obniżeniach części północnej i wschodniej, pojawia się szeroki pas gleb związanych z wysokim poziomem wód gruntowych: mady, gleby aluwialne glejowe, gleby murszowo-mineralne i murszowate oraz płaty gleb torfowych, torfowo-mułowych i mułowo-torfowych. To najlepsze lokalizacje dla użytków zielonych – na

siedliskach świeżych tworzą się użytki zielone bardzo dobre i dobre, natomiast w strefach stagnacji wody przeważają użytki zielone słabe i bardzo słabe. Z punktu widzenia gospodarowania oznacza to wysoką produktywność siana i pastwisk tam, gdzie zapewniona jest drożność odpływu, ale także ryzyko podtopień i ograniczoną przydatność pod uprawy orne na glebach organicznych.

Lokalnie, zwłaszcza w środkowo-wschodniej i północno-wschodniej części gminy oraz w mniejszych płatach na zachodzie – występują czarne ziemie właściwe i ich odmiany deluwialne. Są to gleby o dużej zawartości próchnicy, bardzo dobre pod zboża, okopowe i rzepak, pod warunkiem utrzymania właściwych stosunków wodnych. W sąsiedztwie tych płatów spotyka się także czarne ziemie zdegradowane i gleby szare – mniej zasobne, wymagające wapnowania i poprawy struktury.

Całościowo można wyróżnić trzy strefy użytkowe. Na zachodzie i południu dominują wysoczyznowe gleby brunatne – najlepsze dla płodozmianów zbożowo-

okopowych i kukurydzy, z lokalnymi fragmentami deluwialnymi na stokach. W osi północny zachód – południowy wschód rozciąga się pas doliny z glebami mad, aluwii i murszów, preferowany dla łąk i pastwisk, miejscami o bardzo wysokiej wartości, lecz wrażliwy na wahania poziomu wód. Na wschodzie oraz w rozproszonych enklawach w północnej części mozaika czarnych ziem, mad i gleb organicznych tworzy strefę o dużym zróżnicowaniu produktywności – od siedlisk bardzo dobrych po wymagające melioracji i ekstensywnego użytkowania.

Uprawy intensywne warto lokować na międzydolinnych płatach gleb brunatnych i czarnych ziem, z kontrolą odczynu i zasobności. W dolinach i obniżeniach priorytetem są trwałe użytki zielone oraz utrzymanie retencji i drożności odwodnień; na glebach torfowych i murszowych zalecane jest użytkowanie łąkowo-pastwiskowe, a orka – tylko po pełnej ocenie ryzyka osiadania i degradacji. Taki układ gleb wyjaśnia, dlaczego gmina łączy rozległe obszary rolnictwa polowego z pasmami wysokowydajnych łąk wzdłuż głównych dolin.

3.9. Flora

Kraje należące do Unii Europejskiej należą do dziewięciu lądowych regionów biogeograficznych, a każdy z nich ma przypisaną unikalną ocenę klimatyczną, roślinną oraz geologiczną. Analiza na poziomie biogeograficznym pozwala zachować odpowiednie gatunki i typy siedlisk, które charakteryzują się podobnymi warunkami naturalnymi (bez uwzględniania granic politycznych czy administracyjnych). Polska znajduje się w zasięgu dwóch regionów, a gmina Ostrów Mazowiecka leży na terenie kontynentalnego regionu biogeograficznego.

Regionalizacja geobotaniczna to podział przestrzeni geograficznej z uwzględnieniem zróżnicowania szaty roślinnej. Na podstawie mapy potencjalnej roślinności naturalnej dokonano wydzielenia regionów, natomiast metoda grupowania poszczególnych obszarów bazowała na charakterystyce krajobrazowej, syntaksonomicznej oraz biogeograficznej.

Potencjalna roślinność naturalna to hipotetyczny stan roślinności, który został opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej pod warunkiem wyeliminowania działalności antropogenicznej oraz stworzenia takich warunków dla

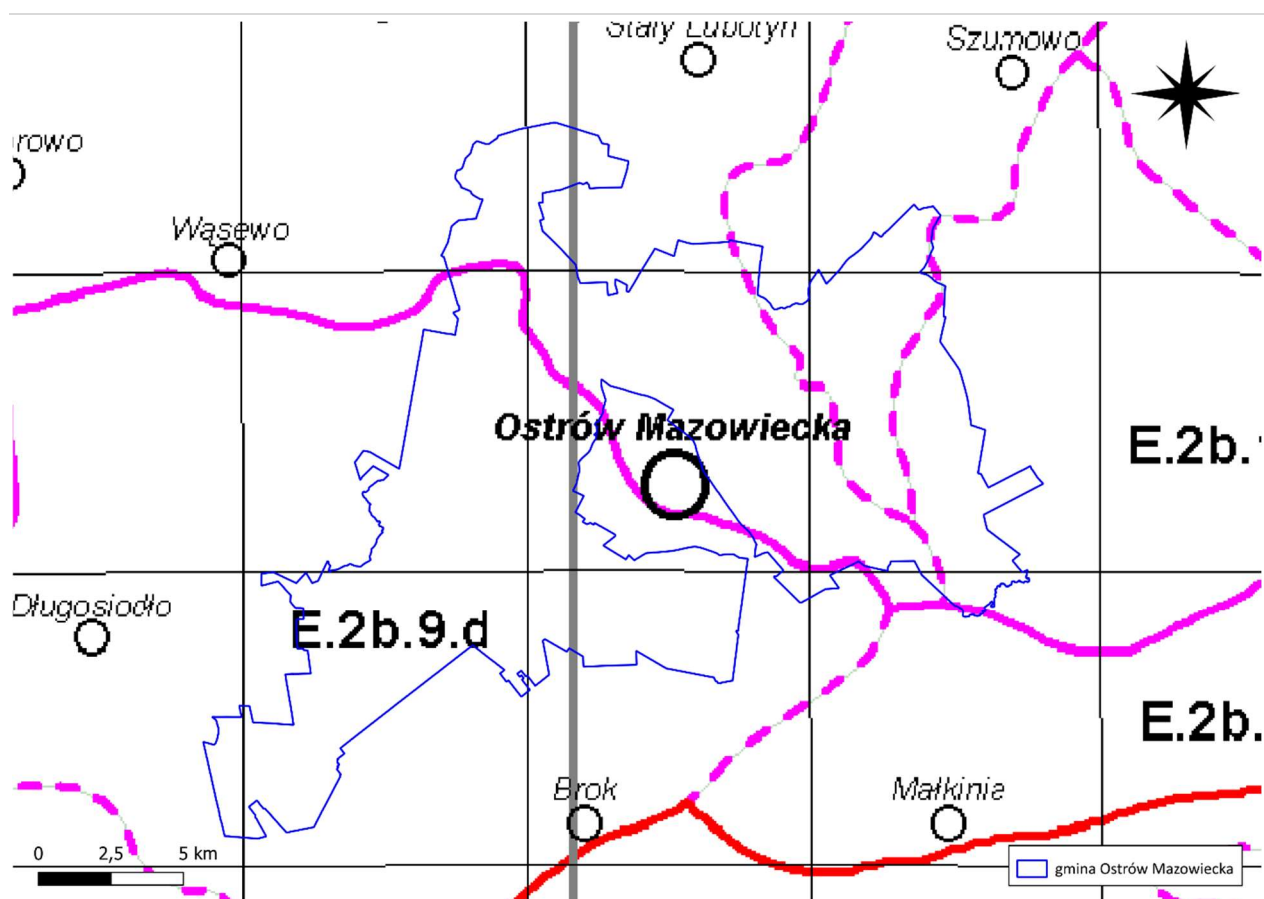
roślinności danego regionu, ażeby mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska. Przytoczony wyżej stan roślinności określa się na podstawie aktualnego zróżnicowania danego siedliska, biorąc pod uwagę zmiany wywołane działalnością człowieka.¹

Zgodnie z mapą regionalizacji geobotanicznej Polski, gmina Ostrów Mazowiecka znajduje się na obszarze Działu E – Dział Mazowiecko-Poleski:

- Kraina E.2. – Kraina Północnomazowiecko-Kurpiowska,
- Podkraina E.2b. – Podkraina Kurpiowska,
- Okręg E.2b.9 – Okręg Puszczy Białej,
- Podokręg E.2b.9.d – Brocki,
- Podokręg E.2b.9.e – Małkiński,
- Okręg E.2b.10 – Okręg Międzyrzecza Łomżyńskiego,
- Podokręg E.2b.10.b – Ostrowsko-Łomżyński,
- Podokręg E.2b.10.c – Wzgórz Czerwonego Boru,
- Podokręg E.2b.10.h – Czyżewski.

Dział Mazowiecko-Poleski zajmuje całkowitą powierzchnię 74 396,148 km², stanowiąc 23,8% powierzchni całego kraju, natomiast Kraina Północnomazowiecko - Kurpiowska obejmuje powierzchnię 20 774,20 km².

¹ Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, PAN, Jan Marek Matuszkiewicz, Jacek Wolski

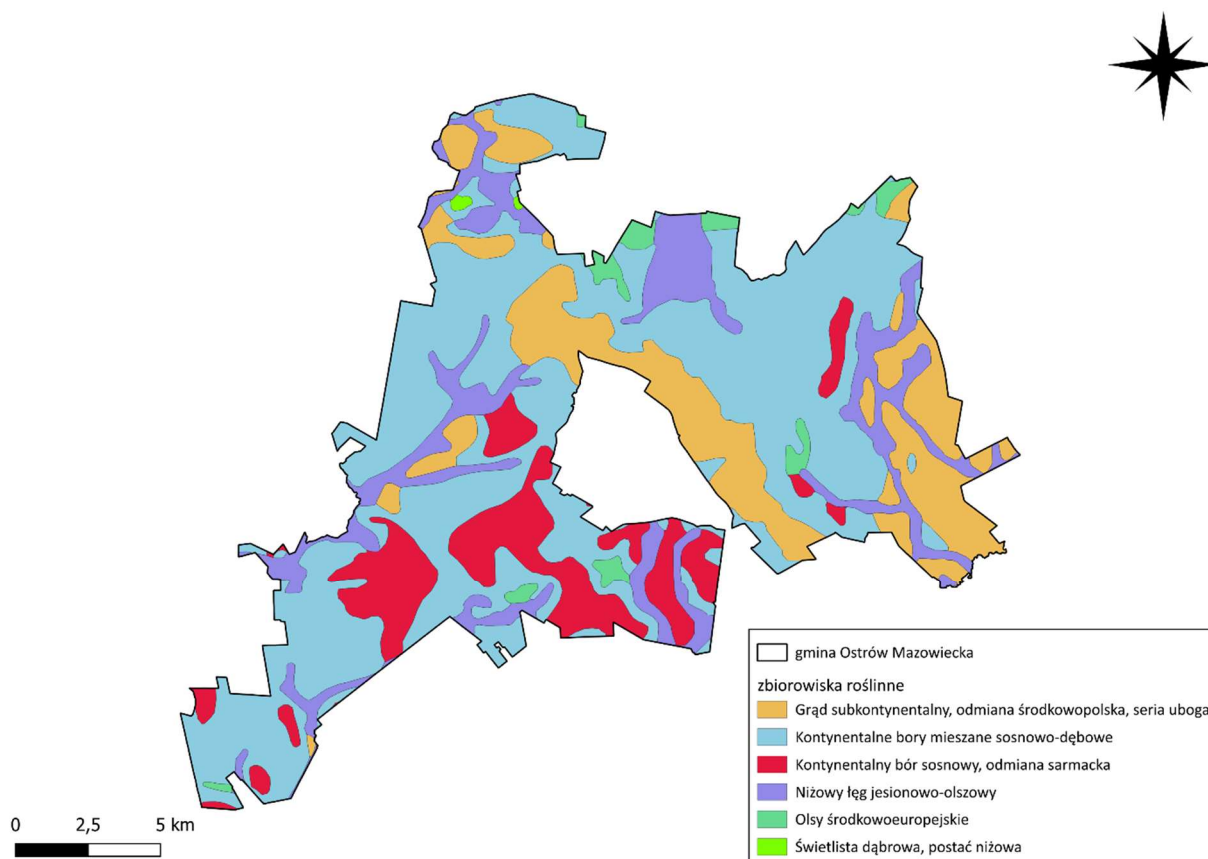
Rysunek 18. Geobotaniczny podział regionalny Polski na tle gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Podziału arkuszowego mapy regionalizacji geobotanicznej Polski (Jan Marek Matuszkiewicz, IGiPZ PAN, Warszawa, 2008)

Na podstawie opracowanej przez Jana Marka Matuszkiewicza (IGiPZ PAN) Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski, możliwe było przygotowanie załącznika mapowego przedstawiającego zbiorowiska roślinne zidentyfikowane w gminie Ostrów Mazowiecka. Położenie poszczególnych zbiorowisk można określić jako mozaikowate, ponieważ ich powierzchnie przeplatają się między sobą. Zauważyć jednak można dominację znacznych obszarowo powierzchni kontynentalnych borów mieszanych sosnowo-dębowych. Na omawianym terenie wyróżniono:

- Grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, seria uboga (*Tilio-Carpinetum*):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: eutroficzne lasy liściaste,
 - Grupa zbiorowisk II rzędu: grądy,
 - Grupa zbiorowisk III rzędu: grądy subkontynentalne,
- Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (*Pino-Quercetum* (= *Quercio-Pinetum* + *Serratulo-Pinetum*)):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: lasy szpilkowe,
 - Grupa zbiorowisk II rzędu: grupa borów sosnowych,
- Kontynentalny bór sosnowy, odmiana sarmacka (*Peucedano-Pinetum*):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: lasy szpilkowe,
 - Grupa zbiorowisk II rzędu: grupa borów sosnowych,
- Niżowy łęg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum* (= *Circae-Alnetum*):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: higrofilne lasy liściaste;
 - Grupa zbiorowisk II rzędu: łęgi,
 - Grupa zbiorowisk III rzędu: łęgi niżowe,
- Olsy środkowoeuropejskie (*Carici elongatae-Alnetum* (= *Ribeso nigri-Alnetum* + *Sphagno squarrosi-Alnetum*):

- Grupa zbiorowisk I rzędu: higrofilne lasy liściaste,
- Grupa zbiorowisk II rzędu: olsy,
- Grupa zbiorowisk III rzędu: olsy,
- Suboceaniczny bór sosnowy (*Leucobryo-Pinetum*):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: Lasy szpilkowe;
- Grupa zbiorowisk II rzędu: Grupa borów sosnowych;
- Świetlista dąbrowa – postać niżowa (*Potentillo albae-Quercetum typicum*):
 - Grupa zbiorowisk I rzędu: Eutroficzne lasy liściaste;
 - Grupa zbiorowisk II rzędu: Dąbrowy świetliste.

Rysunek 19. Potencjalna roślinność naturalna gminy Ostrów Mazowiecka – zbiorowiska roślinne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023, *Potencjalna roślinność naturalna Polski (wersja wektorowa)*, IGiPZ PAN, Warszawa

W gminie Ostrów Mazowiecka tłem krajobrazu roślinnego są kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe, które tworzą podłużne pasy siedlisk w części zachodniej i południowo-zachodniej, a także w szerokim pasie od centrum ku północy i północnemu wschodowi. W miejscach najuboższych siedliskowo, na piaszczystych wyniesieniach sandrowych, bory mieszane przechodzą w kontynentalny bór sosnowy (odmiana sarmacka). Duże, zwarte płaty tego zbiorowiska układają się przede wszystkim na południu i południowym zachodzie oraz w kilku wyraźnych „wyspach” w środkowej i wschodniej części gminy.

Na glebach żyzniejszych, z mniejszym udziałem piasków i lepszym uwilgotnieniem, pojawia się grąd subkontynentalny (odmiana środkowopolska, seria uboższa). Większe kompleksy ładu widać w centrum i w części wschodniej (od środkowego odcinka gminy po południowy wschód), a mniejsze płaty w północnej części. Rozmieszczenie tych płatów dobrze koresponduje z mozaiką gleb brunatnych i czarnych ziem wskazywaną wcześniej. Lokalnie, na suchszych skarpach i wyniesieniach, grąd styka się ze świetlistą dąbrową – niewielkie płaty tego zbiorowiska odnotowano głównie na obrzeżach południowo-zachodnich i miejscami w północnej części gminy.

Strefy dolinne są wyraźnie zaznaczone pasami niżowego łągu jesionowo-olszowego, ciągnącymi się z północnego zachodu ku południowemu wschodowi przez środkową część gminy oraz wzdłuż cieków we wschodnim sektorze. W najniższych, stale uwilgotnionych odcinkach dolin i w zagłębieniach bezodpływowych łągi przechodzą w olsy środkowoeuropejskie, które tworzą mniejsze, lecz liczne płaty – szczególnie na północy i wschodzie oraz punktowo na południowym zachodzie. Ten układ buduje czytelny korytarz przyrodniczy w osi NW–SE, łączący główne doliny i podnoszący ciągłość siedlisk mokradłowych.

Wnioski siedliskowe i ochronne: zachód i południowy zachód to dominacja borów (miejscami jednowiekowych sosnowych), co uzasadnia działania zwiększające domieszkę dębu i buka w płatach borów mieszanych oraz ochronę suchych muraw na nasłonecznionych stokach; centrum i wschód to mozaika łąków z borami to strefa

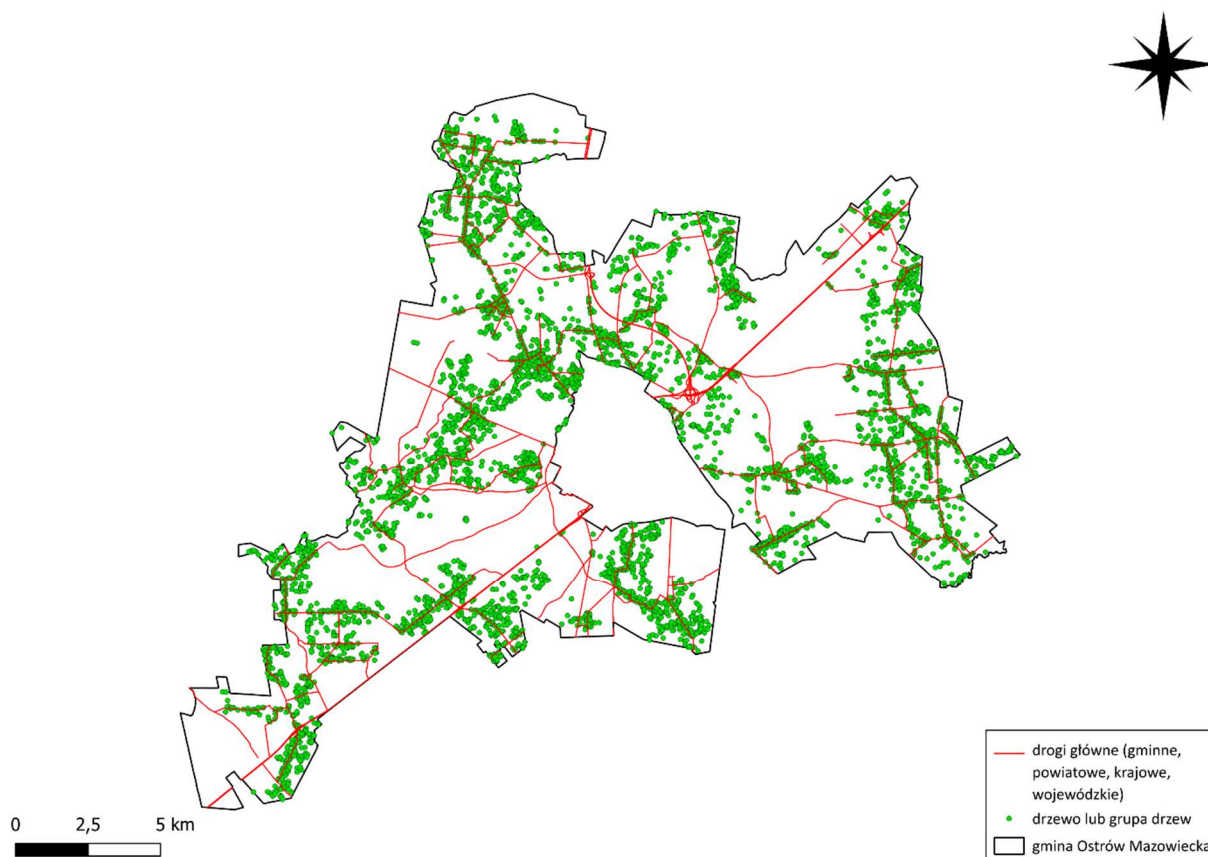
najwyższej różnorodności, gdzie priorytetem jest utrzymanie lasów wielogatunkowych i ochrona starodrzewów dębowych; pas dolinny NW–SE oraz doliny we wschodnim sektorze to obszary kluczowe dla retencji i bioróżnorodności (łąg + ols), wymagające ograniczenia melioracji, utrzymania naturalnej dynamiki wód i zachowania ciągłości zadrzewień łągowych.

Zestawiając rozmieszczenie zbiorowisk z podłożem i rzeźbą terenu stwierdzono, że bory sosnowe i bory mieszane dominują na piaszczystych utworach wodnolodowcowych wysoczyzn, grądy pojawiają się na żyzniejszych płatach wysoczyzny morenowej i na stokach, a łągi i olsy zajmują dna dolin i obniżenia o wysokim poziomie wód gruntowych. Taki układ tłumaczy, dlaczego gmina łączy rozległe kompleksy borów z pasami żyznych lasów liściastych i z ciągami cennych zbiorowisk nadrzecznych.

Zieleń sąsiadująca z siecią drogową

Rozwój infrastruktury drogowej stanowi podstawę funkcjonowania obszarów antropogenicznych. Jednocześnie drogi i ulice są źródłem hałasu i zanieczyszczeń, posiadają niekorzystne warunki mikroklimatyczne i budzą negatywne odczucia społeczne. Wprowadzana w pasie drogowym zieleń ma za zadanie poprawić walory krajobrazowe i estetyczne otoczenia oraz polepszyć warunki sanitarne tych przestrzeni. Dbłość o właściwe utrzymanie zieleni sąsiadującej z siecią drogową wpływa na

bezpieczeństwo uczestników ruchu, ale także na właściwe odwodnienie powierzchni nieprzepuszczalnych. Szczegółowe wytyczne dotyczące zakładania i utrzymania zieleni przydrożnej, sporządzone dla dróg o konkretnych parametrach, pozwalają: wykonać właściwy projekt zakładania zieleni, zrealizować prace związane z nasadzeniami, określić zakres i długość trwania okresu adaptacji zieleni oraz przygotować plany utrzymania istniejącej zieleni.

Rysunek 20. Drzewostan gminy Ostrów Mazowiecka na tle istniejącej sieci dróg głównych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT

Zieleń sąsiadująca z zabudową

Obszary zieleni towarzyszące zabudowie, czy to mieszkalnej czy produkcyjno-usługowej pełnią nie tylko funkcję estetyczną, ale również higieniczną i izolacyjną. Szczególnym rodzajem zieleni są przydomowe ogródki, które pozwalają rozbudować powierzchnię biologicznie

czynną danego obszaru. Dodatkowe skwery i zieleńce to miejsca stworzone dla poprawy warunków krajobrazowych, ale również takie, z których korzystają mieszkańcy i turyści.

Tereny zieleni urządzonej

Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku na terenie gminy Ostrów Mazowiecka powierzchnia terenów zieleni w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosła 14,9 m². Na, omawianym obszarze znajdują się lasy gminne

o łącznej powierzchni 8 ha, 6 cmentarzy o łącznej powierzchni 8 ha oraz 2,81 ha parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej.

Lesistość

Gmina Ostrów Mazowiecka znajduje się pod zarządkiem Nadleśnictw: Ostrów Mazowiecka (przeważająca część obszaru) oraz Wyszków (zachodnie krańce gminy). W 2024 roku powierzchnia gruntów leśnych w gminie

wyniosła 11 483,42 ha, co dało wskaźnik lesistości na poziomie 39,8%. Powierzchnia lasów wyniosła 11 248,20 ha, co daje 89,5 ara w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy.

3.10. Fauna

Kula ziemiska została podzielona na osiem krain zoogeograficznych: pięć z nich znajduje się na półkuli wschodniej, dwie na półkuli zachodniej a jedna otacza biegun południowy. Największą z nich jest kraina palearktyczna, która w całości leży na półkuli północnej, głównie w strefie klimatów okołobiegunowych, umiarkowanych oraz w części podzwrotnikowych. Obejmuje swym zasięgiem Europę, północną Afrykę i znaczną część Azji. Zwierzęta tej krainy są typowe dla tych stref klimatyczno-roślinnych.

Na podstawie inwentaryzacji faunistycznej opracowanej z wykorzystaniem danych geoprzestrzennych GIOŚ, stwierdzono występowanie następujących gatunków zwierząt chronionych na terenie gminy Ostrów Mazowiecka:

- Szlaczkoń szafraniec (*Colias myrmidone*);
- Świergotek polny (*Anthus campestris*);
- Dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*);
- Błotniak łąkowy (*Circus pygargus*);
- Lelek (zwyczajny) (*Caprimulgus europaeus*);
- Derkacz (zwyczajny) (*Crex crex*);
- Kobuz (*Falco subbuteo*);
- Jarzębatka (*Sylvia nisoria*);
- Gąsiorek (*Lanius collurio*);
- Lerka (*Lullula arborea*);
- Dudek (*Upupa epops*).

Szlaczkoń szafraniec - motyl

Gatunek ciepłolubny, związany z mozaiką suchych łąk, muraw, ugorów i skrajów borów sosnowych. Gąsienice żerują na roślinach motylkowatych; populacje wymagają niskiej intensywności użytkowania (ekstensywne koszenie/wypas, przerwy w koszeniu). Krytycznie zagrożony w Polsce; wymaga utrzymania otwartych, nasłonecznionych płątów i ograniczania sukcesji krzewów.

Świergotek polny - ptak

Gniazduje na ziemi na piaszczystych wydmach śródlądowych, wrzosowiskach, żwirowniach i suchych nieużytkach. Preferuje bardzo skąpą roślinność; zagraża mu zarastanie i zalesianie siedlisk oraz intensyfikacja zabudowy. Ochrona polega na utrzymaniu „gołych” piasków i niskiej roślinności (koszenia/mozaikowe zabiegi odsłaniające).

Dzięcioł czarny - ptak

Wskaźnik dobrze wykształconych, dojrzałych lasów iglastych i mieszanych. Wykuwa duże dziuple, które są kluczowe dla dziesiątek innych gatunków (sowy, gołębie, nietoperze). Najważniejsze działania: ochrona starodrzewów, pozostawianie martwego drewna i drzew dziuplastych.

Błotniak łąkowy - ptak

Gatunek otwartych krajobrazów – łąk, nieużytków i pól uprawnych; gniazduje na ziemi, często w zbożach. Największe ryzyko to koszenia i żniwa podczas lęgów. Skuteczne są lokalizowanie gniazd, strefy ochronne, opóźnianie koszeń i pozostawianie pasów nieskosiwanej roślinności.

Lelek zwyczajny - ptak

Ptaki nocne zasiedlające zręby, młodniki sosnowe i wrzosowiska; polują w locie o zmierzchu i nocą. Wrażliwy na płoszenie i oświetlenie w okresie lęgów. Ochrona: zachowanie mozaiki prześwietleń i polan, ograniczenie prac leśnych w czerwcu–lipcu na rewirach.

Derkacz - ptak

Charakterystyczny dla wilgotnych i świeżych łąk z wysoką roślinnością. Największym zagrożeniem jest wczesne i szybkie koszenie. Zaleca się koszenie po 15 VII, od środka płątu na zewnątrz, zostawianie pasów refugialnych i utrzymanie właściwego poziomu wód.

Kobuz - ptak

Mały sokołowaty, polujący na ważki i drobne ptaki nad łąkami i polami; gniazduje w starych gniazdach wron i srok na drzewach. Wymaga krajobrazu z punktami obserwacyjnymi (pojedyncze wysokie drzewa, linie zadrzewień). Ochrona: pozostawianie drzew gniazdowych i miedz z wysokimi drzewami.

Jarzębatka - ptak

Gatunek zakrzaceń polnych, miedz, śródpolnych zarośli i skrajów lasu; wymaga gęstych krzewów (często ciernistych) do lęgów. Zanika przez usuwanie zadrzewień śródpolnych i intensyfikację rolnictwa. Kluczowe jest utrzymanie pasów krzewów, zadrzewień śródpolnych i mozaiki siedlisk.

Gąsiorek - ptak

Typowy „ptak miedz i pastwisk” – mozaika krzewów, słupków i otwartej przestrzeni; gniazduje w gęstych, kolczastych krzewach. Poluje z zaskaki i „nabija” ofiary na ciernie. Ochrona: zachowanie krzewów, żywopłotów i ekstensywnego użytkowania łąk oraz ograniczanie chemizacji.

Lerka - ptak

Związana z polanami leśnymi, zrębami, młodnikami i wrzosowiskami na ubogich piaskach; śpiewa w charakterystycznym locie tokowym. Wrażliwa na sukcesję i zalesianie otwartych płatów. Wskazane utrzymanie mozaiki młodych klas wieku i odkrytych powierzchni.

Dudek - ptak

Gatunek ciepłolubny terenów otwartych z rozproszonymi drzewami: sady, skraje wsi, pastwiska. Dziuplak – wymaga starych drzew, ale korzysta też z budek lęgowych; żeruje na owadach glebowych (m.in. turkucie). Zagrożenia: brak dziupli i intensywna

chemizacja. Działania: pozostawianie starych wierzb/alei, wieszanie budek typu „U”.

Status ochronny ww. gatunków: wszystkie są objęte ochroną ścisłą. Większość zidentyfikowanych ptaków figuruje w załączniku I Dyrektywy Ptasiej (m.in. błotniak łąkowy, derkacz, lelek, dzięcioł czarny, świergotek polny, jarzębatka, gąsiorek, lerka), co uzasadnia wyznaczenie

i utrzymanie odpowiednich siedlisk. Motyl szlaczkoń szafrańiec jest gatunkiem priorytetowym w UE (załączniki II i IV Dyrektywy Siedliskowej).

W odniesieniu do terenów gminy kluczem jest utrzymanie mozaiki siedlisk – ekstensywnie użytkowanych łąk (późne koszenia), pasów krzewów i zadrzewień śródpolnych, otwartych piaszczystych płatów, a w lasach – różnowiekowości, prześwitleń i pozostawiania drzew dziuplastych. Takie podejście jednocześnie wspiera gatunki otwartych krajobrazów rolnych, borów sosnowych i siedlisk wilgotnych w dolinach.

3.11. Formy ochrony przyrody

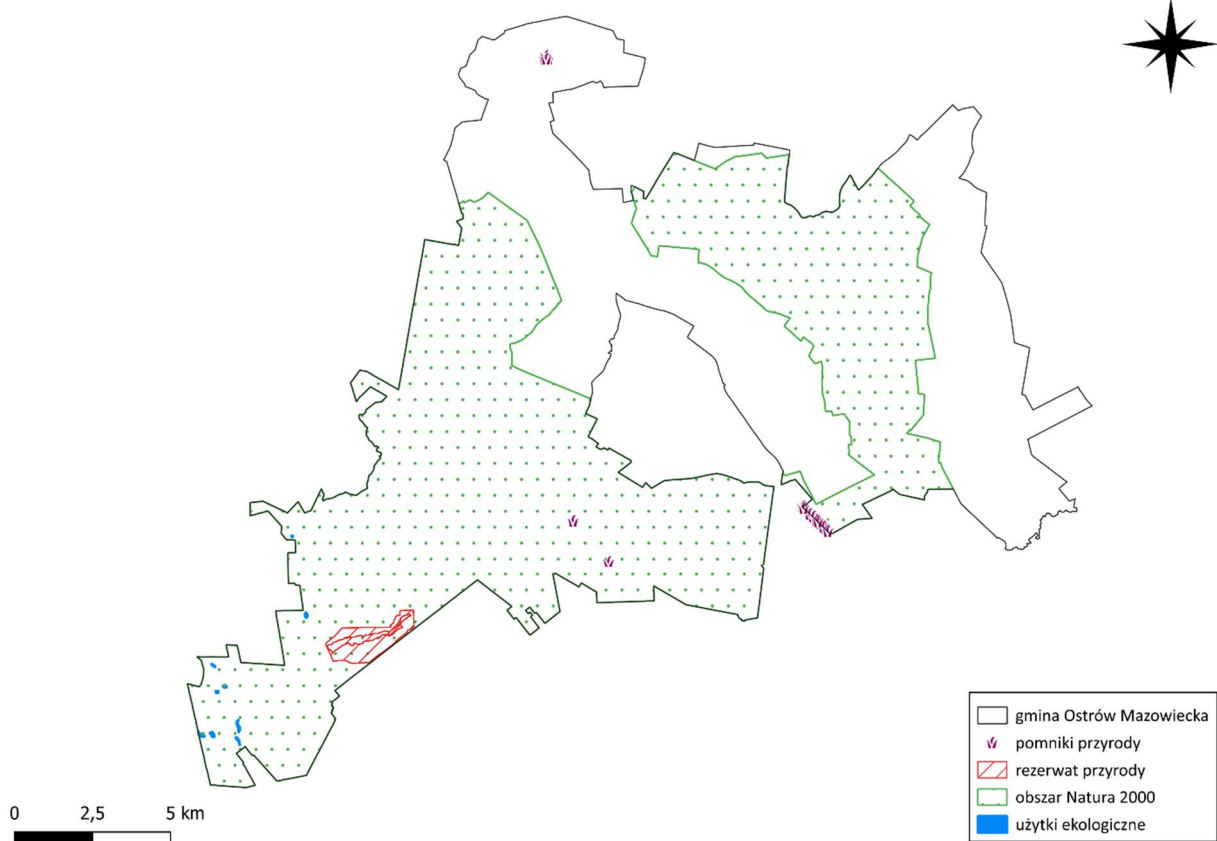
Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) elementami środowiska objętymi ochroną na podstawie w/w ustawy są następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Formy ochrony przyrody tworzą duży i zróżnicowany zespół środków pozwalających realizować ochronę przyrody, powstały w efekcie rozwoju naukowych podstaw ochrony przyrody i jej wieloletniej praktyki.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP) na terenie gminy Ostrów Mazowiecka znajdują się:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała;
- Rezerwat przyrody „Stawy Osuchowskie”;
- 11 pomników przyrody;
- 10 użytków ekologicznych.

Rysunek 21. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CRFOP

Obszar Natura 2000 „Puszcza Biała (PLB140007) został wyznaczony 05 listopada 2004 r., na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Jego całkowita powierzchnia to 83 779,74 ha, a rozciąga się na tereny pięciu powiatów (wyszkowski, ostrołęcki, ostrowski, legionowski, pułtuski). Dla obszaru obowiązuje Zarządzenie nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007. Cele działań ochronnych odnoszą się do następujących przedmiotów ochrony:

- A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*;
- A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*;
- A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*;
- A232 Dudek *Upupa epops*;
- A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*;
- A246 Lerka *Lullula arborea*;
- A255 Świergotek polny *Anthus campestris*;
- A307 Jarzębatka *Sylvia nisoria*;
- A122 Derkacz *Crex crex*;

- A338 Gąsiorek *Lanius collurio*;
- A099 Kobuz *Falco subbuteo*.

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała jest największym zlokalizowanym w całości na terenie województwa mazowieckiego obszarem utworzonym na mocy dyrektywy ptasiej. Teren w większości pokryty jest lasami iglastymi - sośninami oraz w niewielkim stopniu występują tu drzewostany dębowo-grabowe, jesionowo-olszowe i olszowe. W dolinach rzecznych znajdują się również siedliska łąkowe i zaroślowe oraz dwa kompleksy stawów rybnych. Duże walory przyrodnicze ostoi przejawiają się w bogactwie lasów o nisko przekształconej szacie roślinnej, charakteryzujących się bogatą florą i fauną, a także dobrze zachowanym, naturalnym charakterze swobodnie meandrujących rzek Bugu i Narwi.

Wodny rezerwat przyrody „Stawy Osuchowskie” został ustanowiony 11 grudnia 2025 roku, jego powierzchnia to 48,34 ha, a powierzchnia otuliny 194,37 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie cennych ekosystemów wodno-błotnych w dolinie rzeki Tuchelki.

Pomniki przyrody na terenie gminy Ostrów Mazowiecka to:

- „Aleja Sosnowa”, grupa drzew składająca się z 295 sosen zwyczajnych ((Sosna pospolita) - *Pinus sylvestris*), ustanowiony 28 lipca 2005 r.;
 - grupa drzew składających się z 14 modrzewi europejskich (*Larix decidua*), ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) o wysokości 31 m i pierśnicy 155 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*) o wysokości 20 m i pierśnicy 108 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) o wysokości 26 m i pierśnicy 115 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) o wysokości 18 m i pierśnicy 120 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) o wysokości 28 m i pierśnicy 140 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, kasztanowiec zwyczajny (kasztanowiec biały, *Aesculus hippocastanum*) o wysokości 19 m i pierśnicy 114 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, kasztanowiec zwyczajny (kasztanowiec biały, *Aesculus hippocastanum*) o wysokości 21 m i pierśnicy 98 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, topola czarna (*Populus nigra*) o wysokości 32 m i pierśnicy 132 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r.;
 - jednoobiektowy, sosna zwyczajna (sosna pospolita, *Pinus sylvestris*) o wysokości 20 m i pierśnicy 83 cm, ustanowiony 21 marca 2008 r..
- 10 użytków ekologicznych na terenie gminy to:
- użytek 214, bagno o powierzchni 0,56 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 215, bagno o powierzchni 1,41 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 216, torfowisko o powierzchni 0,72 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 217, bagno o powierzchni 0,5 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 218, bagno o powierzchni 0,22 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 219, bagno – teren podmokły porośnięty olszą o powierzchni 0,85 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 220, bagno o powierzchni 1,27 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 221, bagno o powierzchni 1,33 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 275, bagno o powierzchni 0,4 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.;
 - użytek 580, bagno o powierzchni 2,68 ha, ustanowiony 14 września 1996 r.

3.12. Obszary i obiekty posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego

Dziedzictwo kulturowe gminy

Gmina Ostrów Mazowiecka posiada bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe, obejmujące zarówno zabytki sakralne, świeckie, jak i elementy

krajobrazu kulturowego. Znajdujące się tu obiekty są świadectwem długiej i bogatej historii regionu oraz stanowią istotny element lokalnej tożsamości i dziedzictwa kulturowego.

Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych według rejestru zabytków w Gminie Ostrów Mazowiecka w 2025 roku

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NR I DATA REJESTRU ZABYTEKÓW
GMINA OSTRÓW MAZOWIECKA			
1	Jasienica	murowany kościół z 1880 r.	A-627, decyzja z dnia 22.12.1998 r.
2	Jasienica	najstarsza część cmentarza katolickiego	A-534, decyzja z dnia 30.01.1986 r.

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NR I DATA REJESTRU ZABYTKÓW
3	Jelonki	kaplica murowana z 2 poł. XIX w. znajdująca się na cmentarzu rzymskokatolickim	A-564, decyzja z dnia 30.01.1986 r.
4	Komorowo	układ urbanistyczny części zespołu dawnych koszar	A-1545, decyzja z dnia 3.10.2019 r.
5	Komorowo	kościół murowany z 1926 r. eklektyczny z elementami neobaroku wraz z figurą Matki Boskiej i otaczającym kompleksem drzew	A-478, decyzja z dnia 12.11.1981 r.
6	Komorowo	dwór murowany z 2 poł. XIX w.	A-519, decyzja z dnia 23.05.1984 r.
7	Komorowo	park o powierzchni 6,10 ha otaczający dwór	A-519, decyzja z dnia 1.12.1984 r.
8	Komorowo	aleja I Baonu Szkoły Podchorążych Piechoty, aleja II Baonu, budynek mauzoleum wraz z terenem otaczającym, znajdujące się na terenie Jednostki Wojskowej	A-763, decyzja z dnia 7.11.2007 r.
9	Stare Lubiejewo	dwór murowany wzniesiony w poł. XIX w., posiadający elementy architektoniczne stylu eklektycznego wraz z otaczającym go parkiem o powierzchni 2,7 ha	A-456, decyzja z dnia 24.11.1980 r.
10	Zalesie	dwór drewniany	A-1697, decyzja z dnia 7.04.2022 r.
11	Zalesie	park o powierzchni 3,5 ha	A-518, decyzja z dnia 27.01.1984 r.

Źródło: Zabytki wpisane do rejestru zabytków Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Architektura sakralna

Do najcenniejszych zabytków należą obiekty sakralne. W Jasienicy Dolnej znajduje się XV-wieczny kościół pw. św. Marcina wraz z cmentarzem, a także murowany kościół z 1880 r. W Jelonkach zachowała się murowana kaplica z 2. poł. XIX w., usytuowana na cmentarzu rzymskokatolickim. W Komorowie stoi kościół murowany z 1926 r., o cechach eklektycznych i neobarokowych, z figurą Matki Boskiej i otaczającymi go drzewami.

Cmentarze

Integralną część dziedzictwa stanowią cmentarze, w tym najstarsza część cmentarza katolickiego w Jasienicy.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 ze zm.), jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości. Ewidencja zabytków ma charakter zbioru otwartego i podlega stałej aktualizacji. Na Gminną Ewidencję Zabytków składają się obiekty wpisane do rejestru zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz obiekty dodatkowo ujęte w ewidencji

Zespoły parkowo-dworskie

W gminie zachowały się dawne ośrodki ziemiańskie: murowany dwór z 2. poł. XIX w. z parkiem w Komorowie (6,1 ha), murowany dwór eklektyczny z poł. XIX w. w Starym Lubiejewie z parkiem (2,7 ha) oraz drewniany dwór z parkiem w Zalesiu (3,5 ha).

Inne obiekty

W Komorowie znajdują się: aleje I i II Baonu Szkoły Podchorążych Piechoty, mauzoleum z terenem otaczającym oraz fragment układu urbanistycznego dawnych koszar wojskowych.

wytypowane przez Władze Gminy. Wśród zabytkowych obiektów (poza tymi ujętymi w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków) wyróżniają się fortyfikacje, osady, chałupy, budynki mieszkalne, gospodarcze i użyteczności publicznej, budowla oraz budynek przemysłowy, które stanowią o indywidualnym charakterze danej miejscowości. Wszystkie wymienione w niniejszym rozdziale tereny i obiekty stanowią dla gminy i jej mieszkańców cenny zasób dziedzictwa kulturowego. W celu zachowania wyjątkowych walorów historycznych i kulturowych układów urbanistycznych,

zespołów zabudowy, a także pojedynczych obiektów architektonicznych, należy w miarę możliwości dążyć do uczynienia ich formy i granic pierwotnych założeń

tak, aby stały się atrakcyjne zarówno dla mieszkańców, jak i dla turystów.

4. Istotne problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Środowisko przyrodnicze gminy jest kształtowane przez układ dolinnych obniżeń i kompleksów leśnych Puszczy Białej oraz przez rozwiniętą infrastrukturę transportową węzła S8/S61. Na tym tle ujawniają się problemy o charakterze jakościowym i przestrzennym: presje transportowe i osadnicze na ciągłość korytarzy ekologicznych, epizody pogorszonej jakości powietrza w sezonie grzewczym, lokalne ryzyka hałasowe przy głównych trasach, wrażliwość strategicznych zbiorników wód podziemnych na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni, a także przekształcenia hydromorfologiczne niektórych cieków. Całość wymaga prowadzenia polityki przestrzennej, która łączy ochronę zasobów i korytarzy z racjonalizacją zagospodarowania w strefach zurbanizowanych oraz przy inwestycjach liniowych.

Fragmentacja i bariery w systemie korytarzy ekologicznych

Przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne rangi krajowej i ponadlokalnej, m.in. Puszcza Biała (GKPnC-1), Czerwony Bór (GKPnC-5A) oraz Lasy Mielnickie – Puszcza Biała (GKPnC-1A). Wskazano, że największym zagrożeniem ich ciągłości są bariery liniowe, zwłaszcza drogi i linie kolejowe, które powodują zarówno fizyczne odcięcia obszarów, jak i wtórną degradację siedlisk poprzez hałas, kolizje fauny, nasypy i ogrodzenia. Skutkiem jest izolacja populacji, ograniczenie arealów osobniczych oraz spadek zmienności genetycznej, co w perspektywie prowadzi do osłabienia i zaniku lokalnych populacji. W praktyce oznacza to, że wzdłuż cieków, zadrzewień i skrajów lasów trzeba utrzymywać tzw. okna ekologiczne oraz unikać grodzień przerywających drogi migracji, zwłaszcza w strefie węzła S8/S61 i w otulinie kompleksów leśnych. Takie wnioski wynikają z syntetycznych opisów sieci korytarzy w opracowaniu oraz zrekapitulowanych zagrożeń i sposobów ich ograniczania.

Jakość powietrza atmosferycznego i sezonowe epizody smogowe

Diagnoza jakości powietrza wykonana dla strefy mazowieckiej, w której leży gmina, wskazuje na problem przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (klasa C), co wiąże się głównie z tzw. niską emisją z indywidualnego ogrzewania budynków w sezonie grzewczym. Dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} strefa uzyskała klasę A w odniesieniu do poziomów dopuszczalnych oraz informowania i alarmowych, natomiast dla ozonu odnotowano klasę C względem celu długoterminowego, co potwierdza wrażliwość na epizody fotochemiczne latem. Modelowania przestrzenne wykorzystane w opracowaniu pokazują, że średnioroczne stężenia pyłów na obszarze gminy mieszczą się z dużym zapasem poniżej norm, lecz najwyższe wartości występują w strefach zwartej zabudowy oraz przy głównych ciągach komunikacyjnych, co uzasadnia priorytet działań naprawczych w obrębie zwartej zabudowy i korytarzy transportowych.

Hałas komunikacyjny i oddziaływanie przy głównych trasach

Dominującym źródłem hałasu w gminie jest ruch drogowy i kolejowy. Opracowanie jednoznacznie identyfikuje newralgiczne odcinki: drogi ekspresowe S8 i S61, drogę krajową nr 50, drogi wojewódzkie 627, 677, 694 oraz linie kolejowe nr 6 i 34. Analizy map akustycznych przywołane w materiale wskazują na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w wybranych punktach zabudowy, m.in. w Podborzu i Prosenicy, i to zarówno w porze dnia, jak i nocy, co skutkuje potrzebą docelowych ekranów, zieleni izolacyjnej i rozwiązań ograniczających prędkość oraz hałas toczenia. Zwrócono uwagę, że w terenach zabudowanych, w bezpośrednim wpływie hałasu, należy unikać sytuowania nowych funkcji wrażliwych. Wnioski te oparto na przytoczonych wynikach z map akustycznych i zestawieniu dróg o największym udziale w immisji dźwięku.

Wody powierzchniowe: hydromorfologia, zmiany użytkowania i retencja

Jednolite części wód powierzchniowych przecinające gminę obejmują zarówno ciek naturalne, jak i silnie zmienione. W wykazie JCWP na obszarze gminy zidentyfikowano m.in. Brok od Siennicy do ujścia, Wymakracz, Tuchelkę, Trzciankę oraz Strugi, przy czym dwie jednostki, Struga (RW200010267147689) i Trzcianka (RW2000102671476729), mają status SZCW, co odzwierciedla istotny zakres przekształceń hydrotechnicznych i użytkowych, wpływających na warunki siedliskowe i łączność koryt. Taki profil presji należy interpretować w zestawieniu z lokalnym układem retencjonalnym, w tym kompleksami stawów rybnych w Nowej Osuchowej o łącznej powierzchni około 46,3 ha funkcjonalnie związanych z rzeką Tuchelką. Stawy stabilizują przepływy niżówkowe i stanowią bufor siedliskowy, ale jednocześnie wymagają prowadzenia zbilansowanej gospodarki wodnej, aby nie zaburzać ciągłości biologicznej w dół rzeki i nie pogarszać warunków troficznych. Wnioski te wynikają z tabelarycznego wykazu JCWP w opracowaniu oraz z opisów roli retencji dolinnej i stawów w lokalnym bilansie wodnym.

Wody podziemne: strategiczne zasoby i wrażliwość na zanieczyszczenia

Obszar gminy leży w zasięgu trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: 221 „Dolina kopalna Wyszaków”, 215 „Subniecka Warszawska” i 2151 „Subniecka Warszawska – część centralna”. W zachodniej części gminy oddziaływanie GZWP 215 i warstw paleogeńsko-neogeńskich nadaje tym zasobom znaczenie strategiczne i wymusza wysoki rygor ochronny, zwłaszcza na wyniesieniach o dużej przepuszczalności i w strefach zasilania. Charakterystyki ujęć komunalnych w Sielcu, Starym Lubiejewie, Nowej Osuchowej, Starej Grabownicy, Jasienicy i Jelonkach wraz z wyznaczonymi strefami ochronnymi potwierdzają wagę lokalnych pięter czwartorzędowych i kopalnej doliny w zaopatrzeniu w wodę. Jednocześnie wyniki monitoringu diagnostycznego w 2022 r. dla punktu Nagoszewo wskazały klasę III (umiarkowaną) z uwagi na parametry fizykochemiczne, co przy ogólnie dobrej ocenie stanu

chemicznego i ilościowego JCWPd w cyklu 2019 traktować należy jako sygnał wrażliwości płytkich poziomów na dopływ zanieczyszczeń z powierzchni. Przekłada się to na konieczność utrzymywania wysokich standardów zagospodarowania w strefach ochronnych ujęć i na obszarach zasilania, a także szczelności systemów ściekowych i bezpiecznego magazynowania substancji wrażliwych.

Powierzchnia ziemi i gleby: przekształcenia eksploatacyjne oraz presje rolnicze

Opracowanie wskazuje na aktywną eksploatację kruszyw, obejmującą siedem obszarów wydobywania, co skutkuje odkształceniami rzeźby, okresową degradacją gleb i zmianami stosunków wodnych. Problematyczne są także niekontrolowane zrzuty lub przedostawanie się zanieczyszczeń do gruntu w strefach działalności gospodarczej i usługowej oraz rozproszona presja rolnicza na glebach lekkich, predysponowanych do przesuszania i mineralizacji materii organicznej. Brak punktów Państwowego Monitoringu Środowiska dla gleb w powiecie ogranicza możliwość bezpośredniego porównania trendów jakościowych w skali regionu, co wzmacnia znaczenie prewencji przestrzennej i standardów użytkowania gruntów. W strefach kontaktu z dolinami oraz w rejonach ujęć podziemnych konieczne jest zwielokrotnienie ostrożności w doborze funkcji i technologii.

Pola elektromagnetyczne w środowisku

Na terenie gminy funkcjonują stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane m.in. w Prosenicy oraz w rejonie dawnych zakładów młynarskich w Jelonkach, natomiast w latach 2020–2024 nie prowadzono pomiarów monitoringowych PEM w gminie w ramach państwowego programu pomiarowego. Wymusza to podejście ostrożnościowe w lokalizacji nowych instalacji nadawczych, w szczególności w sąsiedztwie funkcji wrażliwych, oraz wykorzystywanie dostępnych narzędzi planistycznych do kształtowania stref technicznych i parametrów zabudowy.

Ryzyko poważnej awarii przemysłowej i bezpieczeństwo środowiskowe

W materiałach przywołano definicje i reżimy prawne dotyczące poważnych awarii w rozumieniu Prawa

ochrony środowiska, zaznaczając, że ryzyka te wiążą się z obecnością i transportem substancji niebezpiecznych. W kontekście gminy o profilu rolniczo-leśnym największe znaczenie mają trasy przewozu towarów niebezpiecznych oraz lokalizacje magazynowania i dystrybucji paliw i chemikaliów, co wymaga konsekwentnego uwzględniania pasów bezpieczeństwa, standardów p.poż. oraz planów reagowania kryzysowego w dokumentach planistycznych.

Powódzie i podtopienia: ogólna niska ekspozycja, lokalna wrażliwość dolin

Zgodnie z WOPR i aktualnym cyklem PZRP, dla gminy nie zidentyfikowano obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (ONNP), a co za tym idzie nie sporządzono dla jej obszaru arkuszy MZP i MRP. Oznacza to niską ekspozycję na klasyczne wezbrania rzeczne o wysokim prawdopodobieństwie, przy jednoczesnym obowiązku utrzymywania retencji dolinnej i przepuszczalności terenów zalewowych w skali mikro, zwłaszcza w zlewni dopływów Bugu i Narwi. W praktyce planistycznej zalecana jest ostrożność w uszczelnianiu powierzchni i zachowanie ciągłości obniżeń dolinnych jako bufora dla zdarzeń opadowych o charakterze nawalnym.

Strefa zurbanizowana i węzeł S8/S61: skumulowane presje i rozwiązania kompensacyjne

W bezpośrednim otoczeniu miasta oraz przy korytarzach S8 i S61 kumulują się presje: hałas, zanieczyszczenia komunikacyjne, uszczelnienie i wzrost spływu powierzchniowego, a także bariery dla migracji fauny. Rekomendowanym kierunkiem w opracowaniu jest wdrażanie zielonej i niebiesko-zielonej infrastruktury: zieleni izolacyjnej w pasach drogowych, przejść dla zwierząt i ciągłości zadrzewień, rozwiązań takich jak ogrody deszczowe, zielone dachy i fasady czy rowy chłonne i sekwencyjna retencja mała na terenach inwestycyjnych. Tego typu standardy pozwalają jednocześnie łagodzić lokalne „wyspy ciepła” i rozcinać bariery środowiskowe wzdłuż głównych osi transportowych.

Kluczowe problemy środowiskowe gminy mają charakter strukturalny i są sprzężone z układem osadniczo-komunikacyjnym oraz wrażliwością zasobów wodnych. W pierwszym rzędzie należy chronić ciągłość korytarzy ekologicznych i powiązań dolinnych, ograniczać presje transportowe na siedliska wzdłuż S8/S61 oraz porządkować ład przestrzenny w strefie intensywnego zagospodarowania. Równolegle trzeba utrzymywać wysoki reżim ochronny dla strategicznych zbiorników i ujęć wód podziemnych oraz wzmacniać zielono-błękitną infrastrukturę, która równoważy retencję, jakość powietrza i klimat akustyczny.

5. Adaptacja do zmian klimatu oraz ekstremalnych zjawisk pogodowych

Zmiany klimatu to jedno z kluczowych wyzwań, przed którymi stoi gmina Ostrów Mazowiecka. Coraz częściej występujące ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak intensywne opady deszczu prowadzące do powodzi i podtopień, długotrwałe susze, fale upałów oraz gwałtowne burze, mogą negatywnie wpływać na lokalną gospodarkę, infrastrukturę oraz jakość życia mieszkańców.

Aby skutecznie przeciwdziałać tym wyzwaniom, niezbędne jest wdrożenie kompleksowej strategii adaptacyjnej, uwzględniającej zarówno aspekty ochrony środowiska, jak i zrównoważonego rozwoju

gospodarczego i infrastrukturalnego. W Polsce adaptacja do zmian klimatu jest priorytetem polityki państwowej, co znalazło odzwierciedlenie w dokumentach takich jak "Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA2020). W przypadku gminy Ostrów Mazowiecka kluczowe działania powinny koncentrować się na poprawie gospodarki wodnej, ochronie terenów leśnych i zielonych, zabezpieczeniu infrastruktury oraz zwiększeniu odporności ekosystemów.

Kluczowe działania adaptacyjne dla gminy Ostrów Mazowiecka:

- Budowa oraz modernizacja systemów kanalizacji deszczowej, rowów melioracyjnych i zbiorników retencyjnych, aby ograniczyć ryzyko gwałtownych podtopień na terenach zurbanizowanych.
- Promowanie małej retencji poprzez rozwój naturalnych zbiorników wodnych, oczek wodnych oraz stawów retencyjnych, które zmniejszają skutki suszy i stabilizują poziom wód gruntowych.
- Wprowadzenie rozwiązań sprzyjających infiltracji wody do gleby, np. stosowanie nawierzchni przepuszczalnych, zazielenianie terenów miejskich oraz ochronę terenów podmokłych.
- Wzmocnienie funkcji ochronnych lasów poprzez zwiększenie różnorodności gatunkowej drzew i krzewów oraz odtwarzanie terenów leśnych na obszarach narażonych na erozję.
- Wsparcie dla zrównoważonych praktyk rolniczych, w tym stosowania upraw odpornych na suszę, zabiegów agrotechnicznych poprawiających retencję wody w glebie oraz ochrony przed degradacją gleb.
- Promowanie zadrzewień śródpolnych oraz pasów roślinności ochronnej, które zmniejszają ryzyko erozji i poprawiają mikroklimat lokalny.
- Ochrona i rozwój parków miejskich oraz terenów zielonych w celu poprawy jakości powietrza, ograniczenia efektu miejskiej wyspy ciepła oraz zwiększenia retencji wód opadowych.
- Tworzenie zielonych korytarzy ekologicznych, które wspierają migrację zwierząt i roślin, zapewniając stabilność ekosystemów.
- Rozwój terenów rekreacyjnych z zachowaniem naturalnego krajobrazu i bioróżnorodności, co przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.
- Modernizacja i wzmacnianie dróg, mostów oraz systemów energetycznych, aby zwiększyć ich odporność na intensywne opady, osuwiska oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe.

- Promowanie budownictwa energooszczędnego i ekologicznego poprzez zastosowanie materiałów o wysokiej izolacyjności termicznej, systemów pozyskiwania energii odnawialnej (np. panele słoneczne, pompy ciepła) oraz technologii ograniczających zużycie wody.
- Organizowanie kampanii informacyjnych oraz warsztatów dla mieszkańców na temat adaptacji do zmian klimatu, oszczędzania wody oraz ochrony przyrody.
- Wspieranie lokalnych inicjatyw proekologicznych, np. programów nasadzeń drzew, akcji sprzątania lasów i rzek, czy działań na rzecz ochrony bioróżnorodności.
- Współpraca z instytucjami naukowymi oraz organizacjami ekologicznymi w celu monitorowania zmian klimatycznych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań adaptacyjnych.

Dzięki konsekwentnemu wdrażaniu działań adaptacyjnych, gmina Ostrów Mazowiecka może skutecznie przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian klimatu i jednocześnie rozwijać się w sposób zrównoważony. Priorytetem powinno być tworzenie warunków do harmonijnego współistnienia człowieka z naturą – poprzez rozwój zielonej infrastruktury, efektywne zarządzanie wodą oraz wspieranie lokalnych inicjatyw ekologicznych. W przyszłości gmina może także skupić się na dalszym rozwijaniu odnawialnych źródeł energii, zwiększaniu efektywności energetycznej budynków oraz wdrażaniu nowoczesnych technologii ograniczających emisję gazów cieplarnianych. Zrównoważone planowanie przestrzenne, inwestowanie w zielone przestrzenie oraz ochrona przyrody pozwolą na zapewnienie stabilnego i zdrowego środowiska dla przyszłych pokoleń. Dzięki przemyślanym działaniom adaptacyjnym, gmina może nie tylko skutecznie przeciwdziałać skutkom zmian klimatu, ale także zwiększyć swoją atrakcyjność jako miejsce do życia, pracy i rekreacji, zachowując jednocześnie unikalny charakter przyrodniczy i krajobrazowy regionu.

6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Planu Ogólnego

Plan ogólny jest nowym dokumentem planistycznym, który zajmie miejsce dotychczas obowiązujących studiów

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny jest aktem prawa

miejscowego wobec czego będzie wiążącą moc prawną przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co podkreśla jego kluczową rolę w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy. Ustawodawca wyznaczył termin na uchwalenie planów ogólnych do 31 grudnia 2025 r. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tracą swoją moc prawną. Brak przyjęcia planu ogólnego w wymaganym terminie skutkować będzie niemożliwością prowadzenia jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym na terenie gminy, w tym

uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Nieuchwalenie planu ogólnego nie spowoduje likwidacji istniejącego zagospodarowania przestrzennego gminy, jednak może prowadzić do nieprawidłowego, chaotycznego i ograniczonego rozwoju. Brak opracowania „Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka” może utrudnić realizację strategicznych celów gminy, wpłynąć negatywnie na rozwój inwestycji oraz osłabić ochronę środowiska i ładu przestrzennego.

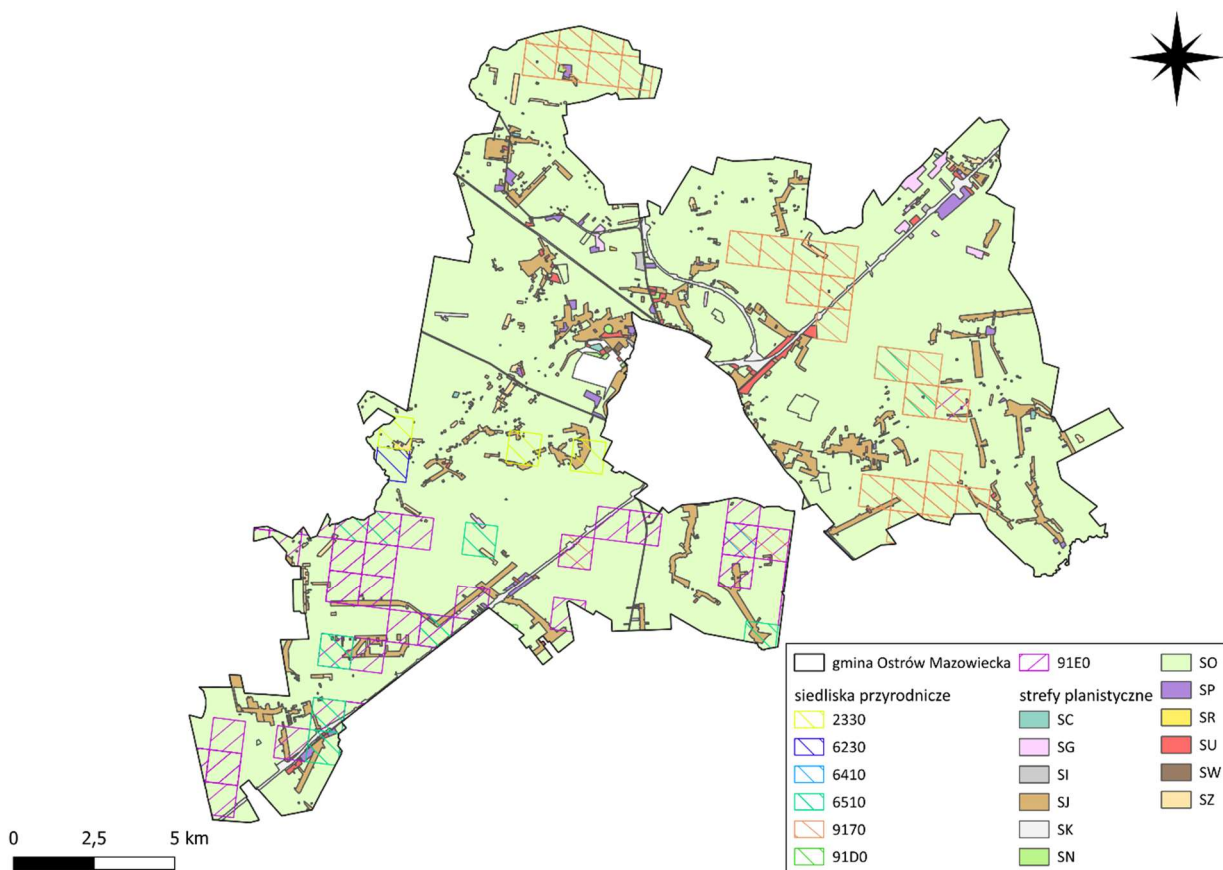
7. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także środowisko

7.1. Oddziaływanie na biotyczne elementy środowiska (różnorodność biologiczną, zwierzęta oraz siedliska roślinności, grzybów i porostów)

Plan Ogólny gminy Ostrów Mazowiecka stanowi przykład świadomego i odpowiedzialnego podejścia do zagospodarowania przestrzennego, w którym kluczowe znaczenie przypisano ochronie zasobów przyrodniczych i zapewnieniu trwałej równowagi między rozwojem osadnictwa a zachowaniem walorów środowiskowych. Dokument ten w sposób kompleksowy uwzględnia istniejące uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe, w tym szczególnie cenne siedliska przyrodnicze, jednocześnie umożliwiając rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych w sposób skoordynowany i zrównoważony.

Zgodnie z danymi Banku danych o zasobach przyrodniczych oraz udostępnionych przez GDOŚ, na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zidentyfikowano następujące siedliska przyrodnicze:

- 91E0: Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe);
- 9170: Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*);
- 6510: Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 6410: Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6230: Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)*;
- 2330: Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi.

Rysunek 22. Siedliska przyrodnicze na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz danych geoprzestrzennych GDOŚ

W Gminie dominują siedliska: 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny.

Siedlisko 2330 zlokalizowane jest przede wszystkim w strefach otwartych, obejmujących tereny o cennych walorach przyrodniczych, przeznaczone do ochrony naturalnych ekosystemów. Jednocześnie jego płaty występują także w strefach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w strefach zabudowy zagrodowej, przy czym są to obszary, na których tego typu zabudowa funkcjonuje już obecnie. Takie rozmieszczenie siedliska wskazuje na jego występowanie w krajobrazie częściowo przekształconym, gdzie elementy przyrodnicze zachowały się pomimo rozwoju osadnictwa wiejskiego i jednorodzinnego.

Siedlisko 6230 występuje niemal w całości w granicach stref otwartych, co należy ocenić jako korzystne z punktu widzenia ochrony przyrody i zgodności z funkcją tych terenów. Jedynie niewielki fragment siedliska nachodzi na strefę zabudowy zagrodowej, co ma charakter lokalny

i wynika z istniejącego zagospodarowania terenu, nie wpływając znacząco na ogólną ocenę jego położenia.

Siedlisko 6410 zlokalizowane jest głównie w strefach otwartych, jednak część jego płatów występuje również w strefach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w strefach gospodarczych oraz w strefie komunikacyjnej. Wskazuje to na częściowe powiązanie tego siedliska z obszarami już zagospodarowanymi, w tym z infrastrukturą techniczną i transportową, co może zwiększać jego wrażliwość na presję antropogeniczną, zwłaszcza w kontekście zmian hydrologicznych i przekształceń terenu.

Siedlisko 6510 charakteryzuje się najszerszym zakresem występowania w obrębie różnych stref planistycznych. Choć jego rozmieszczenie koncentruje się przede wszystkim w strefach otwartych, stwierdzono je również w strefach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, w strefach produkcji rolniczej, gospodarczych, usługowych oraz w strefach cmentarzy. Taki układ przestrzenny odzwierciedla silne powiązanie siedliska z użytkowaniem rolnym oraz półnaturalnym

krajobrazem wiejskim, który w wielu miejscach został włączony w strukturę funkcjonalną terenów osadniczych i usługowych.

Siedlisko 9170 występuje głównie w strefach otwartych, jednak jego płaty zlokalizowane są również w strefach komunikacyjnych, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowych, infrastrukturalnych, gospodarczych oraz w strefach zieleni i rekreacji. Obecność siedliska w tak zróżnicowanych strefach świadczy o jego funkcjonowaniu zarówno w obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, jak i w krajobrazie silniej przekształconym przez działalność człowieka, często w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy i infrastruktury.

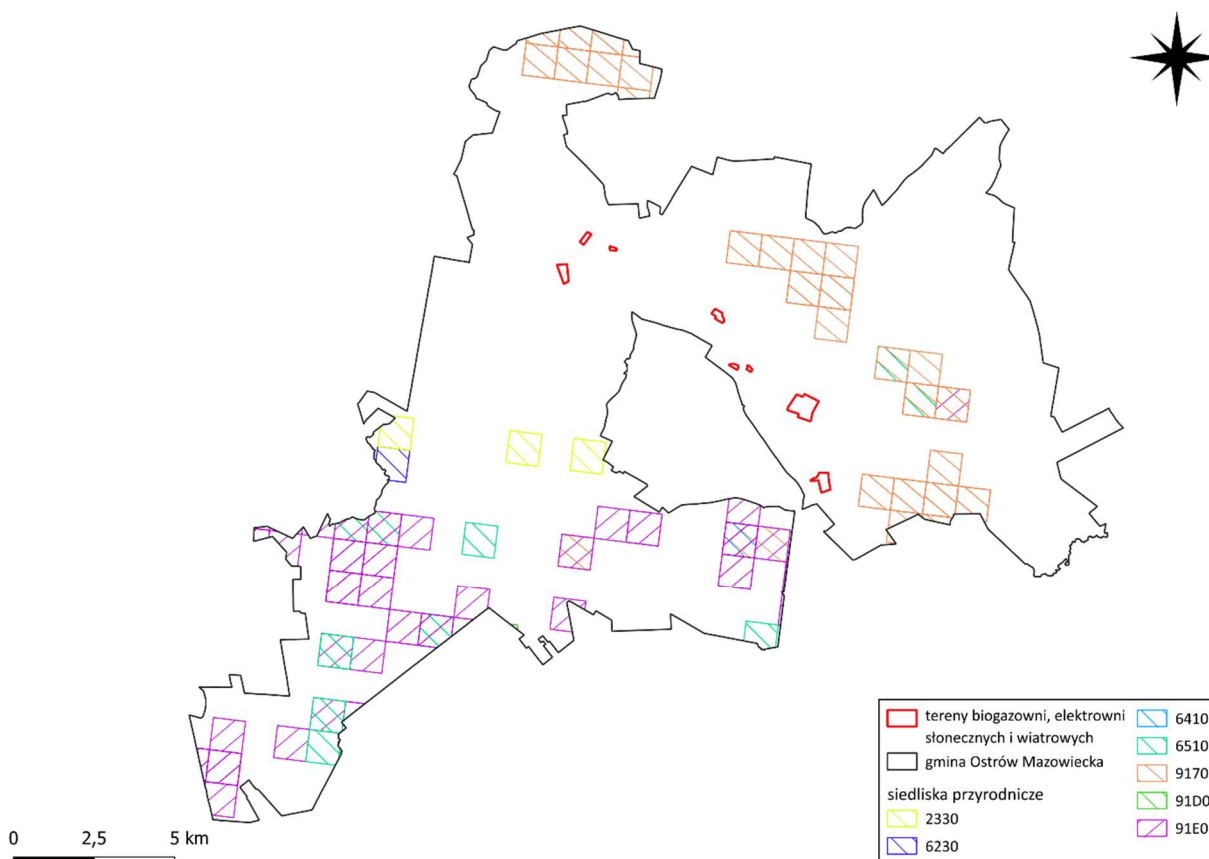
Siedlisko 91D0 występuje wyłącznie w granicach stref otwartych, co zapewnia wysoką zgodność jego położenia z funkcją ochronną tych terenów oraz sprzyja zachowaniu jego naturalnych cech. Brak występowania tego siedliska w strefach zabudowy i intensywnego użytkowania przestrzeni należy ocenić jako szczególnie korzystny z punktu widzenia ochrony przyrody.

Siedlisko 91E0 zlokalizowane jest głównie w strefach otwartych, jednak jego płaty występują również w strefach komunikacyjnych, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, produkcji rolniczej, usługowych, gospodarczych oraz zabudowy zagrodowej. Taki rozkład przestrzenny wynika z faktu, że siedlisko to związane jest

z dolinami cieków i obniżeniami terenu, które przecinają różne formy użytkowania przestrzeni. W konsekwencji część jego płatów funkcjonuje w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy i infrastruktury, co wymaga szczególnej uwagi w zakresie ochrony stosunków wodnych oraz ograniczania potencjalnych oddziaływań wynikających z zagospodarowania terenu.

Zdecydowana większość siedlisk przyrodniczych na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zlokalizowana jest w strefach otwartych, których podstawowym celem jest ochrona walorów przyrodniczych i zachowanie bioróżnorodności. Występowanie siedlisk w granicach stref zabudowy, usług, gospodarki czy infrastruktury ma charakter wtórny i wynika z istniejącego zagospodarowania terenu, a nie z planowanego rozszerzania funkcji kolidujących z ochroną przyrody, co potwierdza spójność przyjętych rozwiązań planistycznych z uwarunkowaniami środowiskowymi gminy.

Na terenie gminy planowane jest wprowadzenie 8 terenów, dla których w profilu dodatkowym przewidziano: tereny elektrowni słonecznych lub tereny elektrowni wiatrowych lub tereny biogazowni: 29SO, 76SU, 75SU, 52SO, 2SR, 30SO, 42SO oraz 43SO. Ich położenie na tle siedlisk przyrodniczych przedstawia poniższa rycina.

Rysunek 23. Siedliska przyrodnicze na tle stref z OZE w profilach dodatkowych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz danych geoprzestrzennych GDOŚ

Analiza lokalizacji stref z profilami dodatkowymi obejmującymi tereny biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych w odniesieniu do rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych na obszarze gminy Ostrów Mazowiecka wskazuje, że nie występują bezpośrednie kolizje przestrzenne pomiędzy planowanymi terenami OZE a żadnym z rozpoznanych siedlisk przyrodniczych. Wyznaczone obszary dla odnawialnych źródeł energii mają charakter punktowy i zostały zlokalizowane poza granicami płatów siedliskowych, co oznacza, że nie dochodzi do ich bezpośredniego zajęcia ani fragmentacji.

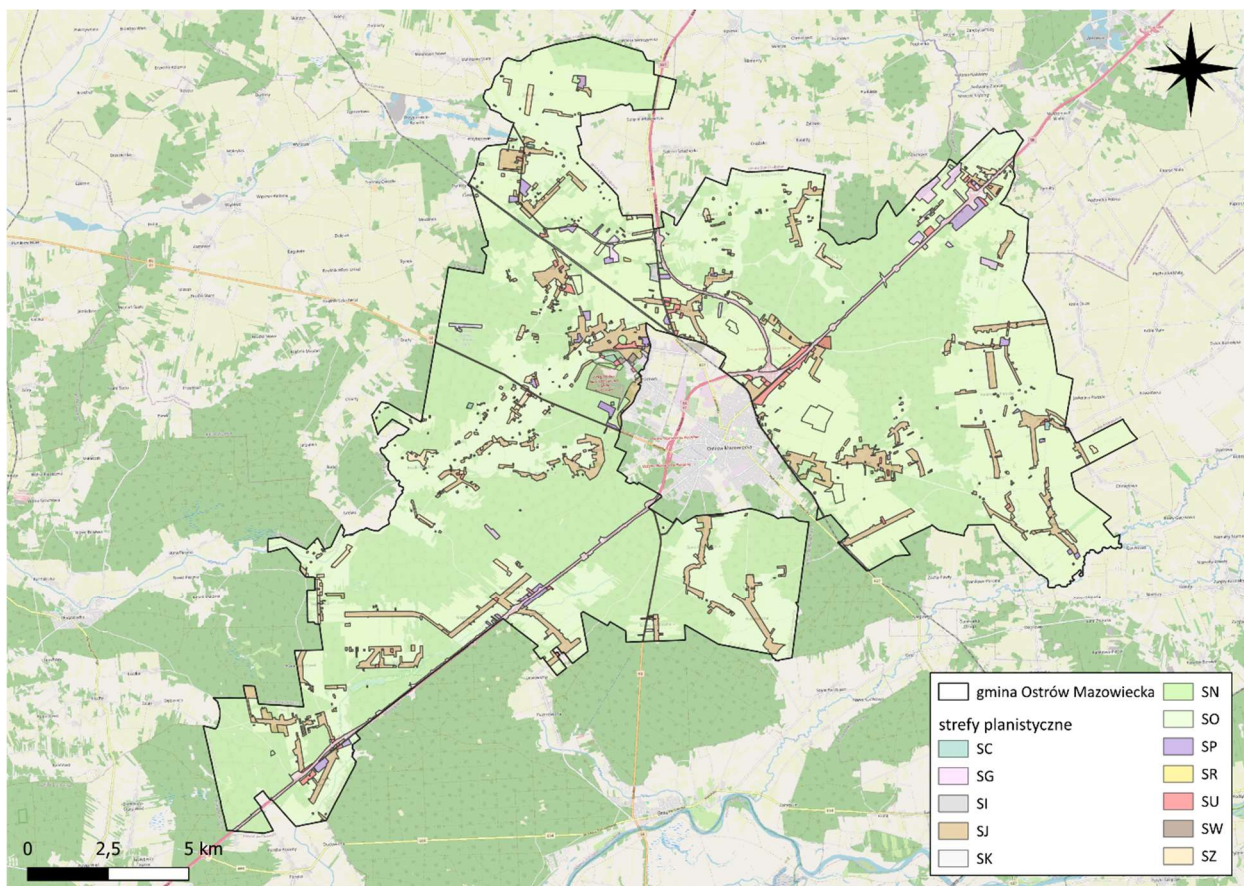
Siedliska przyrodnicze, w tym największe i najbardziej rozległe płaty siedlisk 9170 oraz 91E0, zachowują pełną ciągłość przestrzenną i nie są przecinane ani naruszane przez tereny przeznaczone pod lokalizację biogazowni, elektrowni wiatrowych i słonecznych. Również siedliska o bardziej rozproszonym charakterze, takie jak 6510, 6410, 6230 czy 2330, nie wykazują nakładania się z obszarami objętymi profilami dodatkowymi dla OZE. W niektórych przypadkach obserwuje się jedynie

przestrzenną bliskość tych terenów, jednak bez przekroczenia granic siedlisk i bez ingerencji w ich strukturę.

Szczególnie istotne jest, że siedlisko 91D0, charakteryzujące się wysoką wrażliwością na przekształcenia, pozostaje całkowicie poza zasięgiem planowanych lokalizacji odnawialnych źródeł energii. Potwierdza to, że przy wyznaczaniu stref OZE uwzględniono uwarunkowania przyrodnicze oraz konieczność zachowania najcenniejszych elementów środowiska.

Przyjęte rozwiązania planistyczne w zakresie lokalizacji terenów biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych cechują się wysokim stopniem zgodności z rozmieszczeniem siedlisk przyrodniczych. Brak bezpośrednich kolizji przestrzennych świadczy o tym, że rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Ostrów Mazowiecka został zaplanowany w sposób uwzględniający ochronę przyrody i zachowanie ciągłości

ekosystemów, a ewentualne oddziaływania mogą mieć jedynie charakter pośredni i lokalny.

Rysunek 24. Strefy planistyczne na tle obecnego zagospodarowania terenu gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz OpenStreetMap

Wprowadzenie stref planistycznych na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zostało oparte na istniejącym zagospodarowaniu terenu oraz dotychczasowych dokumentach planistycznych, co w istotny sposób ogranicza potencjalne negatywne oddziaływania na biotyczne elementy środowiska. Analiza rozmieszczenia stref na tle aktualnego użytkowania przestrzeni wskazuje, że struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy w dużej mierze zachowuje dotychczasowy układ terenów przyrodniczych, rolnych i zabudowanych, a nowe ustalenia mają przede wszystkim charakter porządkujący i kontynuacyjny.

Największy udział powierzchniowy w gminie zajmują strefy otwarte oraz strefy zieleni i rekreacji, które obejmują tereny o wysokich walorach przyrodniczych, w tym lasy, tereny rolnicze z zakazem zabudowy, zieleni

naturalną oraz wody powierzchniowe. Utrzymanie tych obszarów jako stref o ograniczonej możliwości zabudowy sprzyja zachowaniu bioróżnorodności, ciągłości siedlisk oraz korytarzy ekologicznych, a także stabilności lokalnych ekosystemów. W tym zakresie wpływ wprowadzenia stref planistycznych na biotyczne elementy środowiska należy ocenić jako pozytywny, gdyż wzmacnia on ochronę terenów cennych przyrodniczo i ogranicza presję inwestycyjną.

Strefy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy zagrodowej oraz strefy usługowe i gospodarcze zostały wyznaczone głównie na obszarach, gdzie tego typu funkcje już występują. Oznacza to, że potencjalne oddziaływanie na florę i faunę koncentruje się w miejscach wcześniej przekształconych, a wprowadzenie stref nie powoduje istotnego wkraczania

nowej zabudowy na tereny dotychczas niezurbanizowane. Taki sposób kształtowania struktury przestrzennej ogranicza fragmentację siedlisk oraz zmniejsza ryzyko degradacji obszarów przyrodniczych o wysokiej wartości ekologicznej.

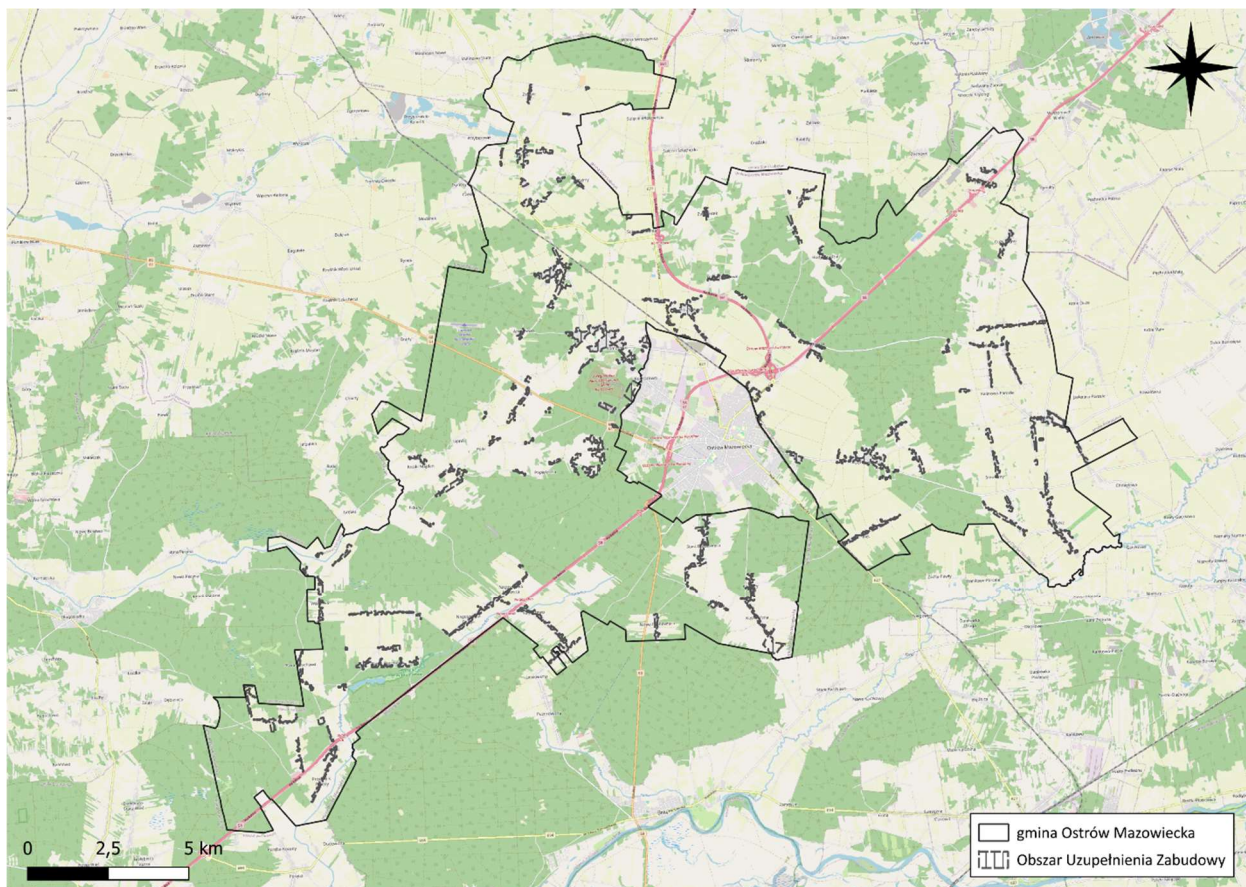
Strefy produkcji rolniczej, gospodarcze oraz infrastrukturalne, choć wiążą się z intensywniejszym użytkowaniem terenu, również w większości pokrywają się z obszarami już zagospodarowanymi lub użytkowanymi w podobny sposób. Ich wpływ na biotyczne elementy środowiska ma charakter lokalny i dotyczy głównie przekształceń siedlisk o niższej naturalności, typowych dla krajobrazu rolniczego. Jednocześnie zachowanie rozległych stref otwartych wokół tych obszarów sprzyja ograniczaniu negatywnych oddziaływań i umożliwia funkcjonowanie lokalnych populacji roślin i zwierząt.

Strefa komunikacyjna, związana z istniejącym układem dróg i linii kolejowych, stanowi element potencjalnie najbardziej oddziałujący na biotyczne komponenty środowiska poprzez fragmentację przestrzeni oraz barierowy charakter infrastruktury. Należy jednak podkreślić, że jej przebieg opiera się na istniejących ciągach komunikacyjnych, a wprowadzenie strefy nie

oznacza tworzenia nowych, znaczących korytarzy transportowych, co ogranicza skalę dodatkowych oddziaływań na faunę i florę.

Strefy cmentarzy, zieleni i rekreacji oraz wód pełnią funkcję uzupełniającą w systemie przyrodniczym gminy, tworząc lokalne enklawy zieleni, które mogą stanowić miejsca bytowania drobnej fauny oraz obszary o znaczeniu krajobrazowym i ekologicznym. Ich obecność w strukturze planistycznej sprzyja zachowaniu mozaikowego charakteru krajobrazu i zwiększa odporność ekosystemów na presję antropogeniczną.

Wprowadzenie stref planistycznych w gminie Ostrow Mazowiecka nie powoduje istotnego pogorszenia warunków funkcjonowania biotycznych elementów środowiska. Przyjęte rozwiązania planistyczne w dużej mierze utrwalają istniejący sposób użytkowania terenu, jednocześnie wzmacniając ochronę obszarów cennych przyrodniczo poprzez wyznaczenie rozległych stref otwartych i zieleni. Wpływ stref zabudowy i infrastruktury na elementy biotyczne ma charakter ograniczony i lokalny, co pozwala uznać, że całociowy bilans oddziaływań planowanych ustaleń na środowisko przyrodnicze gminy jest neutralny do umiarkowanie pozytywnego.

Rysunek 25. Obszary Uzupełnienia Zabudowy na tle obecnego zagospodarowania terenu gminy Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz OpenStreetMap

Wprowadzenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy na terenie gminy Ostrów Mazowiecka zostało oparte na analizie istniejącej struktury osadniczej i ma na celu porządkowanie oraz domykanie już ukształtowanych układów zabudowy, bez inicjowania rozwoju przestrzennego na terenach dotychczas niezurbanizowanych. Rozmieszczenie OUZ wskazuje, że obejmują one przede wszystkim obszary przylegające do istniejących wsi, zespołów zabudowy rozproszonej oraz ciągów komunikacyjnych, a ich lokalizacja w dużej mierze pokrywa się z terenami już przekształconymi antropogenicznie.

Analiza położenia OUZ na tle pokrycia terenu i elementów przyrodniczych wskazuje, że obszary te w przeważającej części zostały wyznaczone poza zwałtymi kompleksami leśnymi oraz poza obszarami o najwyższych walorach przyrodniczych. Dominują tu tereny użytkowane rolniczo, obszary mozaikowe o obniżonej naturalności oraz strefy już częściowo zabudowane, które pełnią ograniczoną

funkcję siedliskową dla flory i fauny. W związku z tym potencjalny wpływ wprowadzenia OUZ na biotyczne elementy środowiska należy ocenić jako ograniczony.

Wyznaczenie OUZ nie powoduje istotnej fragmentacji dużych, ciągłych obszarów przyrodniczych, w szczególności kompleksów leśnych, które zachowują swoją spójność przestrzenną i funkcję korytarzy ekologicznych. Obszary uzupełnienia zabudowy lokowane są najczęściej na obrzeżach terenów zielonych lub w lukach pomiędzy istniejącą zabudową, co ogranicza ryzyko przerwania ciągłości siedlisk i migracji gatunków. Tym samym nie przewiduje się znaczącego pogorszenia warunków bytowania populacji zwierząt związanych z większymi kompleksami leśnymi i półnaturalnymi.

Potencjalne oddziaływania OUZ na biotyczne elementy środowiska mogą mieć charakter lokalny i dotyczyć przede wszystkim obszarów o funkcji rolniczej lub ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, które pełnią

rolę siedlisk o niższej naturalności. W takich przypadkach możliwe jest stopniowe ograniczanie powierzchni siedlisk dla pospolitych gatunków roślin i zwierząt krajobrazu rolniczego, jednak skala tych zmian pozostaje niewielka i rozproszona w przestrzeni.

Należy również podkreślić, że koncentracja nowej zabudowy w ramach OUZ sprzyja ograniczeniu presji inwestycyjnej na tereny otwarte i przyrodniczo cenne, które w przypadku braku takich rozwiązań mogłyby stać się przedmiotem rozproszonej suburbanizacji. W tym ujęciu wprowadzenie OUZ może pośrednio przyczyniać się do ochrony biotycznych elementów środowiska poprzez ukierunkowanie rozwoju przestrzennego na obszary już przekształcone.

7.2. Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 i pozostałe formy ochrony przyrody

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP) na terenie gminy Ostrów Mazowiecka znajdują się:

- Obszar Natura 2000 Puszcza Biała;
- Rezerwat przyrody „Stawy Osuchowskie”;
- 11 pomników przyrody;
- 10 użytków ekologicznych.

Obszar Natura 2000 Puszcza Biała obejmuje swym zasięgiem znaczny teren w gminie, a tym samym w jego zasięgu znalazły się wszystkie strefy planistyczne określone w ramach Planu. Rezerwat przyrody wraz z otuliną obejmuje głównie strefę otwartą (SO), ale również niewielkie fragmenty stref: SZ i SJ (strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną). Pomniki przyrody zlokalizowane są w strefie otwartej (SO), strefie zieleni i rekreacji (SN) oraz strefie komunikacyjnej (SK). Natomiast użytki ekologiczne znajdują się wyłącznie w strefie otwartej (SO).

Na obszarze Natura 2000 Puszcza Biała, położonym w granicach gminy Ostrów Mazowiecka, zdecydowanie dominuje strefa otwarta SO, która obejmuje około 90% powierzchni obszaru objętego ochroną. Zgodnie z ustaleniami Planu ogólnego strefa ta obejmuje tereny lasów, zieleni naturalnej, wód oraz rolnictwa z zakazem

Wprowadzenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka nie spowoduje istotnych negatywnych oddziaływań na biotyczne elementy środowiska. Oddziaływania te mają charakter lokalny, rozproszony i dotyczą głównie terenów o obniżonej wartości przyrodniczej, natomiast kluczowe elementy systemu przyrodniczego gminy zachowują swoją ciągłość i funkcjonalność. Całościowo wpływ OUZ na środowisko biotyczne należy ocenić jako neutralny, a w ujęciu długofalowym potencjalnie korzystny z punktu widzenia ładu przestrzennego i ochrony terenów cennych przyrodniczo.

zabudowy i stanowi podstawową formę zagospodarowania przestrzennego w granicach obszaru Natura 2000. Pozostałe strefy planistyczne występują jedynie punktowo i w postaci niewielkich, rozproszonych fragmentów, związanych z istniejącym zagospodarowaniem oraz ustaleniami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ich zasięg przestrzenny jest ograniczony i nie powoduje istotnej fragmentacji ciągłych kompleksów leśnych ani naruszenia spójności przestrzennej obszaru Natura 2000.

Plan ogólny w odniesieniu do obszaru Natura 2000 w przeważającej mierze utrwała obecny sposób użytkowania terenu. Wyznaczenie stref planistycznych oparto na stanie istniejącym oraz na ustaleniach obowiązujących MPZP, co oznacza, że dokument ten nie wprowadza nowych kierunków zagospodarowania prowadzących do intensyfikacji presji na środowisko przyrodnicze Puszczy Białej. Niewielkie enklawy stref takich jak zabudowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa, gospodarcza czy infrastrukturalna funkcjonują w strukturze obszaru Natura 2000 od wielu lat i są związane z historycznym osadnictwem oraz obsługą komunikacyjną i techniczną. Ich dalsze utrzymanie w granicach planu ogólnego nie oznacza automatycznie zwiększenia skali oddziaływań, a jedynie porządkuje

ramy planistyczne dla zagospodarowania już istniejącego.

Istotnym elementem oceny jest fakt, że plan ogólny nie określa konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych ani lokalizacji nowych obiektów mogących bezpośrednio ingerować w siedliska lub gatunki będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Biała. Dokument ten ma charakter ramowy i stanowi podstawę do dalszych działań planistycznych, które na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy będą podlegały indywidualnej weryfikacji pod kątem zgodności z celami ochrony obszaru Natura 2000. Tym samym potencjalne oddziaływania mogące wystąpić w przyszłości będą oceniane na poziomie bardziej szczegółowym, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych.

Cele ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Biała koncentrują się na zachowaniu właściwego stanu populacji ptaków oraz ich siedlisk, w szczególności siedlisk leśnych, otwartych i wodno-błotnych, a także na ograniczaniu zagrożeń takich jak fragmentacja siedlisk, presja infrastrukturalna, nadmierna penetracja terenu czy zmiany stosunków wodnych. Plan zadań ochronnych wskazuje również na konieczność uwzględniania wymogów ochrony przyrody w dokumentach planistycznych gmin, w tym w studiach i planach miejscowych, w celu eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla obszaru Natura 2000.

Analiza ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka wskazuje, że dokument ten pozostaje spójny z tymi zaleceniami, gdyż nie przewiduje nowych kierunków urbanizacji w granicach obszaru Natura 2000, a dominującą funkcją pozostaje strefa otwarta, sprzyjająca zachowaniu naturalnych procesów przyrodniczych.

Uwzględniając skalę i charakter ustaleń Planu ogólnego, dominację strefy otwartej, marginalny udział pozostałych stref planistycznych oraz fakt, że ich wyznaczenie wynika z istniejącego zagospodarowania i obowiązujących MPZP, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń Planu ogólnego nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony ani integralność obszaru Natura 2000 Puszcza Biała. Dokument ten zachowuje ciągłość funkcji przyrodniczych, nie prowadzi do zwiększenia presji inwestycyjnej w obrębie obszaru chronionego i tworzy ramy umożliwiające dalsze,

szczególne uwzględnianie wymogów ochrony przyrody na kolejnych etapach planowania przestrzennego.

Rezerwat przyrody „Stawy Osuchowskie” został ustanowiony w celu zachowania cennych ekosystemów wodno-błotnych w dolinie rzeki Tuchelki i obejmuje obszar o powierzchni 48,34 ha wraz z otuliną o powierzchni 194,37 ha, położony na terenie gminy Ostrów Mazowiecka. Zgodnie z zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie rezerwat ma charakter wodny, a przedmiotem ochrony są przede wszystkim biocenozy związane z jeziorami, stawami oraz innymi zbiornikami wodnymi o charakterze mezotroficznym i eutroficznym, a także towarzyszące im siedliska wodno-błotne i zależne od nich procesy przyrodnicze.

Analiza ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka w odniesieniu do rezerwatu „Stawy Osuchowskie” oraz jego otuliny wskazuje, że dominującą formą zagospodarowania tego obszaru jest strefa otwarta SO, obejmująca tereny wód, zieleni naturalnej, lasów oraz rolnictwa z zakazem zabudowy. Strefa ta zajmuje zdecydowaną większość powierzchni rezerwatu i jego otuliny, co pozostaje w pełni zgodne z celem ochrony rezerwatu, polegającym na zachowaniu naturalnych i półnaturalnych ekosystemów wodno-błotnych oraz ograniczeniu presji antropogenicznej. Ustalenia Planu ogólnego w tym zakresie nie przewidują wprowadzania nowych funkcji ani intensyfikacji zagospodarowania, a jedynie porządkują i utrwalają dotychczasowy sposób użytkowania terenu.

W granicach rezerwatu i jego otuliny występują ponadto niewielkie, punktowe fragmenty stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową SZ oraz z zabudową mieszkaniową jednorodzinną SJ. Strefy te zostały wyznaczone w oparciu o istniejące zagospodarowanie oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i mają charakter uzupełniający wobec dominującej strefy otwartej. Ich zasięg przestrzenny jest ograniczony, nie tworzy nowych ciągów urbanizacji ani barier przestrzennych i nie powoduje fragmentacji kluczowych elementów środowiska przyrodniczego rezerwatu, w szczególności układu hydrologicznego doliny rzeki Tuchelki oraz zespołu stawów i terenów podmokłych.

Plan ogólny nie wprowadza nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w obrębie rezerwatu ani jego otuliny, a także nie określa konkretnych

przedsięwzięć inwestycyjnych, które mogłyby prowadzić do bezpośredniej ingerencji w przedmiot ochrony rezerwatu. Dokument ten ma charakter ramowy i stanowi podstawę do dalszych działań planistycznych, które na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy będą podlegały szczegółowej analizie zgodności z przepisami o ochronie przyrody, w tym z zakazami i ograniczeniami obowiązującymi w rezerwacie przyrody oraz jego otulinie.

Uwzględniając cel ochrony rezerwatu „Stawy Osuchowskie”, dominację strefy otwartej w strukturze funkcjonalnej obszaru, marginalny i utrwalaony charakter pozostałych stref planistycznych oraz fakt, że Plan ogólny nie przewiduje nowych kierunków zagospodarowania mogących zwiększyć presję antropogeniczną, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony rezerwatu ani na warunki jego funkcjonowania. Plan ten pozostaje spójny z celem i zasadami ochrony przyrody, a jego ustalenia sprzyjają zachowaniu istniejących walorów przyrodniczych oraz stabilności ekosystemów wodno-błotnych objętych ochroną rezerwatową.

Użytki ekologiczne zlokalizowane na terenie gminy Ostrów Mazowiecka obejmują łącznie dziesięć obiektów, reprezentujących ekosystemy bagienne i torfowiskowe, położone w południowej i południowo-zachodniej części gminy. Są to obszary o wysokiej wrażliwości przyrodniczej, pełniące istotne funkcje retencyjne, siedliskowe i klimatyczne, a ich ochrona ukierunkowana jest na zachowanie naturalnych stosunków wodnych oraz związanej z nimi roślinności i fauny.

Analiza ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka w odniesieniu do użytków ekologicznych wskazuje, że wszystkie te obiekty znajdują się wyłącznie w granicach strefy otwartej SO. Strefa ta obejmuje tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, lasów, zieleni naturalnej oraz wód i stanowi podstawowy instrument ochrony obszarów o cennych walorach przyrodniczych w strukturze planistycznej gminy. Przeznaczenie to sprzyja zachowaniu naturalnych ekosystemów bagiennych i torfowiskowych, eliminując możliwość lokalizacji nowej zabudowy oraz intensywnych form zagospodarowania, które mogłyby prowadzić do ich degradacji.

Plan ogólny nie przewiduje w granicach użytków ekologicznych ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie nowych funkcji mogących powodować istotne przekształcenia terenu, zmianę stosunków wodnych lub wzrost presji antropogenicznej. Ustalenia planu w strefie otwartej w istocie utrwalają dotychczasowy sposób użytkowania tych obszarów i wzmacniają ich funkcję przyrodniczą, co jest zgodne z celem ustanowienia użytków ekologicznych jako formy ochrony przyrody.

Uwzględniając lokalizację użytków ekologicznych wyłącznie w strefie otwartej, brak nowych kierunków zagospodarowania ingerujących w te obszary oraz ramowy charakter Planu ogólnego, należy stwierdzić, że realizacja jego ustaleń nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na użytki ekologiczne występujące na terenie gminy Ostrów Mazowiecka. Plan ogólny zachowuje warunki niezbędne do ochrony ekosystemów bagiennych i torfowiskowych, a ewentualne działania szczegółowe podejmowane na kolejnych etapach planowania przestrzennego będą musiały pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony tych obszarów.

Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Ostrów Mazowiecka mają postać pojedynczych drzew lub niewielkich grup drzew objętych ochroną indywidualną ze względu na ich szczególne walory przyrodnicze, krajobrazowe lub historyczne. Zlokalizowane są one w trzech strefach planistycznych wyznaczonych w Planie ogólnym gminy, tj. w strefie otwartej SO, strefie zieleni i rekreacji SN oraz strefie komunikacyjnej SK.

Ocena zapisów Planu ogólnego w odniesieniu do pomników przyrody wskazuje, że dokument ten nie wprowadza zmian mogących prowadzić do naruszenia ich integralności lub pogorszenia warunków ochrony. W strefie otwartej SO, która obejmuje tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, lasów, zieleni naturalnej i wód, funkcje planistyczne sprzyjają zachowaniu istniejących elementów przyrodniczych, w tym drzew objętych ochroną pomnikową. Utrzymanie tej strefy jako obszaru wolnego od intensywnej zabudowy i przekształceń przestrzennych ogranicza ryzyko bezpośrednich oddziaływań na pomniki przyrody.

W strefie zieleni i rekreacji SN Plan ogólny przewiduje funkcje związane z zielenią urządzoną i rekreacją, które co do zasady są kompatybilne z ochroną drzew i grup drzew o szczególnych wartościach przyrodniczych. Ustalenia tej strefy nie zakładają działań, które mogłyby

prowadzić do likwidacji pomników przyrody, a potencjalna presja użytkowa ma charakter lokalny i możliwy do kontrolowania na etapie szczegółowych rozstrzygnięć planistycznych.

Pomniki przyrody zlokalizowane w strefie komunikacyjnej SK są związane z istniejącą infrastrukturą transportową. Plan ogólny, jako dokument o charakterze ramowym, nie przesądza o realizacji konkretnych inwestycji drogowych ani o ingerencji w istniejący drzewostan. Ewentualne działania inwestycyjne w tej strefie, podejmowane na kolejnych etapach planowania lub realizacji przedsięwzięć, będą podlegały obowiązującym przepisom o ochronie przyrody, w tym szczególnym zasadam ochrony pomników przyrody, co ogranicza możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań.

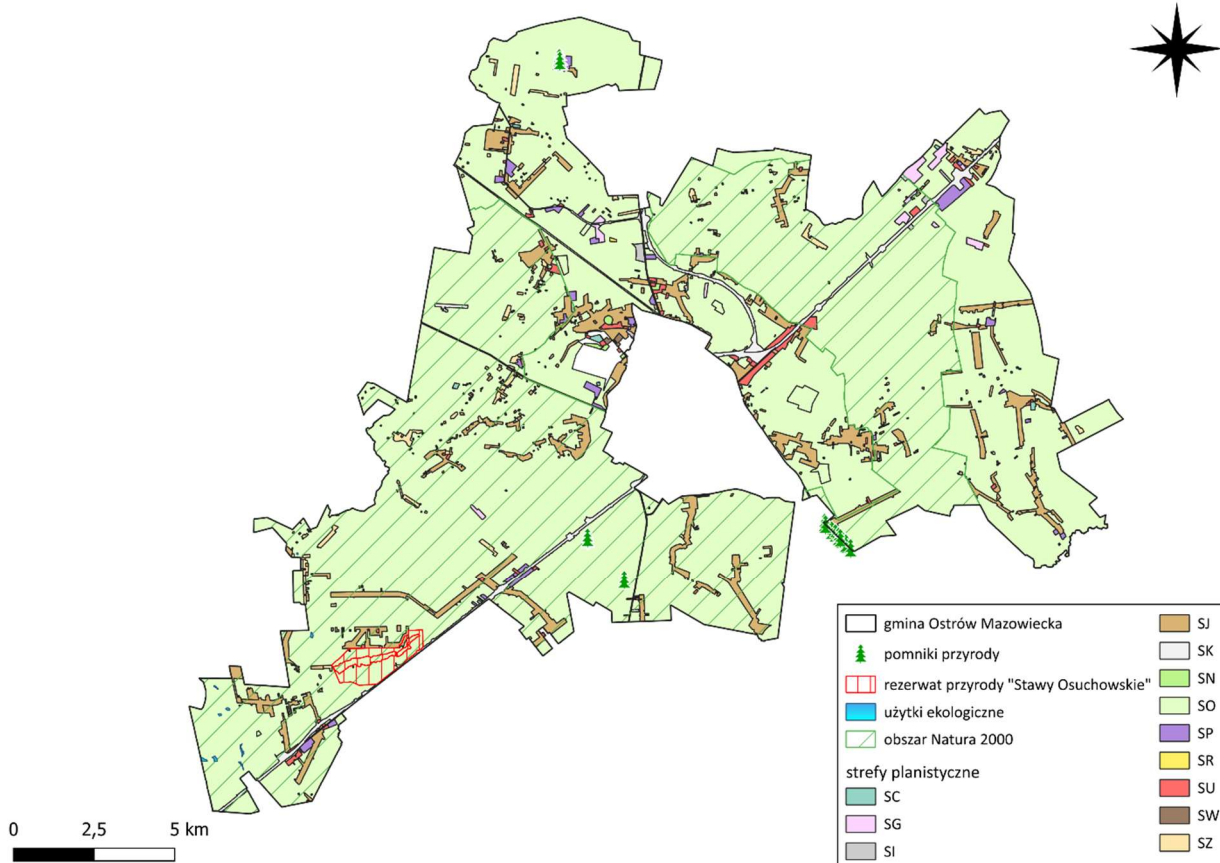
Uwzględniając fakt, że pomniki przyrody mają charakter punktowy, są objęte indywidualną ochroną prawną oraz że Plan ogólny gminy Ostrów Mazowiecka nie wprowadza nowych kierunków zagospodarowania prowadzących do intensyfikacji presji na te obiekty, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń Planu ogólnego nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na pomniki przyrody występujące na terenie gminy. Dokument ten zachowuje ramy umożliwiające ich dalszą ochronę, a ewentualne potencjalne kolizje będą rozstrzygane na etapie bardziej szczegółowych decyzji planistycznych i inwestycyjnych.

W przypadku realizacji jakichkolwiek działań inwestycyjnych w sąsiedztwie roślinności, należy pamiętać, że drzewa oraz krzewy wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu

inwestycyjnego. Prawidłowy rozwój korzeni jest podstawą właściwego wzrostu drzewa, dlatego należy przykładać dużą wagę do minimalizacji negatywnych oddziaływań wpływających właśnie na system korzeniowy. Należy unikać składowania materiałów budowlanych w pobliżu drzew, ponieważ mogłoby to doprowadzić do zmiany poziomu gruntu lub zagęszczenia gleby. Drzewa powinny być również zabezpieczone przed zmianą właściwości chemicznych gleby w wyniku spływu do wód zanieczyszczeń pochodzących z placów budowy. Przed rozpoczęciem działań inwestycyjnych należy rozważyć zastosowanie zabiegów inżynierskich takich jak m.in.:

- Wyznaczenie strefy ochronnej drzew (SOD), która gwarantuje skuteczną ochronę gleby oraz systemu korzeniowego;
- Wykonanie dróg tymczasowych, jeśli nie ma możliwości wyznaczenia SOD lub prace wymagają poruszania się i robót w bliskiej odległości od drzew;
- Wybranie właściwego miejsca składowania materiałów (poza SOD i ogrodzeniem ochronnym drzewa);
- Uwzględnienie właściwej organizacji ruchu na placu budowy, szczególnie w pobliżu drzew.²

² Standardy wykonania i odbioru robót budowlanych na terenach zadrzewionych, dr inż. Marzena Suchocka.

Rysunek 26. Formy ochrony przyrody na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz danych CRFOP

Obszary Uzupełnienia Zabudowy wyznaczone w projekcie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka stanowią instrument porządkujący i umożliwiający realizację zabudowy wyłącznie w ramach istniejącej struktury osadniczej, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ich wyznaczenie jest warunkiem formalnym wydawania decyzji o warunkach zabudowy na terenach nieobjętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy czym w gminie Ostrów Mazowiecka MPZP obejmują całą jej powierzchnię, a Obszary Uzupełnienia Zabudowy pełnią przede wszystkim funkcję porządkującą i dostosowującą granice potencjalnego rozwoju do rzeczywistych uwarunkowań przestrzennych.

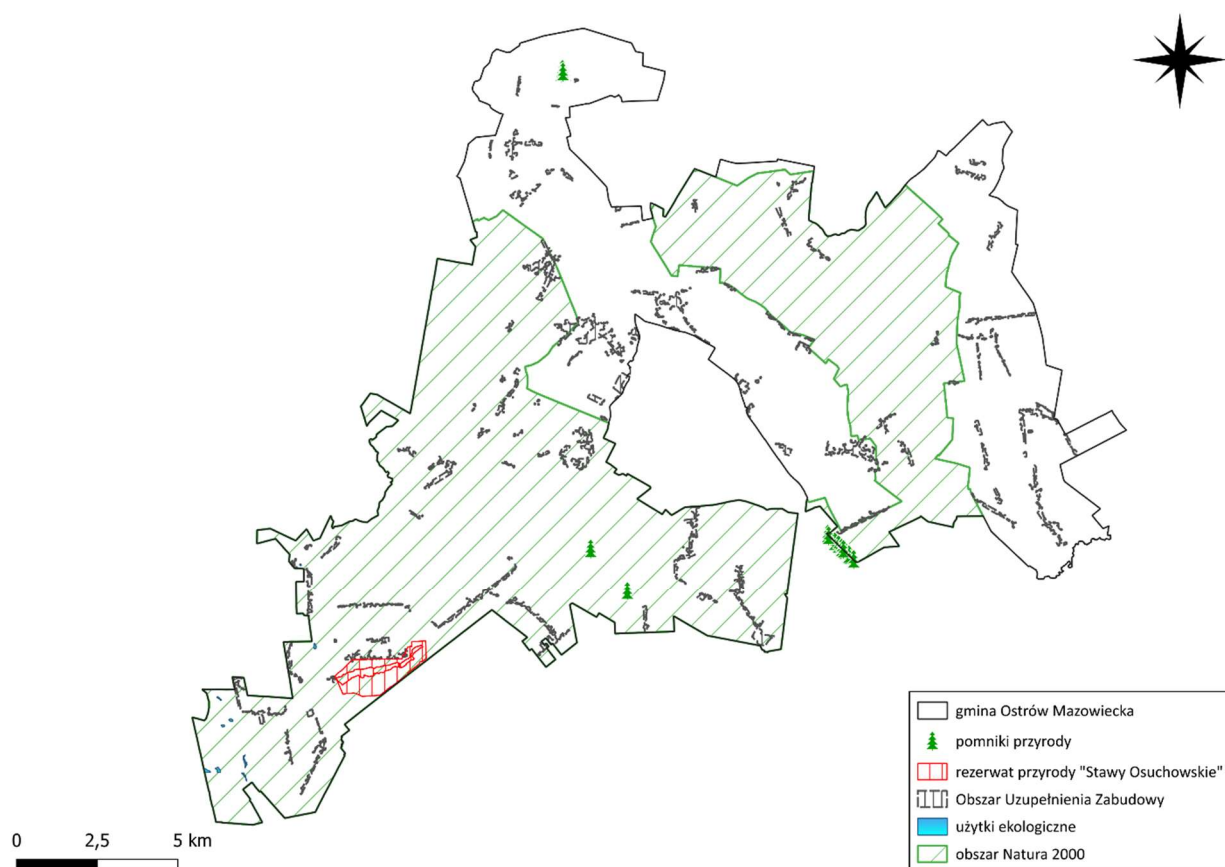
Wyznaczenie oraz rozszerzenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy zostało poprzedzone analizami funkcjonalno-przestrzennymi i przeprowadzone zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie wyznaczania obszaru uzupełniania zabudowy w planie ogólnym gminy. Rozszerzenia granic tych obszarów miały charakter techniczny i porządkujący, polegający na dostosowaniu

ich do geometrii działek ewidencyjnych, wypełnieniu luk w istniejącej zabudowie oraz włączeniu nieruchomości bezpośrednio sąsiadujących z już wyznaczonymi obszarami. Zmiany te nie doprowadziły do powstania nowych, izolowanych pól zabudowy ani do ekspansji zabudowy na tereny dotychczas niezurbanizowane, a powiększona powierzchnia Obszarów Uzupełnienia Zabudowy, wynosząca łącznie około 196,5 ha, pozostaje funkcjonalnie i przestrzennie związana z istniejącą strukturą osadniczą.

Analiza przestrzenna wykazuje, że Obszary Uzupełnienia Zabudowy nie obejmują swym zasięgiem użytków ekologicznych ani pomników przyrody. Tym samym nie występuje ryzyko bezpośredniego oddziaływania planowanej możliwości uzupełniania zabudowy na te formy ochrony przyrody, które zachowują pełną integralność przestrzenną i funkcjonalną. Brak nakładania się Obszarów Uzupełnienia Zabudowy z użytkami ekologicznymi i pomnikami przyrody eliminuje możliwość ich przekształcenia, degradacji siedlisk czy naruszenia warunków ochrony wynikających z przepisów o ochronie przyrody.

Obszary Uzupełnienia Zabudowy w bardzo niewielkim stopniu obejmują natomiast otulinę rezerwatu przyrody „Stawy Osuchowskie” oraz znajdują się również w granicach obszaru Natura 2000. W tych przypadkach istotne znaczenie ma fakt, że Obszary Uzupełnienia Zabudowy nie stanowią samodzielnego przeznaczenia terenu ani nie przesądzą o realizacji konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, a jedynie wskazują obszary, na których możliwe jest uzupełnianie istniejącej zabudowy zgodnie z obowiązującymi przepisami. Potencjalne inwestycje realizowane w tych granicach będą każdorazowo podlegały ustaleniom miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub procedurze wydawania decyzji o warunkach zabudowy, w ramach których obowiązuje weryfikacja zgodności zamierzeń inwestycyjnych z przepisami dotyczącymi ochrony rezerwatu przyrody, jego otuliny oraz obszaru Natura 2000.

Uwzględniając skalę i charakter wyznaczonych Obszarów Uzupełnienia Zabudowy, ich ścisłe powiązanie z istniejącą strukturą urbanistyczną, brak ingerencji w użytki ekologiczne i pomniki przyrody oraz marginalny i pośredni zasięg w odniesieniu do otuliny rezerwatu i obszaru Natura 2000, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń Planu ogólnego w zakresie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Ostrów Mazowiecka. Plan ogólny zachowuje nadrzędną rolę obowiązujących form ochrony przyrody i zapewnia, że ewentualne zagospodarowanie tych obszarów będzie możliwe wyłącznie z poszanowaniem przepisów odrębnych oraz celów ochrony środowiska.

Rysunek 27. Formy ochrony przyrody na tle Obszarów Uzupełnienia Zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz danych CRFOP

Plan ogólny gminy Ostrów Mazowiecka przewiduje możliwość lokalizacji biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych w ramach profili dodatkowych

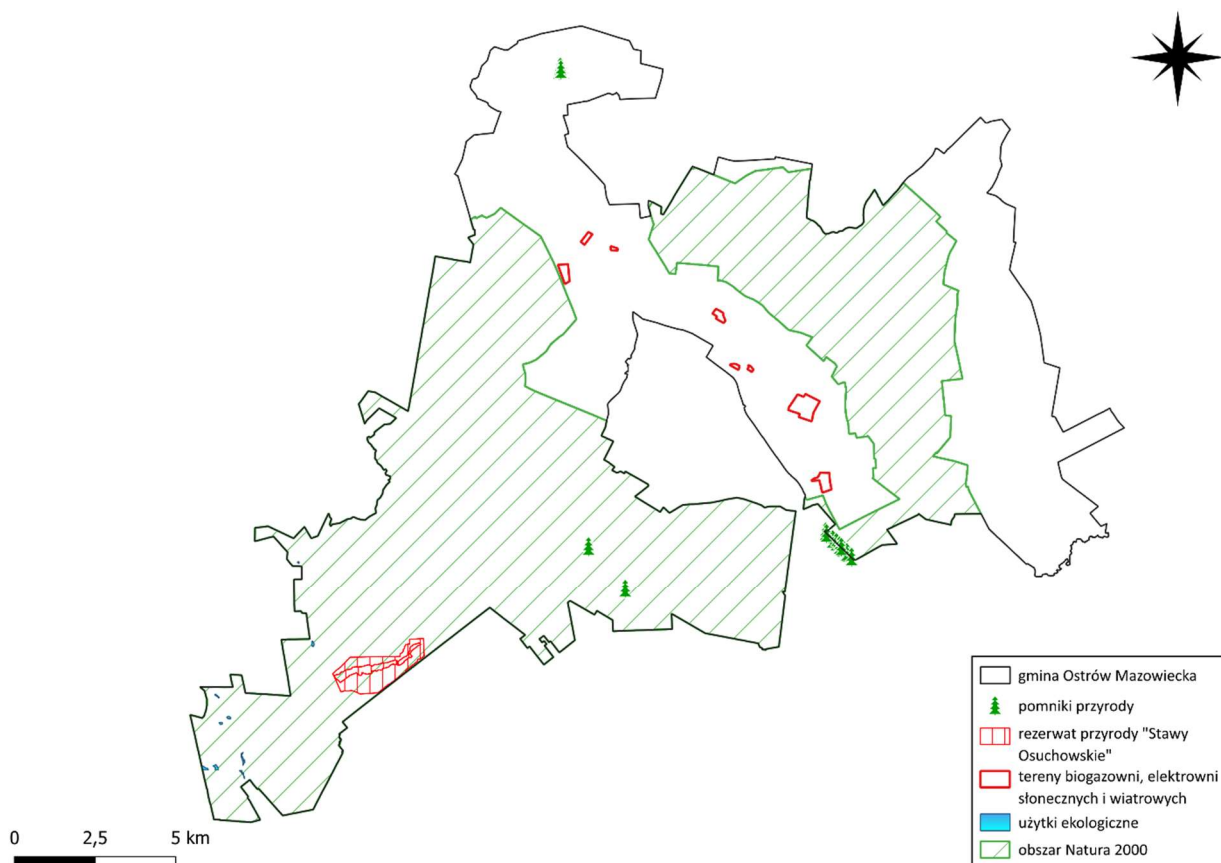
wyznaczonych stref planistycznych. Analiza przestrzenna wykazuje, że tereny te zostały zlokalizowane poza zasięgiem form ochrony przyrody występujących na

terenie gminy, w tym poza granicami obszaru Natura 2000, rezerwatu przyrody „Stawy Osuchowskie” wraz z jego otuliną, użytków ekologicznych oraz poza lokalizacjami pomników przyrody. Tym samym wyklucza się wystąpienie bezpośrednich oddziaływań na przedmioty i cele ochrony tych obszarów.

W kontekście oddziaływań pośrednich należy wskazać, że rozwój odnawialnych źródeł energii, w szczególności biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych, może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię wytwarzaną z paliw kopalnych oraz ograniczenie niskiej emisji związanej z indywidualnymi źródłami ciepła. Poprawa jakości powietrza ma znaczenie nie tylko w skali lokalnej i regionalnej, lecz także w odniesieniu do obszarów cennych przyrodniczo, dla których obniżenie poziomu

zanieczyszczeń atmosferycznych stanowi czynnik sprzyjający zachowaniu właściwego stanu siedlisk oraz warunków bytowania gatunków chronionych.

W tym ujęciu ustalenia Planu ogólnego dopuszczające lokalizację odnawialnych źródeł energii poza obszarami objętymi ochroną przyrody mogą generować pośredni, pozytywny wpływ na formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Ostrów Mazowiecka, poprzez poprawę jakości powietrza i ograniczenie presji związanej z emisją zanieczyszczeń. Biorąc pod uwagę brak bezpośrednich kolizji przestrzennych oraz potencjalne korzyści środowiskowe, należy stwierdzić, że realizacja tych ustaleń Planu ogólnego nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na formy ochrony przyrody, a w ujęciu pośrednim może sprzyjać poprawie warunków ich funkcjonowania.

Rysunek 28. Formy ochrony przyrody na tle stref z terenami biogazowni, elektrowni słonecznych i wiatrowych w profilu dodatkowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka oraz danych CRFOP

7.3. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne

Przez teren gminy Ostrów Mazowiecka przebiegają trzy korytarze ekologiczne wyznaczone w roku 2005: Puszcza Biała (GKPnC-1), Dolina Omulwi Północno-Wschodni (GKPnC-5B) oraz Puszcza Biała-Puszcza Białowieska (GKPnC-1A). Zgodnie z Mapą korytarzy ekologicznych z 2012 roku, przez teren gminy Ostrów Mazowiecka przebiegają trzy korytarze ekologiczne: Puszcza Biała (GKPnC-1), Czerwony Bór (GKPnC-5A) oraz Lasy Mielnickie-Puszcza Biała (GKPnC-1A).

Korytarze ekologiczne zidentyfikowane na terenie gminy Ostrów Mazowiecka, zgodnie z opracowaniami z 2005 i 2012 roku, obejmują rozległe obszary powiązań przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym, w tym przede wszystkim korytarz związany z kompleksem leśnym Puszczy Białej oraz z dolinami cieków i obszarami otwartymi w południowej i wschodniej części gminy. Korytarze te w znacznej części pokrywają się przestrzennie z obszarami o dominującej funkcji przyrodniczej, w tym z obszarem Natura 2000 Puszcza Biała oraz terenami strefy otwartej SO.

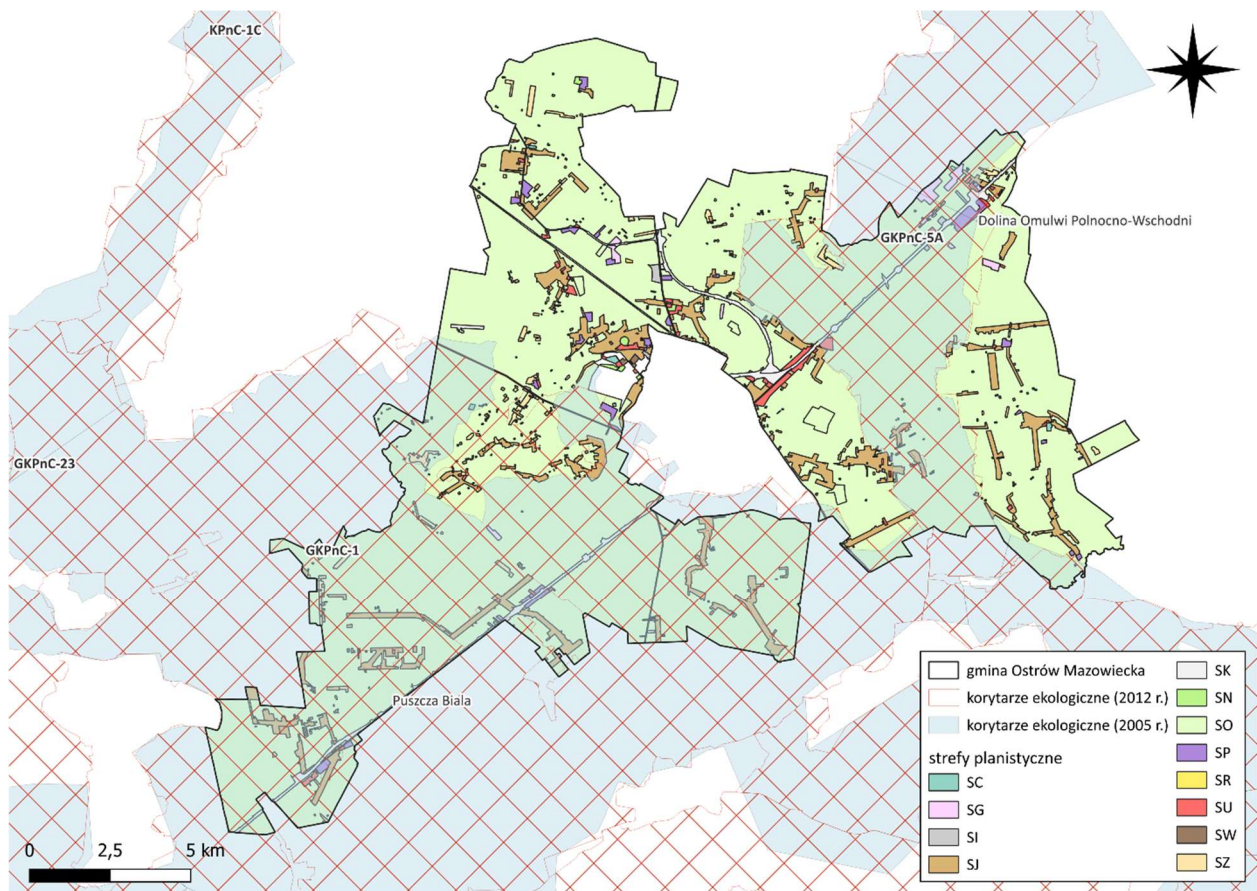
Analiza ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka wskazuje, że w obrębie korytarzy ekologicznych dominują strefy otwarte SO oraz strefy zieleni i rekreacji SN, które z założenia sprzyjają zachowaniu ciągłości przestrzennej środowiska przyrodniczego. Strefy te obejmują tereny lasów, zieleni naturalnej, wód oraz rolnictwa z zakazem zabudowy, a także obszary zieleni urządzonej o ograniczonym stopniu przekształcenia. Takie przeznaczenie terenu jest zasadniczo zgodne z funkcją korytarzy ekologicznych, polegającą na umożliwieniu migracji gatunków oraz utrzymaniu powiązań pomiędzy kluczowymi obszarami przyrodniczymi.

Pozostałe strefy planistyczne, w tym strefy zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej, gospodarczej oraz infrastrukturalnej, występują w obrębie korytarzy

ekologicznych jedynie punktowo i w ograniczonym zakresie. Ich lokalizacja wynika z istniejącego zagospodarowania terenu oraz ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny nie wprowadza nowych, rozległych terenów przeznaczonych pod zabudowę lub infrastrukturę w obrębie korytarzy ekologicznych, a jego ustalenia w przeważającej mierze utrwalają dotychczasowy stan zagospodarowania i sposób użytkowania przestrzeni.

Istotne znaczenie ma również fakt, że Plan ogólny ma charakter dokumentu ramowego i nie przesądza o realizacji konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, które mogłyby prowadzić do fizycznego przerwania ciągłości korytarzy ekologicznych. Ewentualne inwestycje realizowane w przyszłości będą podlegały szczegółowym ustaleniom miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub procedurze wydawania decyzji o warunkach zabudowy, w ramach których możliwe jest uwzględnienie wymogów ochrony ciągłości ekologicznej, w tym konieczności zachowania przejść dla zwierząt, ograniczania barier przestrzennych oraz minimalizowania oddziaływań liniowych.

Uwzględniając dominujący udział stref o funkcjach przyrodniczych w obrębie korytarzy ekologicznych, brak nowych kierunków intensywnej urbanizacji w tych obszarach oraz kontynuacyjny charakter ustaleń Planu ogólnego, należy stwierdzić, że wprowadzenie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych. Plan ten zachowuje podstawowe warunki ciągłości przestrzennej środowiska przyrodniczego, a w ujęciu długofalowym sprzyja utrzymaniu powiązań ekologicznych pomiędzy kluczowymi obszarami przyrodniczymi na terenie gminy i w jej otoczeniu.

Rysunek 29. Korytarze ekologiczne z 2005 i 2012 roku na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka i Mapy korytarzy ekologicznych

Obszary Uzupełnienia Zabudowy wyznaczone w Planie ogólnym gminy Ostrów Mazowiecka w niewielkim zakresie wkraczają w zasięg korytarzy ekologicznych. Ich lokalizacja jest jednak ściśle związana z istniejącymi strukturami osadniczymi i komunikacyjnymi, a nie z obszarami o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania systemu powiązań przyrodniczych. Wyznaczenie tych obszarów nie prowadzi do otwierania nowych terenów pod zabudowę ani do tworzenia nowych barier przestrzennych, lecz koncentruje się na umożliwieniu uzupełniania zabudowy w ramach już przekształconych fragmentów krajobrazu.

Istotnym elementem oceny jest fakt, że Obszary Uzupełnienia Zabudowy mają charakter planistyczny i formalno-prawny, a nie inwestycyjny. Samo ich wskazanie nie oznacza realizacji zabudowy w całym ich zasięgu, lecz jedynie określa potencjalną możliwość jej uzupełniania, uzależnioną od dalszych rozstrzygnięć

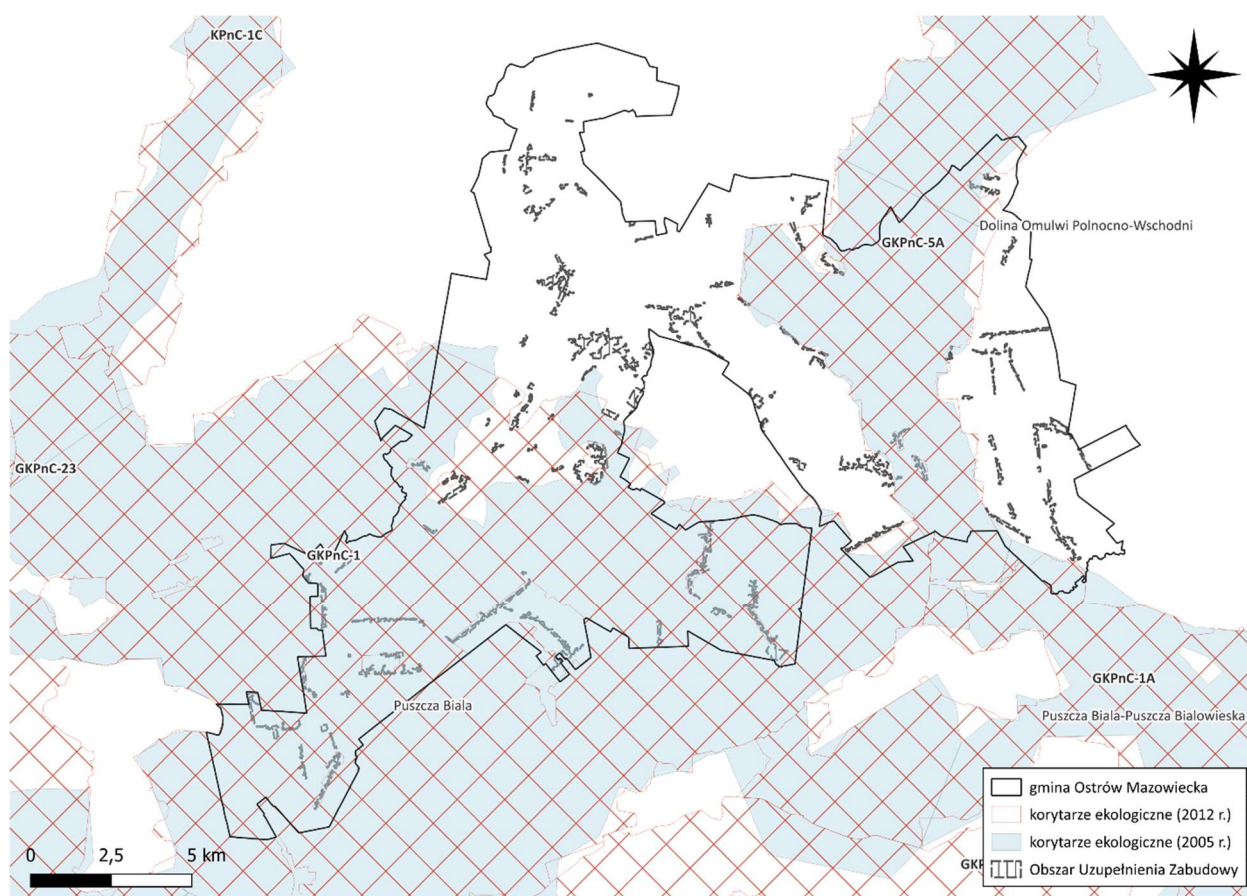
planistycznych oraz spełnienia wymogów wynikających z przepisów odrębnych. W praktyce oznacza to, że ewentualne przedsięwzięcia lokalizowane w granicach Obszarów Uzupełnienia Zabudowy będą realizowane w otoczeniu już istniejących barier i przekształceń, a ich wpływ na drożność korytarzy ekologicznych będzie ograniczony.

Analiza przestrzenna wskazuje również, że główne osie korytarzy ekologicznych, w szczególności związane z Puszczą Białą oraz z dolinami rzek i cieków, pozostają poza zasadniczym zasięgiem Obszarów Uzupełnienia Zabudowy lub są z nimi styczne jedynie punktowo. Nie dochodzi zatem do przecięcia korytarzy w ich niewrażliwych odcinkach ani do ich zwężenia w sposób mogący istotnie ograniczyć możliwość migracji gatunków. Wprowadzenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy nie zmienia również istniejących warunków użytkowania

terenów rolnych i leśnych, które stanowią podstawę funkcjonowania korytarzy ekologicznych.

Biorąc pod uwagę skalę ingerencji, jej lokalizację w obrębie już przekształconych fragmentów przestrzeni oraz brak wpływu na kluczowe elementy strukturalne korytarzy ekologicznych, należy stwierdzić, że wprowadzenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy

w Planie ogólnym gminy Ostrów Mazowiecka nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych. Ustalenia te nie naruszają ciągłości powiązań przyrodniczych i nie ograniczają w sposób istotny możliwości migracji organizmów, zachowując spójność lokalnego systemu przyrodniczego z układem regionalnym.

Rysunek 30. Obszary Uzupełnienia Zabudowy na tle korytarzy ekologicznych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka i Mapy korytarzy ekologicznych

Plan ogólny gminy Ostrów Mazowiecka dopuszcza lokalizację biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych w ramach profili dodatkowych wyznaczonych 8 stref planistycznych. Z przeprowadzonej analizy przestrzennej, przedstawionej na załączonej mapie, wynika, że obszary te zostały zaplanowane poza granicami korytarzy ekologicznych wskazanych w opracowaniach z 2005 i 2012 roku. Oznacza to, że planowane funkcje nie wkraczają w strefy pełniące

kluczową rolę w zapewnieniu ciągłości powiązań przyrodniczych na terenie gminy i w jej otoczeniu.

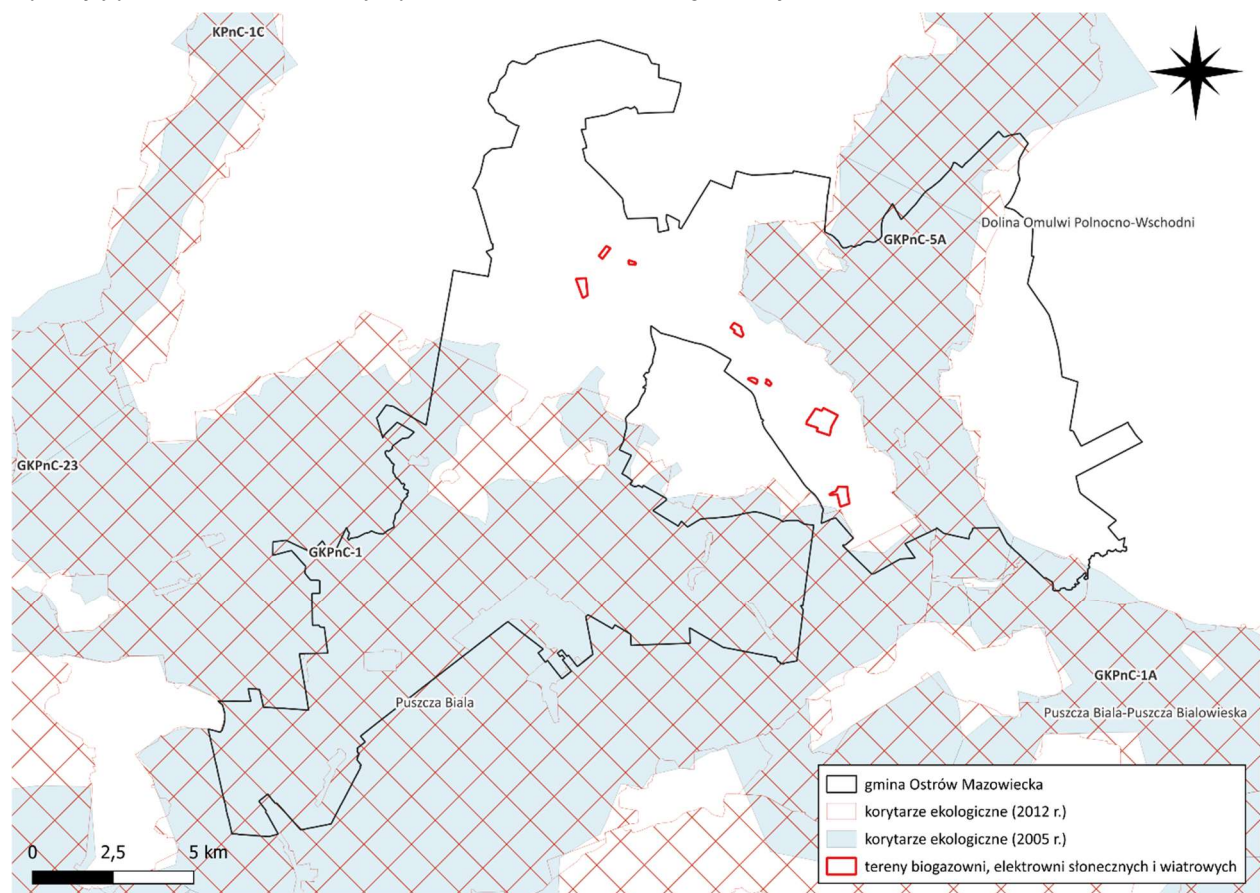
Lokalizacja stref z profilami dodatkowymi poza korytarzami ekologicznymi eliminuje ryzyko bezpośredniego naruszenia drożności tych korytarzy, ich zwężenia lub przerywania ciągłości przestrzennej. Nie dochodzi tym samym do ograniczenia możliwości migracji organizmów ani do zaburzenia powiązań pomiędzy głównymi kompleksami przyrodniczymi,

w szczególności związanymi z Puszcą Białą oraz dolinami cieków wodnych. Zachowana zostaje ciągłość obszarów o dominujących funkcjach przyrodniczych, które stanowią podstawę funkcjonowania systemu korytarzy ekologicznych.

Należy również podkreślić, że ustalenia Planu ogólnego w zakresie odnawialnych źródeł energii mają charakter ramowy i nie przesądzają o realizacji konkretnych inwestycji ani o ich dokładnej lokalizacji w terenie. Ewentualne przedsięwzięcia będą wymagały dalszych rozstrzygnięć planistycznych oraz spełnienia wymogów wynikających z przepisów odrębnych, co dodatkowo

ogranicza ryzyko niekontrolowanego oddziaływania na elementy systemu przyrodniczego.

Uwzględniając brak przestrzennej kolizji planowanych stref z korytarzami ekologicznymi oraz charakter ustaleń Planu ogólnego, należy stwierdzić, że dopuszczenie profili dodatkowych obejmujących biogazownie, elektrownie wiatrowe i słoneczne nie spowoduje negatywnego wpływu na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych w gminie Ostrów Mazowiecka. Ustalenia te pozostają neutralne wobec systemu powiązań przyrodniczych i nie ograniczają jego roli w skali lokalnej i regionalnej.

Rysunek 31. Strefy planistyczne z terenami dla biogazowni, elektrowni słonecznych i wiatrowych na tle korytarzy ekologicznych w gminie Ostrów Mazowiecka

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka i Mapy korytarzy ekologicznych

7.4. Oddziaływanie na ludzi

Wprowadzenie planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka, obejmującego wyznaczenie stref planistycznych oraz obszarów uzupełnienia zabudowy, stanowi istotny element kształtowania warunków życia mieszkańców w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Plan ogólny, jako akt prawa miejscowego, w sposób wiążący określa ramy dalszego rozwoju przestrzennego gminy, co ma bezpośrednie przełożenie na jakość środowiska zamieszkania, zdrowie ludzi, dostępność usług publicznych oraz bezpieczeństwo funkcjonalne i przestrzenne.

Wyznaczenie stref planistycznych w oparciu o istniejące zagospodarowanie terenu oraz obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ogranicza ryzyko wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z nagłymi i niekontrolowanymi zmianami funkcji terenu. Z punktu widzenia mieszkańców oznacza to stabilizację warunków życia oraz ograniczenie potencjalnych konfliktów przestrzennych, w szczególności pomiędzy funkcją mieszkaniową a funkcjami usługowymi, gospodarczymi czy infrastrukturalnymi. W kontekście strategicznej oceny należy wskazać, że oddziaływania planu ogólnego na ludzi mają w przeważającej mierze charakter pośredni i długoterminowy, wynikający z kształtowania struktury przestrzennej oraz zasad lokalizacji poszczególnych funkcji.

Istotnym aspektem oddziaływania planu ogólnego na mieszkańców jest wpływ na stan środowiska atmosferycznego i warunki aerosanitarnie. Zachowanie rozległych stref otwartych oraz stref zieleni i rekreacji sprzyja utrzymaniu prawidłowych warunków przewietrzania gminy, ograniczając możliwość kumulacji zanieczyszczeń powietrza w obrębie terenów zabudowanych. Ma to szczególne znaczenie w kontekście ochrony zdrowia mieszkańców, zwłaszcza osób starszych, dzieci oraz osób z chorobami układu oddechowego. Oddziaływania te należy ocenić jako pozytywne, długoterminowe i skumulowane z innymi działaniami proekologicznymi realizowanymi na terenie gminy.

W ramach wyznaczonych stref planistycznych dopuszczono profile dodatkowe obejmujące lokalizację odnawialnych źródeł energii, w tym biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych. Rozwiązanie to ma istotne znaczenie, gdyż przyczynia się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza oraz gazów cieplarnianych, a tym samym do poprawy jakości powietrza, którym oddychają mieszkańcy. Oddziaływanie to ma charakter pośredni, długoterminowy i pozytywny, a jego znaczenie wzrasta w kontekście adaptacji do zmian klimatu oraz realizacji celów polityki klimatyczno-energetycznej. Rozwój OZE wpływa również na poprawę bezpieczeństwa energetycznego gminy, co pośrednio przekłada się na stabilność ekonomiczną gospodarstw domowych oraz ograniczenie ryzyka ubóstwa energetycznego.

Plan ogólny oddziałuje na mieszkańców także poprzez regulację zasad zagospodarowania terenów w zakresie intensywności zabudowy, wysokości obiektów oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. Wprowadzenie tych standardów urbanistycznych sprzyja ograniczaniu nadmiernej presji inwestycyjnej, poprawie warunków mikroklimatycznych oraz zmniejszeniu zjawisk takich jak przegrzewanie się terenów zabudowanych czy wzrost spływu powierzchniowego wód opadowych. Z punktu widzenia Prognozy są to oddziaływania pośrednie, pozytywne i długofalowe, wpływające na komfort życia mieszkańców oraz ich bezpieczeństwo w kontekście coraz częstszych zjawisk ekstremalnych, takich jak fale upałów czy intensywne opady.

Wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy ma szczególne znaczenie dla oceny oddziaływań planu ogólnego na ludzi. OUZ koncentrują nową zabudowę w obrębie istniejących struktur osadniczych, co ogranicza rozpraszanie zabudowy oraz presję na tereny otwarte i przyrodniczo cenne. Dla mieszkańców oznacza to bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, poprawę dostępności usług publicznych oraz ograniczenie kosztów związanych z rozbudową sieci drogowej i infrastruktury technicznej. Takie rozwiązanie zmniejsza skalę potencjalnych negatywnych oddziaływań na

środowisko, a jednocześnie przynosi pośrednie korzyści społeczne i zdrowotne.

Oddziaływania OUZ na mieszkańców mają w większości charakter lokalny i umiarkowany. Mogą one wiązać się z czasowym wzrostem uciążliwości w okresie realizacji zabudowy, takich jak hałas, zapylenie czy zwiększony ruch pojazdów, jednak są to oddziaływania krótkoterminowe i odwracalne. W dłuższej perspektywie koncentracja zabudowy sprzyja poprawie ładu przestrzennego, estetyki krajobrazu oraz funkcjonowania lokalnych społeczności, co należy ocenić jako oddziaływanie pozytywne i trwałe.

W kontekście zdrowia ludzi istotne jest również to, że plan ogólny nie przewiduje lokalizacji nowych funkcji mogących powodować znaczące zagrożenia dla zdrowia mieszkańców w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych. Przewidziane rozwiązania przestrzenne ograniczają możliwość wystąpienia

konfliktów środowiskowych związanych z hałasem, emisją zanieczyszczeń czy oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Tym samym wpływ planu ogólnego na zdrowie ludzi należy ocenić jako neutralny do pozytywnego.

Wprowadzenie planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka będzie wywierać na mieszkańców wpływ w przeważającej mierze pozytywny. Oddziaływania negatywne mają charakter ograniczony, lokalny i krótkoterminowy, natomiast oddziaływania pozytywne są długofalowe, skumulowane i związane z poprawą jakości środowiska, warunków zdrowotnych, bezpieczeństwa energetycznego oraz ładu przestrzennego. Przyjęte rozwiązania wpisują się w cele zrównoważonego rozwoju oraz adaptacji do zmian klimatu, co w perspektywie długoterminowej sprzyja poprawie jakości życia mieszkańców gminy.

7.5. Oddziaływanie na wody

Wprowadzenie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka należy rozpatrywać w kontekście istniejących uwarunkowań hydrologicznych i hydrogeologicznych oraz aktualnego stanu wód powierzchniowych i podziemnych występujących na terenie gminy. Obszar ten położony jest w dorzeczu Wisły, w zasięgu regionów wodnych Narwi i Bugu, a jego sieć hydrograficzna opiera się na rzekach Brok i Bug, mniejszych ciekach nizinnych, takich jak Tuchelka i Trzcianka, oraz licznych rowach melioracyjnych. Doliny cieków i obniżenia terenu wypełnione są glebami organicznymi, torfowiskami i użytkami zielonymi, które pełnią istotną funkcję retencyjną i filtracyjną, wpływając na stabilizację odpływu oraz jakość wód.

Jednolite części wód powierzchniowych zlokalizowane na obszarze gminy charakteryzują się w większości umiarkowanym lub słabym stanem ekologicznym i zostały zakwalifikowane jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, głównie na skutek presji hydromorfologicznych oraz zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego. W tym kontekście szczególnie istotne znaczenie ma sposób zagospodarowania zlewni oraz skala uszczelnienia powierzchni. Plan ogólny, jako dokument o charakterze ramowym, nie lokalizuje konkretnych inwestycji, lecz porządkuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy,

co pozwala na ocenę jego wpływu na wody przede wszystkim w ujęciu pośrednim i długofalowym.

Wyznaczone w Planie ogólnym strefy planistyczne w przeważającej części obejmują tereny o dominujących funkcjach przyrodniczych, rolniczych i leśnych, w tym strefę otwartą oraz strefy zieleni. Utrzymanie tych funkcji sprzyja zachowaniu naturalnych procesów infiltracji wód opadowych, ograniczaniu spływu powierzchniowego oraz podtrzymywaniu lokalnej retencji. Jednocześnie strefy zabudowy mieszkaniowej, usługowej i wielofunkcyjnej zostały wyznaczone głównie w oparciu o istniejące zagospodarowanie oraz ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co oznacza brak gwałtownej ekspansji zabudowy na tereny dotychczas niezurbanizowane, w tym na obszary dolin rzecznych i terenów podmokłych.

Obszary Uzupełnienia Zabudowy pełnią funkcję porządkującą i umożliwiają realizację zabudowy w ramach istniejących struktur osadniczych, bez tworzenia nowych, rozproszonych pól zabudowy. Ich wyznaczenie nie obejmuje użytków ekologicznych ani obszarów o kluczowym znaczeniu dla ochrony zasobów wodnych, a potencjalny rozwój zabudowy w ich granicach będzie miał charakter punktowy i stopniowy. W efekcie możliwe oddziaływania na wody powierzchniowe, takie jak lokalny wzrost spływu opadowego czy obciążenie

systemów odwodnienia, będą ograniczone przestrzennie i możliwe do zminimalizowania poprzez stosowanie rozwiązań opartych na retencji i infiltracji wód opadowych.

W zakresie wód podziemnych istotne znaczenie ma występowanie czwartorzędowych poziomów wodonośnych, charakteryzujących się dobrym stanem ilościowym i chemicznym oraz obecność Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 „Subniecka Warszawska” w zachodniej części gminy. Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji funkcji mogących stanowić istotne zagrożenie dla tych zasobów, a zachowanie znacznego udziału terenów biologicznie czynnych sprzyja utrzymaniu naturalnych procesów zasilania wód podziemnych. Przy założeniu stosowania obowiązujących przepisów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej nie przewiduje się pogorszenia stanu jednolitych części wód podziemnych.

Tereny przeznaczone pod lokalizację odnawialnych źródeł energii zostały zaplanowane poza obszarami szczególnie wrażliwymi hydrologicznie oraz poza bezpośrednim sąsiedztwem cieków i zbiorników wodnych. Z tego względu ich bezpośredni wpływ na wody powierzchniowe i podziemne należy ocenić jako nieznaczny. W dłuższej perspektywie rozwój

odnawialnych źródeł energii może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a tym samym do zmniejszenia depozycji substancji szkodliwych do wód, co należy ocenić jako oddziaływanie pośrednio korzystne.

Plan ogólny nie wprowadza ustaleń mogących zwiększyć ryzyko powodziowe, a zgodnie z dostępnymi analizami teren gminy nie jest objęty obszarami o istotnym ryzyku powodziowym. Zachowanie dolin rzecznych oraz terenów otwartych wolnych od intensywnej zabudowy sprzyja utrzymaniu naturalnych zdolności retencyjnych zlewni i ogranicza ryzyko lokalnych podtopień.

Uwzględniając zakres i charakter ustaleń Planu ogólnego, należy stwierdzić, że jego wprowadzenie nie spowoduje znaczącego pogorszenia stanu wód powierzchniowych ani podziemnych na terenie gminy Ostrów Mazowiecka. Plan zachowuje istniejące uwarunkowania hydrologiczne, nie intensyfikuje presji na system wodny w skali przestrzennej i stwarza ramy dla bardziej uporządkowanego, zrównoważonego zagospodarowania przestrzeni, co w dłuższej perspektywie może sprzyjać poprawie odporności hydrologicznej gminy oraz realizacji celów środowiskowych określonych dla jednolitych części wód.

7.6. Oddziaływanie na powietrze

Wprowadzenie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka należy rozpatrywać w kontekście aktualnego stanu jakości powietrza w strefie mazowieckiej oraz lokalnych uwarunkowań emisyjnych charakterystycznych dla obszarów wiejskich i podmiejskich. Gmina Ostrów Mazowiecka znajduje się w strefie mazowieckiej, dla której w rocznej ocenie jakości powietrza za 2024 r. stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz przekroczenia poziomu celu długoterminowego dla ozonu, przy jednoczesnym spełnieniu dopuszczalnych poziomów dla większości pozostałych zanieczyszczeń, w tym pyłów PM₁₀ i PM_{2,5}, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki oraz metali ciężkich. Źródła zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy mają przede wszystkim charakter powierzchniowy i liniowy i są związane z indywidualnymi systemami ogrzewania opartymi na paliwach stałych, działalnością rolniczą oraz ruchem drogowym.

Plan ogólny, jako akt prawa miejscowego o charakterze ramowym, nie determinuje lokalizacji konkretnych przedsięwzięć ani technologii grzewczych, lecz wyznacza strefy planistyczne oraz standardy urbanistyczne, które pośrednio wpływają na kształtowanie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wyznaczenie stref zabudowy mieszkaniowej, usługowej i wielofunkcyjnej w przeważającej mierze opiera się na istniejącej strukturze osadniczej oraz ustaleniach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co oznacza, że Plan ogólny nie inicjuje gwałtownej ekspansji zabudowy ani skokowego wzrostu liczby nowych źródeł emisji. Rozwój zabudowy ma charakter uzupełniający i kontynuacyjny, co ogranicza ryzyko istotnego pogorszenia jakości powietrza w skali gminy.

Istotnym elementem Planu ogólnego jest zachowanie rozległych obszarów strefy otwartej oraz stref zieleni i rekreacji, obejmujących tereny leśne, rolnicze, zieleni naturalnej i wód. Obszary te pełnią funkcję buforową

i klimatyczną, sprzyjając rozpraszaniu zanieczyszczeń, poprawie lokalnych warunków przewietrzania oraz ograniczaniu kumulacji pyłów i gazów, zwłaszcza w okresach niekorzystnych warunków meteorologicznych. Utrzymanie i ochrona tych terenów należy ocenić jako czynnik stabilizujący i pośrednio korzystny dla jakości powietrza.

Wyznaczenie Obszarów Uzupelnienia Zabudowy umożliwia realizację zabudowy w obrębie istniejących struktur urbanistycznych, co sprzyja bardziej zwartemu kształtowaniu osadnictwa i ogranicza rozpraszanie zabudowy na terenach otwartych. Taki model rozwoju przestrzennego może w dłuższej perspektywie ograniczać wzrost emisji liniowej związanej z transportem oraz sprzyjać efektywniejszemu wykorzystaniu infrastruktury technicznej, w tym sieci ciepłowniczych i gazowych, co ma znaczenie w kontekście redukcji niskiej emisji, będącej głównym problemem jakości powietrza na terenie gminy.

Plan ogólny dopuszcza również lokalizację odnawialnych źródeł energii, w tym biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych, w ramach profili dodatkowych wyznaczonych stref planistycznych. Rozwój tego typu instalacji, zlokalizowanych poza obszarami chronionymi i terenami zwartej zabudowy, może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię wytwarzaną z paliw kopalnych oraz stopniowe wypieranie indywidualnych źródeł ogrzewania opartych na paliwach

stałych. W tym ujęciu ustalenia Planu ogólnego w zakresie OZE należy ocenić jako potencjalnie korzystne dla jakości powietrza w skali lokalnej i regionalnej.

Należy również podkreślić, że realizacja ustaleń Planu ogólnego będzie odbywać się w warunkach obowiązywania programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych przyjętych dla strefy mazowieckiej, których celem jest redukcja stężeń benzo(a)pirenu, pyłów zawieszonych oraz innych substancji problemowych. Dokumenty te nakładają określone obowiązki i kierunki działań na jednostki samorządu terytorialnego oraz inwestorów, co dodatkowo ogranicza ryzyko pogorszenia jakości powietrza w wyniku realizacji ustaleń planistycznych.

Uwzględniając charakter i skalę ustaleń Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka, dominujący udział terenów otwartych i zieleni, kontynuacyjny model rozwoju zabudowy oraz dopuszczenie rozwoju odnawialnych źródeł energii, należy stwierdzić, że wprowadzenie Planu ogólnego nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza. W dłuższej perspektywie ustalenia planu mogą sprzyjać stopniowej poprawie stanu aerosanitarnego gminy, w szczególności poprzez ograniczanie niskiej emisji i wspieranie transformacji energetycznej, co ma istotne znaczenie w kontekście zidentyfikowanych przekroczeń benzo(a)pirenu i ozonu.

7.7. Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne

Wprowadzenie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka należy rozpatrywać w odniesieniu do zróżnicowanych warunków geologicznych, glebowych i surowcowych obszaru, które w istotny sposób determinują możliwości oraz ograniczenia zagospodarowania przestrzennego. Gmina charakteryzuje się wyraźnie polodowcową budową geologiczną, z dominacją utworów wodnolodowcowych (piasków i żwirów) budujących rozległe równiny sandrowe w części centralnej, zachodniej i południowej, a także glin zwałowych, ozów, kemów i pasów moren czołowych w części północnej i wschodniej. W obniżeniach terenu oraz dolinach cieków występują osady rzeczne, jeziorno-lodowcowe i torfowe, które są

szczególnie wrażliwe na przekształcenia powierzchni ziemi.

Plan ogólny, jako dokument o charakterze ramowym, nie wprowadza bezpośrednich ingerencji w rzeźbę terenu ani w budowę geologiczną, a jego ustalenia w zakresie stref planistycznych w przeważającej mierze opierają się na istniejącym sposobie użytkowania gruntów oraz ustaleniach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dominacja stref otwartych oraz stref rolniczych i leśnych sprzyja zachowaniu naturalnej struktury powierzchni ziemi, ograniczając skalę przekształceń morfologicznych, niwelacji terenu oraz trwałego uszczelniania powierzchni.

W zakresie gleb Plan ogólny uwzględnia mozaikowy charakter warunków glebowo-rolniczych gminy, w której przeważają gleby brunatne właściwe oraz kompleksy żytne i zbożowo-pastewne o średniej przydatności rolniczej, a najlepsze gleby orne występują płatowo, głównie w pasie środkowym biegnącym z północnego zachodu ku południowemu wschodowi oraz miejscami na wschodnich obrzeżach. Gleby organiczne, torfowe i murszowe, skoncentrowane w dolinach i obniżeniach terenu, pełnią istotną funkcję przyrodniczą i hydrologiczną, a ich podatność na degradację sprawia, że są szczególnie wrażliwe na zabudowę i intensywne przekształcenia. Ustalenia Planu ogólnego nie przewidują lokalizacji nowych, rozległych terenów zabudowy na tych obszarach, co ogranicza ryzyko degradacji gleb organicznych, ich przesuszenia, osiadania oraz utraty funkcji produkcyjnych i retencyjnych.

Wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy ma charakter porządkujący i dotyczy terenów już przekształconych lub bezpośrednio przylegających do istniejącej zabudowy. Ich rozszerzenie nie prowadzi do zajmowania nowych, wartościowych gleb rolnych w skali całej gminy ani do fragmentacji ciągłych kompleksów gruntów użytkowanych rolniczo. Potencjalna utrata powierzchni biologicznie czynnej oraz trwałe wyłączenie gruntów z produkcji rolnej będą miały charakter lokalny i punktowy, a ich skala pozostaje ograniczona w stosunku do ogólnej powierzchni użytków rolnych, które stanowią dominującą formę użytkowania terenu w gminie.

Plan ogólny odnosi się również do zasobów naturalnych, w szczególności do udokumentowanych złóż kopalin. Na terenie gminy zidentyfikowano liczne złoża piasków i żwirów, z których część jest zagospodarowana lub eksploatowana okresowo, a także kilka aktywnych obszarów i terenów górniczych. Ustalenia Planu

ogólnego uwzględniają istniejące przeznaczenia terenów związanych z eksploatacją surowców i nie ograniczają możliwości racjonalnego gospodarowania złożami, jednocześnie nie wprowadzając nowych konfliktowych funkcji na obszarach udokumentowanych złóż. Tym samym Plan pozostaje spójny z zasadą ochrony złóż kopalin oraz racjonalnego wykorzystania nieodnawialnych zasobów przyrody, określonej w przepisach prawa geologicznego i górniczego.

Dopuszczenie lokalizacji odnawialnych źródeł energii, takich jak elektrownie słoneczne, wiatrowe oraz biogazownie, zaplanowano poza obszarami szczególnie wrażliwymi glebowo i geologicznie. Tego rodzaju zagospodarowanie nie wymaga głębokich ingerencji w podłoże ani trwałych przekształceń rzeźby terenu w skali porównywalnej z zabudową kubaturową czy eksploatacją górnictwem. W dłuższej perspektywie rozwój OZE może również sprzyjać ograniczeniu presji na zasoby naturalne poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na paliwa kopalne i redukcję emisji zanieczyszczeń, co pośrednio wpływa na ochronę gleb przed zakwaszeniem i degradacją chemiczną.

Uwzględniając całość ustaleń Planu ogólnego, należy stwierdzić, że jego wprowadzenie nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na gleby, powierzchnię ziemi ani zasoby naturalne gminy Ostrów Mazowiecka. Plan w przeważającej mierze utrzuca istniejący sposób użytkowania gruntów, ogranicza ekspansję zabudowy na tereny cenne przyrodniczo i rolniczo oraz zachowuje możliwość racjonalnego gospodarowania zasobami surowcowymi. Potencjalne przekształcenia powierzchni ziemi mają charakter lokalny i odwracalny, a ich skala pozostaje proporcjonalna do potrzeb rozwojowych gminy i zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju.

7.8. Oddziaływanie na klimat i jego zmiany

Oddziaływanie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka na klimat oraz procesy związane ze zmianami klimatu należy rozpatrywać w szerszym kontekście długoterminowych kierunków rozwoju przestrzennego oraz zdolności gminy do reagowania na narastające zagrożenia klimatyczne. Zgodnie

z ustaleniami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)”, obszar Mazowsza należy do regionów narażonych na wzrost częstości fal upałów, wydłużanie się okresów bezopadowych, nasilanie zjawisk suszy oraz

występowanie intensywnych opadów prowadzących do lokalnych podtopień. Zjawiska te mają istotne znaczenie dla funkcjonowania obszarów wiejskich, w tym rolnictwa, gospodarki wodnej oraz jakości życia mieszkańców.

Plan ogólny nie jest dokumentem inwestycyjnym i nie generuje bezpośrednich emisji gazów cieplarnianych, jednak poprzez sposób kształtowania struktury przestrzennej gminy wpływa na warunki mikroklimatyczne oraz podatność terenu na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych. Przyjęte w Planie rozwiązania sprzyjają zachowaniu znacznego udziału terenów niezabudowanych, w tym gruntów rolnych, lasów, terenów zieleni naturalnej i obszarów wodnych, które pełnią istotną funkcję w regulacji lokalnego klimatu. Tereny te umożliwiają naturalne obniżanie temperatury powietrza w okresach upałów, zwiększają parowanie oraz sprzyjają magazynowaniu wody w krajobrazie, co ma kluczowe znaczenie w warunkach narastającego deficytu opadów.

Struktura funkcjonalna przyjęta w Planie ogólnym ogranicza możliwość niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy, co w praktyce zmniejsza ryzyko powstawania rozległych obszarów silnie uszczelnionych i nagrzewających się. Skoncentrowanie rozwoju przestrzennego w obrębie istniejących układów osadniczych sprzyja utrzymaniu otwartych przestrzeni pełniących rolę korytarzy przewietrzania oraz obszarów buforowych, co ma znaczenie dla łagodzenia skutków fal upałów i poprawy komfortu klimatycznego.

Istotnym aspektem adaptacyjnym jest także sposób traktowania dolin rzecznych, obniżen terenu oraz obszarów podmokłych. Plan ogólny nie przewiduje intensywnego zagospodarowania tych terenów, co pozwala na zachowanie ich naturalnych funkcji retencyjnych i ogranicza podatność gminy na skutki gwałtownych opadów deszczu. Takie podejście

odpowiada kierunkom działań wskazanym w SPA 2020, które podkreślają rolę planowania przestrzennego w ograniczaniu ryzyka klimatycznego poprzez ochronę terenów zdolnych do magazynowania wody i spowalniania odpływu.

Wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy w Planie ogólnym ma również znaczenie w kontekście zmian klimatu, ponieważ umożliwia rozwój zabudowy w obrębie terenów już przekształconych, bez zajmowania nowych przestrzeni o istotnych funkcjach klimatycznych. Ograniczenie fragmentacji krajobrazu i zachowanie ciągłości terenów otwartych sprzyja utrzymaniu równowagi pomiędzy obszarami zabudowanymi a terenami zdolnymi do łagodzenia skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych.

Plan ogólny przewiduje ponadto możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii, co należy postrzegać jako element wspierający działania na rzecz ograniczania przyczyn zmian klimatu. Choć dokument nie przesądza o realizacji konkretnych instalacji, stworzenie ram przestrzennych dla biogazowni oraz elektrowni wiatrowych i słonecznych wpisuje się w cele transformacji energetycznej wskazane w SPA 2020. Rozwój OZE może w dłuższej perspektywie prowadzić do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenia presji energetycznej na środowisko.

Uwzględniając powyższe uwarunkowania, należy stwierdzić, że ustalenia Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka nie tylko nie pogarszają warunków klimatycznych ani nie zwiększają podatności gminy na skutki zmian klimatu, lecz w istotnym stopniu wspierają działania adaptacyjne i łagodzące. Przyjęte rozwiązania są spójne z kierunkami określonymi w Strategii adaptacji SPA 2020 i tworzą podstawy do stopniowego zwiększania odporności klimatycznej gminy, zarówno w wymiarze środowiskowym, jak i społeczno-gospodarczym.

7.9. Oddziaływanie na dobra materialne, zabytki i krajobraz

Wprowadzenie Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka należy oceniać w odniesieniu do jego wpływu na dobra materialne, dziedzictwo kulturowe oraz krajobraz, rozumiane zarówno jako elementy materialne

zagospodarowania przestrzeni, jak i wartości historyczne, kulturowe oraz estetyczne krajobrazu gminy. Obszar gminy charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem krajobrazowym i kulturowym, obejmującym zarówno historyczne układy osadnicze i zespoły zabytkowe, jak

i rozległe krajobrazy rolnicze, leśne, bagienno-łąkowe oraz doliny cieków wodnych, które wspólnie tworzą czytelną i spójną strukturę przestrzenną o wysokiej wartości tożsamościowej.

Zidentyfikowane na terenie gminy dobra materialne, w tym zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa, usługowa oraz infrastruktura techniczna i komunikacyjna, w przeważającej mierze mają charakter rozproszony i są związane z historycznie ukształtowaną siecią osadniczą. Plan ogólny nie wprowadza zasadniczych zmian w strukturze użytkowania terenów, a rozwój funkcji zabudowy opiera się głównie na kontynuacji istniejącego zagospodarowania oraz uzupełnianiu luk w strukturze przestrzennej. Takie podejście ogranicza ryzyko konfliktów przestrzennych, nadmiernej presji inwestycyjnej oraz degradacji istniejących dóbr materialnych, w tym infrastruktury technicznej i zabudowy o ustalonej funkcji i wartości użytkowej.

Na terenie gminy występuje bogaty zasób zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, obejmujący obiekty sakralne, zespoły dworsko-parkowe, cmentarze, elementy układów urbanistycznych oraz obiekty o znaczeniu militarnym i historycznym, zlokalizowane m.in. w Jasienicy, Jelonkach, Komorowie, Starym Lubiejewie i Zalesiu. Zabytki te, wraz z ich otoczeniem, stanowią trwały element krajobrazu kulturowego gminy i są objęte ochroną wynikającą z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Plan ogólny nie przewiduje lokalizacji nowych funkcji ani intensyfikacji zagospodarowania, które mogłyby prowadzić do bezpośredniego naruszenia substancji zabytkowej lub jej otoczenia. Ustalenia Planu mają charakter ramowy i pozostawiają szczegółowe rozstrzygnięcia do poziomu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji administracyjnych, w ramach których obowiązuje uzgadnianie zamierzeń inwestycyjnych z właściwym organem ochrony zabytków.

Istotne znaczenie ma również fakt, że Plan ogólny porządkuje strukturę funkcjonalną gminy w sposób sprzyjający zachowaniu historycznie ukształtowanych układów ruralistycznych i zespołów zabudowy. Ograniczenie rozpraszania nowej zabudowy oraz koncentracja rozwoju w obrębie istniejących struktur

osadniczych sprzyjają ochronie czytelności krajobrazu kulturowego, w którym relacje pomiędzy zabudową, terenami rolnymi, zielenią i elementami historycznymi pozostają w dużej mierze niezakłócone.

W odniesieniu do krajobrazu Plan ogólny pozostaje spójny z ustaleniami Audytu Krajobrazowego Województwa Mazowieckiego, który nie wskazuje na terenie gminy krajobrazów priorytetowych, lecz identyfikuje szereg typów krajobrazów, w tym krajobrazy wód powierzchniowych, bagienno-łąkowe, leśne, wiejskie, podmiejskie, osadnicze, górnicze i komunikacyjne. Wyznaczone w Planie strefy planistyczne w przeważającej mierze odpowiadają istniejącym typom krajobrazów i nie prowadzą do ich zasadniczego przekształcenia. Zachowanie rozległych stref otwartych, terenów rolnych i leśnych sprzyja utrzymaniu ciągłości krajobrazów przyrodniczych i rolniczych, natomiast rozwój zabudowy ma charakter dostosowany do skali i charakteru otoczenia.

Rekomendacje dotyczące ochrony krajobrazów, w szczególności bagienno-łąkowych i rolniczych, wskazujące na potrzebę przeciwdziałania fragmentacji przestrzeni, ochrony gleb rolnych, ograniczania zmiany przeznaczenia gruntów oraz zachowania walorów historyczno-kulturowych, znajdują odzwierciedlenie w ogólnych kierunkach zagospodarowania przyjętych w Planie ogólnym. Dokument ten nie wprowadza rozwiązań sprzecznych z zasadą ochrony krajobrazu, a jego ustalenia stwarzają ramy do dalszego, bardziej szczegółowego kształtowania przestrzeni z poszanowaniem jej wartości estetycznych i kulturowych.

Uwzględniając charakter Planu ogólnego, jego kontynuacyjny model rozwoju przestrzennego, ochronę istniejących układów osadniczych oraz brak bezpośrednich ingerencji w obiekty zabytkowe i krajobrazy o wysokiej wartości kulturowej, należy stwierdzić, że realizacja ustaleń Planu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na dobra materialne, zabytki ani krajobraz gminy Ostrów Mazowiecka. W dłuższej perspektywie dokument ten może sprzyjać zachowaniu ładu przestrzennego, czytelności krajobrazu oraz ochronie dziedzictwa kulturowego jako istotnego zasobu rozwojowego gminy.

7.10. Oddziaływania skumulowane

Oddziaływania skumulowane związane z wdrożeniem Planu ogólnego gminy Ostrów Mazowiecka wynikają z równoczesnego funkcjonowania różnych form użytkowania terenu oraz z ich stopniowego rozwoju w czasie, a nie z pojedynczych, wyraźnie zdefiniowanych działań inwestycyjnych. Analiza tego typu oddziaływań wymaga spojrzenia całościowego, obejmującego relacje pomiędzy zabudową, infrastrukturą, terenami otwartymi oraz elementami środowiska przyrodniczego, przy założeniu, że zmiany przestrzenne będą następowały etapowo i w różnym tempie na poszczególnych obszarach gminy.

Plan ogólny porządkuje funkcjonalnie niemal całą powierzchnię gminy, jednak nie inicjuje gwałtownych zmian w sposobie użytkowania terenu. Większość ustaleń opiera się na kontynuacji istniejącego zagospodarowania, co w istotny sposób ogranicza ryzyko kumulacji nowych presji środowiskowych. Rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej został skoncentrowany w obrębie struktur już przekształconych, a Obszary Uzupełnienia Zabudowy pełnią funkcję domykającą i porządkującą, nie prowadząc do otwierania nowych obszarów inwestycyjnych w krajobrazie otwartym. W rezultacie potencjalne oddziaływania związane z zabudową, takie jak wzrost emisji zanieczyszczeń, uszczelnienie powierzchni czy presja na zasoby przyrodnicze, nie kumulują się w jednym obszarze, lecz są rozproszone i ograniczone skalą istniejącej urbanizacji.

W odniesieniu do komponentów przyrodniczych, w tym siedlisk, korytarzy ekologicznych oraz form ochrony przyrody, kluczowe znaczenie ma fakt, że zasadnicza część tych elementów znajduje się w strefach otwartych, które w Planie ogólnym zachowują funkcję ochronną. Ewentualne oddziaływania pochodzące z sąsiedztwa stref zabudowy lub infrastruktury mają charakter lokalny i nie prowadzą do nakładania się presji w stopniu zagrażającym integralności systemu przyrodniczego. Brak przestrzennych kolizji pomiędzy planowanymi

strefami OZE a obszarami cennymi przyrodniczo dodatkowo ogranicza możliwość wystąpienia efektów skumulowanych w tym zakresie.

Kumulacja oddziaływań może być rozważana w odniesieniu do infrastruktury transportowej i technicznej, jednak również w tym przypadku Plan ogólny nie przewiduje tworzenia nowych, znaczących korytarzy infrastrukturalnych, a jedynie porządkuje istniejący układ komunikacyjny. Oznacza to, że ewentualne oddziaływania hałasu, barierowości czy fragmentacji przestrzeni są w dużej mierze już obecne w środowisku i nie ulegają istotnemu nasileniu w wyniku wprowadzenia planu.

W perspektywie długoterminowej należy również uwzględnić możliwość kumulowania się oddziaływań pozytywnych. Ograniczenie rozpraszania zabudowy, zachowanie dużego udziału terenów biologicznie czynnych, ochrona dolin cieków i obszarów podmokłych oraz stworzenie ram dla rozwoju odnawialnych źródeł energii mogą łącznie prowadzić do stopniowej poprawy jakości środowiska, zwiększenia odporności ekosystemów oraz ograniczenia presji klimatycznej i emisyjnej. Efekty te nie będą natychmiastowe, lecz ujawnią się w dłuższym horyzoncie czasowym jako rezultat konsekwentnego wdrażania ustaleń planistycznych.

Uwzględniając skalę i charakter przewidywanych zmian przestrzennych, a także fakt, że Plan ogólny nie determinuje lokalizacji konkretnych przedsięwzięć, należy uznać, że ewentualne oddziaływania skumulowane będą miały ograniczony zasięg i umiarkowaną intensywność. Ich kontrola i ograniczanie będzie możliwe na dalszych etapach planowania oraz w toku procedur środowiskowych dla konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, co pozwala ocenić, że w skali całej gminy nie dojdzie do naruszenia równowagi środowiskowej ani do powstania trwałych, negatywnych skutków o charakterze kumulatywnym.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Plan ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka, poprzez określone strefy planistyczne zakłada minimalizację negatywnego wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko, która obejmuje zarówno zapobieganie degradacji środowiska, ograniczanie skutków działalności człowieka, jak i kompensację przyrodniczą w przypadkach, gdzie negatywnych oddziaływań nie można całkowicie uniknąć.

Przed opracowaniem Planu ogólnego przeprowadzono analizę istniejących uwarunkowań, aby uniknąć negatywnego oddziaływania na środowisko i zapewnić zrównoważony rozwój gminy. Pod uwagę wzięto m.in. takie czynniki jak istniejąca struktura osadnicza, układ komunikacyjny, zasoby przyrodnicze oraz tereny cenne ekologicznie, co pozwoliło na wyznaczenie stref funkcjonalnych w sposób minimalizujący ingerencję w naturalne ekosystemy.

W procesie planowania uwzględniono tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, aby ochronić bioróżnorodność i zapobiec fragmentacji siedlisk. Przeanalizowano również tereny zagrożone powodzią oraz obszary o istotnym znaczeniu dla retencji wodnej, co pozwoliło na uniknięcie zabudowy w miejscach narażonych na ekstremalne zjawiska hydrologiczne.

Podział gminy na strefy planistyczne został przeprowadzony w taki sposób, aby ograniczyć nadmierne rozpraszanie zabudowy i zapewnić harmonijne współistnienie terenów mieszkalnych, gospodarczych, rolniczych i przyrodniczych.

Uwzględnienie powyższych uwarunkowań na etapie opracowania Planu ogólnego pozwoliło na wyznaczenie stref w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Dzięki temu możliwe jest skuteczne ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko oraz zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi gminy.

W ramach działań planistycznych szczególną uwagę należy skierować na ograniczenie inwestycji, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, a także na wprowadzanie działań związanych z zadrzewianiem, dolesianiem oraz ochroną obszarów objętych ochroną przyrodniczą. Aktualny stan środowiska przyrodniczego na obszarze objętym opracowaniem można uznać za dobry. Zapisy zawarte w projekcie planu ogólnego, omówione w rozdziale 6, zostały opracowane tak, aby minimalizować potencjalne negatywne skutki istniejących i planowanych funkcji przestrzennych.

Planowany rozwój terenów zabudowanych przewiduje rozwój infrastruktury technicznej, która będzie sprzyjała zachowaniu lub odbudowie równowagi przyrodniczej na terenach zurbanizowanych. Jednocześnie zapisy dotyczące ochrony zasobów środowiska przyrodniczego w projekcie planu ogólnego zostały sformułowane w sposób wystarczająco rygorystyczny, aby przeciwdziałać potencjalnym niekorzystnym skutkom wynikającym z realizacji nowych inwestycji.

Jednocześnie realizacja ustaleń planu ogólnego, przy uwzględnieniu szczegółowych ustaleń w dalszych etapach procesów planistycznych, nie powinna prowadzić do istotnego pogorszenia stanu środowiska przyrodniczego, zwłaszcza na obszarach objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.).

W przypadku inwestycji drogowych zlokalizowanych w pobliżu opracowywanego terenu, w celu ograniczenia wpływu hałasu na tereny wymagające ochrony akustycznej oraz na dziką faunę migrującą w pobliżu obszarów chronionych, może zaistnieć konieczność zastosowania ekranów akustycznych oraz innych środków niwelujących te negatywne oddziaływania.

Do przedsięwzięć, które mogą być realizowane w ramach stref wielofunkcyjnych, gospodarczej czy infrastrukturalnej podczas realizacji których może pojawić się chwilowe, krótkotrwałe negatywne oddziaływania

na środowisko należą inwestycje z zakresu budowy i przebudowy dróg oraz infrastruktury drogowej, parkingowej i rowerowej, zabudowy mieszkalnej i gospodarczej, infrastruktury sanitarnej. Inwestycje te powodować będą negatywne oddziaływanie na środowisko tylko na etapie budowy, następnie przyczynią się do poprawy stanu środowiska na analizowanym terenie i będą na nie oddziaływać pozytywnie. Inwestycje te w zdecydowanej większości, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. W ramach procedury uwzględniane będą również analizy dotyczące minimalizacji bądź kompensacji możliwych oddziaływań. W efekcie ocenie zostanie poddany poziom znaczości poszczególnych oddziaływań. W procedurze oceny oddziaływania na środowisko powinni być zaangażowani projektanci, administracja samorządowa, służby ochrony przyrody, środowisko naukowe i organizacje społeczne. Potencjalne negatywne oddziaływania, które mogą wystąpić przy realizacji zaplanowanych zadań inwestycyjnych można ograniczyć poprzez stosowanie zabiegów technicznych z uwzględnieniem następujących praktyk:

- odpowiednio dobrze przemyślany wybór lokalizacji inwestycji (a w przypadku inwestycji liniowych ich przebiegu) uwzględniający lokalne uwarunkowania, walory przyrodnicze i występowanie zabytków,
- odpowiednio staranne przygotowanie projektu, przy uwzględnieniu potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji,
- odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w szczególności w sąsiedztwie obszarów szczególnie wrażliwych na negatywne oddziaływanie, obiektów zabytkowych oraz siedzib ludzkich,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów, rozwiązań konstrukcyjnych i organizacji pracy ograniczających wpływ na środowisko w fazie budowy, oraz eksploatacji tj. stosowanie

najlepszych dostępnych technik (BAT), pozwalających na ograniczenie negatywnego oddziaływania w trakcie budowy, w tym technologii: niskoemisyjnych, niskoodpadowych, wodooszczędnych i energooszczędnych, tj.:

- ograniczających emisję substancji zanieczyszczających do wód (uszczelnianie procesów przy budowie i po jej zakończeniu, zabezpieczenie przed wyciekami z urządzeń oraz przestrzeganie warunków pozwoleń na budowę),
- ograniczających emisję substancji do powietrza (stosowanie pojazdów i urządzeń niskoemisyjnych) oraz przestrzeganie zaostrzonych warunków pozwoleń na budowę dotyczących odpowiedniego sposobu prowadzenia robót (np. ograniczających pylenie),
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, maskowanie (wkomponowywanie w otoczenie) elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- zabezpieczanie terenu budowy przed infiltracją ewentualnych wycieków z maszyn i urządzeń oraz ograniczanie do minimum zużycia kopalin poprzez prowadzenie efektywnej i racjonalnej gospodarki materiałami i odpadami – w celu ochrony powierzchni ziemi, w tym gleb i zasobów naturalnych (kopalin),
- sprawna realizacja prac i ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko w celu skrócenia czasu i zasięgu możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko,
- racjonalne gospodarowanie materiałami ograniczające ilość powstających odpadów,
- rekultywacja bądź przywrócenie do stanu sprzed realizacji inwestycji terenów zdegradowanych w wyniku realizacji inwestycji,
- ograniczanie do minimum wycinki drzew i krzewów oraz zapewnienie ochrony drzew

przed ewentualnym uszkodzeniem podczas prowadzenia prac,

- stworzenie siedlisk zastępczych (tj. budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy) na okres prowadzenia prac,
- w przypadku prowadzenia inwestycji przez stanowiska roślin chronionych, jeśli nie można

uniknąć takiego wariantu, należy stosować przenoszenie okazów w inne korzystne miejsce pod nadzorem botanicznym.

9. Rozwiązania alternatywne

W ramach opracowania Planu ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka przeprowadzono analizę różnych wariantów rozwiązań przestrzennych, aby zapewnić optymalny układ funkcjonalny, uwzględniający zarówno rozwój gospodarczy i społeczny, jak i ochronę środowiska. Alternatywne rozwiązania rozważano w odniesieniu do określonych w planie ogólnym stref planistycznych oraz ich profilu funkcjonalnego.

W wariantcie „zero” oceniono skutki braku realizacji planu ogólnego, tj. utrzymania obecnego stanu zagospodarowania. Następnie rozważano zmianę lokalizacji niektórych stref i przeznaczenia terenów, oceniając czy i którą lokalizację stref zmniejszyć lub zwiększyć na rzecz innej strefy.

Ostatecznie przyjęte rozwiązania są wynikiem szczegółowej analizy wariantów i wyboru tych, które w największym stopniu odpowiadają potrzebom gminy, zapewniając zrównoważony rozwój oraz harmonijne współistnienie przestrzeni inwestycyjnych, mieszkaniowych i przyrodniczych. Dzięki uwzględnieniu różnych scenariuszy zagospodarowania przestrzeni możliwe było wypracowanie optymalnej koncepcji,

uwzględniającej zarówno uwarunkowania środowiskowe, jak i potrzeby mieszkańców oraz przedsiębiorców.

Układ strefowy zaproponowany w projekcie planu ogólnego wpłynie na obszary sąsiadujące, niosąc ze sobą pewne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego. Niemniej, zawarte w planie rozwiązania zostały zaprojektowane z myślą o minimalizacji negatywnych oddziaływań.

Alternatywne warianty rozwiązań były szczegółowo rozpatrywane na etapie przygotowywania projektu, uwzględniając również analizę wniosków dotyczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Ostatecznie przyjęte rozwiązanie zostało uznane za optymalne. Projekt planu ogólnego opiera się na obowiązujących kierunkach rozwoju zawartych w studium oraz obowiązujących planach miejscowych, jednocześnie stanowiąc ulepszoną alternatywę. Dokument ten uwzględnia zarówno postulaty władz gminy, instytucji, jak i mieszkańców, proponując kompleksowe i zrównoważone podejście do rozwoju przestrzennego.

10. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Rozważenie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć jest obowiązkiem wynikającym z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. (Dz. U. 1999 nr 96, poz. 1110). Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu

na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Wszystkie ustalenia Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka realizowane będą w obrębie gminy. Realizowane ustalenia, biorąc pod uwagę ich zakres oraz charakter oddziaływań nie będą negatywnie oddziaływać poza granicami państwa. Wobec powyższych wniosków, nie stwierdzono konieczności poddania projektu Planu

Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

11. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Poziom szczegółowości prowadzonej strategicznej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Planu ogólnego. Strefy planistyczne w planie ogólnym wyznaczają jedynie kierunki dla przyszłego rozwoju przestrzennego gminy. Kierunki te będą uszczegóławiane w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego, które z kolei będą określały zasady zabudowy i zagospodarowania terenu.

Plan ogólny nie określa zatem szczegółowych rozwiązań inwestycyjnych, lecz wyznacza ramy dla polityki przestrzennej gminy, brak zatem konkretnych inwestycji podlegających szczegółowej ocenie.

12. Przewidywane metody analizy skutków realizacji Planu Ogólnego

Analiza skutków realizacji ustaleń Planu Ogólnego w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania przestrzennego Gminy będzie możliwa po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny, będąc aktem prawa miejscowego, wyznacza ogólne ramy i zasady kształtowania przestrzeni, które będą realizowane w szczegółowych dokumentach planistycznych. Monitorowanie realizacji inwestycji oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy odbywać się będzie regularnie, z uwzględnieniem corocznych analiz.

W zakresie ochrony środowiska odpowiedzialność za monitoring spoczywa na instytucjach takich jak Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny oraz na odpowiednich wydziałach ochrony środowiska w strukturach administracji lokalnej. Monitoring obejmuje ocenę stanu wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, klimatu akustycznego oraz gleb, a wyniki są publikowane w corocznych raportach dotyczących stanu środowiska województwa mazowieckiego.

W zakresie gospodarki ściekowej Gmina powinna zwrócić szczególną uwagę na regularne kontrole wywozu nieczystości ze zbiorników bezodpływowych oraz na prawidłowe usuwanie osadów ściekowych z indywidualnych oczyszczalni. Zapisy Planu Ogólnego umożliwiają rozwój zabudowy na terenach rolniczych, co wymaga ścisłego przestrzegania ustaleń dotyczących

zachowania powierzchni biologicznie czynnej, linii zabudowy od lasów oraz ochrony sąsiedztwa terenów chronionych.

Spółeczny aspekt wdrażania Planu Ogólnego również wymaga uwzględnienia. W celu oceny poziomu satysfakcji mieszkańców z realizowanych rozwiązań miasto może przeprowadzać konsultacje społeczne oraz ankiety, które pozwolą na zbieranie opinii i uwag. Wyniki tych działań mogą być podstawą do dalszej optymalizacji rozwiązań przestrzennych.

Zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Wójt Gminy Ostrów Mazowiecka zobowiązany jest do przeprowadzania analiz zagospodarowania przestrzennego co najmniej raz w kadencji Rady Gminy. Analizy te powinny uwzględniać inne dokumenty strategiczne, takie jak raporty z realizacji programu ochrony środowiska, rejestry pozwoleń na budowę czy zestawienia rozbiórek.

W monitoringu można stosować różne wskaźniki, takie jak:

- Społeczne: np. powierzchnia terenów zieleni urządzonej na mieszkańca,
- Ekonomiczne: struktura wydatków na inwestycje komunalne i ochronę środowiska,
- Ekologiczne: jakość wód, różnorodność biologiczna, powierzchnie objęte ochroną przyrodniczą.

Wyniki monitoringu powinny być publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, co zapewni

transparentność i dostęp do informacji dla mieszkańców. Regularne przeglądy stanu technicznego infrastruktury, w tym urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków, oraz kontrola gospodarki odpadami będą kluczowe dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego Gminy.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka, opracowana zgodnie z przepisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, stanowi integralny element procedury planistycznej. Dokument ten poddaje analizie możliwe skutki przyjęcia i wdrożenia ustaleń planu ogólnego na poszczególne komponenty środowiska oraz identyfikuje środki minimalizujące i kompensujące negatywne oddziaływania. Plan ogólny obejmuje obszar gminy Ostrów Mazowiecka, zlokalizowanej w powiecie ostrowskim w województwie mazowieckim. W granicach gminy Ostrów Mazowiecka występują tereny zamknięte, które wyznaczone zostały zgodnie z Decyzją nr 91/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z dnia 29 lipca 2024 r. poz. 115 ze zm.), które wyłączone zostały z granic opracowania, wobec czego opracowanie obejmuje obszar o łącznej powierzchni 28 142,783 ha.

Dokument planistyczny porządkuje dotychczasowy sposób zagospodarowania przestrzennego poprzez wyznaczenie stref planistycznych, którym przypisano funkcje dominujące i uzupełniające, takie jak tereny zabudowy mieszkaniowej (jedno- i wielorodzinnej), usługowej, produkcyjnej, a także obszary infrastruktury technicznej, komunikacji, zieleni urządzonej i rolnej. Plan kładzie również nacisk na zachowanie terenów przyrodniczo cennych i rolniczych o wysokiej klasie bonitacyjnej gleb.

Gmina Ostrów Mazowiecka ma charakter rolniczo-leśny, z dużym udziałem terenów otwartych, dolin cieków wodnych i rozproszonej zabudowy wiejskiej. Jej ukształtowanie terenu i warunki przyrodnicze wynikają z polodowcowej budowy geologicznej, a lokalny krajobraz

tworzą grunty rolne, lasy, obszary podmokłe oraz niewielkie skupiska osadnicze.

Klimat gminy cechuje się rosnącą zmiennością warunków pogodowych, w tym częstszymi okresami suszy, falami upałów i intensywnymi opadami. Jakość powietrza w strefie mazowieckiej wskazuje na problem przekroczeń benzo(a)pirenu i ozonu, przy dominującym udziale emisji z indywidualnego ogrzewania, transportu i rolnictwa. Hałas ma głównie charakter komunikacyjny, skoncentrowany wzdłuż głównych tras.

Sieć hydrograficzna obejmuje rzeki Brok i Bug oraz liczne mniejsze ciek, przy czym większość wód powierzchniowych jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych, natomiast wody podziemne pozostają w dobrym stanie. Gleby mają zróżnicowaną wartość rolniczą, a krajobraz gminy uzupełniają obiekty dziedzictwa kulturowego oraz udokumentowane złoża piasków i żwirów.

Prognoza wskazuje, że wdrożenie Planu Ogólnego może wywołać umiarkowane, głównie lokalne oddziaływania na środowisko. Potencjalne skutki negatywne dotyczą przede wszystkim:

- Gleb – szczególnie w zakresie trwałego przekształcenia gleb wysokiej bonitacji pod zabudowę i infrastrukturę, co może prowadzić do spadku zdolności produkcyjnej oraz utraty walorów retencyjnych i przyrodniczych;
- Wód powierzchniowych i podziemnych – możliwe pogorszenie jakości wód na skutek zwiększenia powierzchni uszczelnionych, wzrostu odpływu powierzchniowego i spływu zanieczyszczeń, w tym z komunikacji;

- Krajobrazu – postępująca urbanizacja może skutkować utratą czytelności wiejskiego i otwartego charakteru krajobrazu rolniczego.

Jednocześnie prognoza akcentuje, że dzięki zapisom planistycznym możliwe jest ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie negatywnych skutków środowiskowych. Wśród najważniejszych działań minimalizujących wskazano:

- Utrzymanie i ochrona istniejących terenów zieleni i dolin rzecznych,
- Ograniczenie intensywności zabudowy w sąsiedztwie terenów przyrodniczo cennych,
- Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz ochrona zasobów wodnych,
- Preferowanie rozwoju na obszarach już zurbanizowanych i objętych wcześniejszymi planami miejscowymi.

Dokument wskazuje również na konieczność dalszej integracji ustaleń planu z obowiązującymi dokumentami

polityki środowiskowej. Wnioski z analizy wariantu zerowego jednoznacznie wskazują, że brak przyjęcia Planu może prowadzić do rozwoju chaotycznego, niekontrolowanego urbanistycznie, z wyższym ryzykiem presji inwestycyjnej na obszary rolnicze i przyrodnicze, co skutkowałoby większymi negatywnymi skutkami środowiskowymi.

Realizacja ustaleń Planu Ogólnego Gminy Ostrów Mazowiecka, przy uwzględnieniu zaproponowanych zaleceń i instrumentów ochronnych, nie będzie prowadzić do pogorszenia stanu środowiska, a może przyczynić się do zrównoważonego i racjonalnego gospodarowania przestrzenią z poszanowaniem lokalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

14. Spis tabel

Tabela 1. Etapy SOOŚ projektu dokumentu pn. „Plan Ogólny Gminy Ostrów Mazowiecka”	8
Tabela 2. Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia w 2024 roku	19
Tabela 3. Statystyki wybranych wyników obiektywnego szacowania wykonanego w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2024 wykonanego przez IOS-PIB w Gminie Ostrów Mazowiecka	20
Tabela 4. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	21
Tabela 5. Opis i usytuowanie terenów zagrożonych hałasem na drodze S8 w gminie wiejskiej Ostrów Mazowiecka	22
Tabela 6. Wykaz stacji bazowych w Gminie Ostrów Mazowiecka	25
Tabela 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka	28
Tabela 8. Monitoring jakości JCWP rzecznych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka (2016-2021)	29
Tabela 9. Monitoring jakości JCWP rzecznych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka (2022-2024)	30
Tabela 10. Presje zidentyfikowane dla JCWP na obszarze Gminy Ostrów Mazowiecka	31
Tabela 11. Monitoring diagnostyczny PLGW200055 na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka z 2022 roku	33
Tabela 12. Monitoring jakości JCWPd na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka	33
Tabela 13. Monitoring diagnostyczny JCWPd na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka w 2022 roku	34
Tabela 14. Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych według rejestru zabytków w Gminie Ostrów Mazowiecka w 2025 roku	54

15. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie administracyjne gminy Ostrów Mazowiecka	15
Rysunek 2. Średnia roczna wartość temperatury powietrza w 2024 roku	17
Rysunek 3. Suma opadów w ciągu roku 2024 roku.....	18
Rysunek 4. Linie kolejowe w gminie wiejskiej Ostrów Mazowiecka.....	23
Rysunek 5. Stacje bazowe na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka	24
Rysunek 6. Wyniki pomiarów stacji bazowych na terenie Gminy Ostrów Mazowiecka	25
Rysunek 7. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie gminy	28
Rysunek 8. Mapa hydrogeologiczna Polski – arkusze w granicach gminy wiejskiej Ostrowi Mazowieckiej.....	32
Rysunek 9. Wstępna ocena ryzyka powodziowego dla Gminy Ostrów Mazowiecka	35
Rysunek 10. Skorowidz MZP i MRP dla Gminy Ostrów Mazowiecka – brak zagrożenia powodziowego w gminie Ostrów Mazowiecka.....	36
Rysunek 11. Mapy zagrożenia powodziowego – jedynie arkusze map:N-34-116-B-d-1, N-34-116-B-d-2, N-34-116-B-d-2,	37
Rysunek 12. Wydzielenia geologiczne czwartorzędu w gminie Ostrów Mazowiecka.....	38
Rysunek 13. Wydzielenia geologiczne paleogenu i neogenu w gminie Ostrów Mazowiecka.....	39
Rysunek 14. Mapa ścięcia poziomego (500 m p.p.m.) dla gminy Ostrów Mazowiecka	40
Rysunek 15. Złoża kopalin na terenie gminy Ostrów Mazowiecka	42
Rysunek 16. Kompleksy glebowo-rolnicze dla gminy Ostrów Mazowiecka.....	43
Rysunek 17. Typy gleb w gminie Ostrów Mazowiecka.....	45
Rysunek 18. Geobotaniczny podział regionalny Polski na tle gminy Ostrów Mazowiecka	47
Rysunek 19. Potencjalna roślinność naturalna gminy Ostrów Mazowiecka – zbiorowiska roślinne	48
Rysunek 20. Drzewostan gminy Ostrów Mazowiecka na tle istniejącej sieci dróg głównych	50
Rysunek 21. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Ostrów Mazowiecka	53
Rysunek 22. Siedliska przyrodnicze na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka.....	61
Rysunek 23. Siedliska przyrodnicze na tle stref z OZE w profilach dodatkowych w gminie Ostrów Mazowiecka	63
Rysunek 24. Strefy planistyczne na tle obecnego zagospodarowania terenu gminy Ostrów Mazowiecka	64
Rysunek 25. Obszary Uzupełnienia Zabudowy na tle obecnego zagospodarowania terenu gminy Ostrów Mazowiecka	66
Rysunek 26. Formy ochrony przyrody na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka.....	71
Rysunek 27. Formy ochrony przyrody na tle Obszarów Uzupełnienia Zabudowy w gminie Ostrów Mazowiecka.....	72
Rysunek 28. Formy ochrony przyrody na tle stref z terenami biogazowni, elektrowni słonecznych i wiatrowych w profilu dodatkowym	73
Rysunek 29. Korytarze ekologiczne z 2005 i 2012 roku na tle stref planistycznych w gminie Ostrów Mazowiecka....	75
Rysunek 30. Obszary Uzupełnienia Zabudowy na tle korytarzy ekologicznych w gminie Ostrów Mazowiecka	76
Rysunek 31. Strefy planistyczne z terenami dla biogazowni, elektrowni słonecznych i wiatrowych na tle korytarzy ekologicznych w gminie Ostrów Mazowiecka.....	77